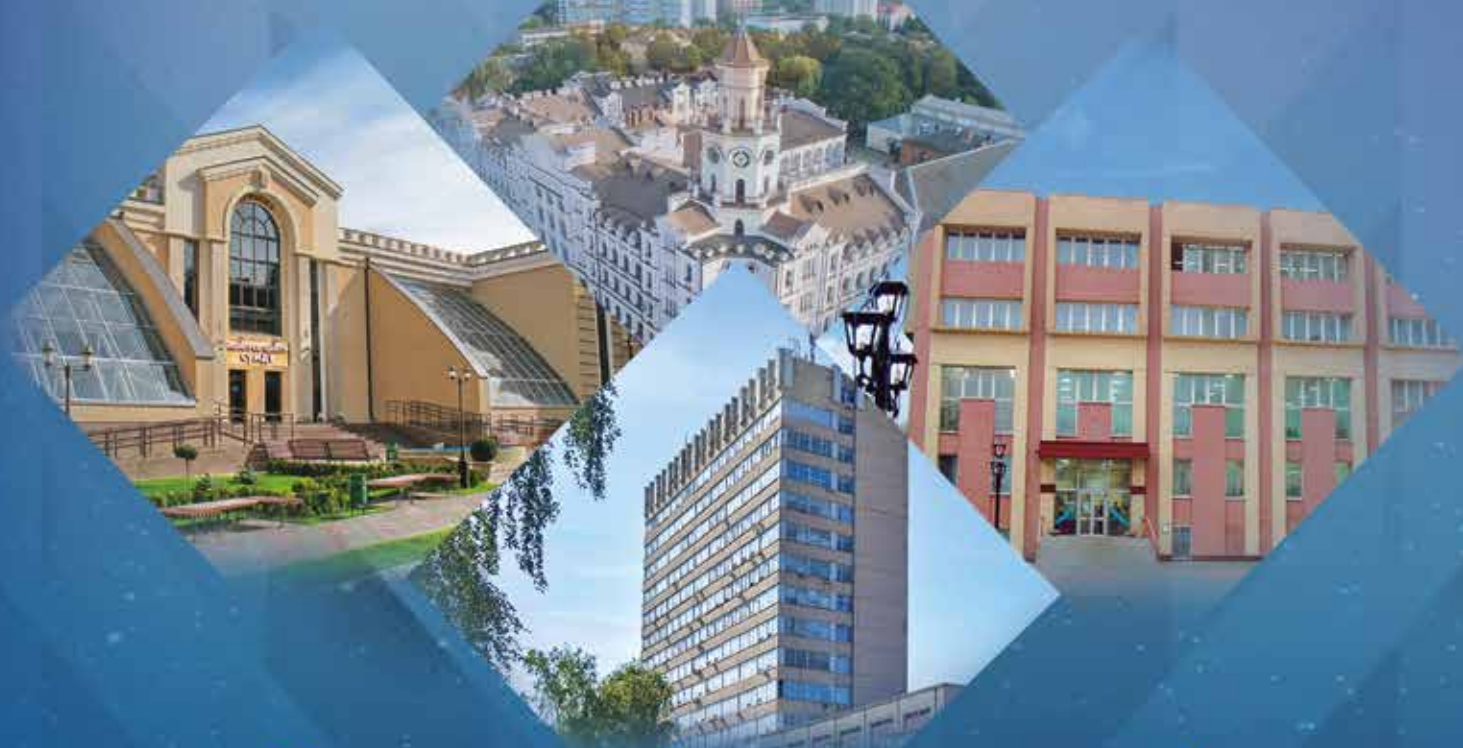

Сумський державний
університет

Історія та сучасність

на освітянській та науковій ниві
у статусі класичного

75 років на освітянській та науковій ниві
30 років у статусі класичного

75 років на освітянській та науковій ниві
30 років у статусі класичного

75 років на
30 років у с

75 років на освітянській та науковій ниві
30 років у статусі класичного

75 років на освітянській та науковій ниві
30 років у статусі класичного

на освітянській та науковій ниві
у статусі класичного

75 років на освітянській та науковій ниві
30 років у статусі класичного

75 років на освітянській та науковій ниві
30 років у статусі класичного

75 років на освітянській та науковій ниві
30 років у статусі класичного

75 років на освітянській та науковій ниві
30 років у статусі класичного

1948–2023

Учитесь, читайте,
и чужому научайтесь,
и своего не жальтесь!

М.Мовчанко

75 років на освітянській та науковій ниві

30 років у статусі класичного

Сумський державний університет

ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Видання четверте, перероблене

Суми
Сумський державний університет
2023

УДК 378.4(477.52)(09)

С-89

С-89

Сумський державний університет: історія та сучасність: 75 років на освітянській та науковій ниві; 30 років у статусі класичного / А. Васильєв (голов. ред.), В. Карпуша, В. Садівничий. – 4-е вид., перероб. – Суми : Сумський державний університет, 2023. 240 с.

ISBN 978-966-657-948-8

У книзі розглядаються етапи становлення, розвитку та сьогодення Сумського державного університету. Аналізуються процеси розбудови та діяльності. Видання розраховане на викладачів, студентську молодь та широке коло читачів.

Автори:

М. Божко, А. Бойко, В. Боровик,
О. Бріжятий, Є. Валюх, Т. Васильєва,
В. Гордієнко, Г. Горленко, Т. Гребеник,
О. Гусак, О. Дрозденко, А. Євдокімова,
К. Кириченко, О. Король, Д. Косенко,
О. Крицька, О. Крупіна, А. Куліш,
Г. Левицька, С. Леонов, А. Лобода,
А. Лор, М. Ляпа, С. Малюк, С. Мелейчук,
Ю. Мерзляков, А. Півень, А. Рубан,
Т. Сорока, Л. Старченко, О. Сушкова,
Н. Тугай, Д. Циганюк, А. Чорноус,
І. Шкільник, В. Юскаєв.

© Сумський державний університет, 2023

Активний осередок відбудови України

Так склалося, що, починаючи зі студентських років, усе моє життя нерозривно пов'язане з нашим навчальним закладом. І ювілейна книга, що видається через кожні п'ять років і головою редколегії якої я є вчетверте, – це про історію та сьогодення моєї альма-матер.

Історія університету – це історія його динамічного розвитку. За досить стислі терміни, певною мірою долаючи стереотипи, СумДУ увійшов до числа високореєтингових університетів країни, набув визнання у світовому науково-освітньому просторі, послідовно реалізує модель, що є інноваційно орієнтованою, упевнено дивиться в успішне майбутнє.

Я вірю в колектив СумДУ, у його спроможність реалізовувати місію університету як центру досконалості, як місію служіння суспільству. Я вдячний кожному інституту, факультету, усім структурним підрозділам, кожному співробітнику за спільний рух шляхом якості.

Ця книга про Вас, про Вашу творчу наснагу, про Ваші здобутки та перемоги.

Ми пишаємося своїми студентами та випускниками, знаними науковцями, викладачами-новаторами, пишаємося кожним, хто є «агентом змін», творцем майбутнього.

Щира вдячність усім. Життя триває...

З повагою –
Анатолій Васильєв,
голова Вченої ради,
почесний ректор СумДУ

Незважаючи на швидкоплинні зміни в історії людства, 75 років – це неймовірно мало. Практично, це життя лише одного покоління. Однак наш Університет перетворив 75 років у 75 кроків успішності. І саме в цій книзі відображено становлення Сумського державного університету як освітньо-наукового центру, що входить до топової групи провідних університетів світу і є одним із лідерів вищої освіти України.

Упевнений: досягнення вагомих результатів стало можливим завдяки наполегливим та злагодженим зусиллям усієї університетської родини – від студента й випускника, до співробітника та викладача-вченого.

Нинішній ювілейний рік нашої альма-матер увійде в історію як другий рік повномасштабної страшної війни. І наразі, коли пишу ці слова, кожен день забирає найцінніше – життя українських Героїв. Це зобов'язує нас щоденно робити все, щоб Сумський державний університет після Перемоги став ще більш активним осередком відбудови успішної та щасливої України.

Дякую всім і кожному за пройдені пліч-о-пліч кроки в минулому й об'єднані зусилля для досягнення нових амбітних цілей у майбутньому.

Наснаги та натхнення в кожному дні, що наближає нас до Перемоги!

З повагою –
Василь Карпуша,
ректор університету

Моя АЛЬМА–МАТЕР

Гімн Сумського державного університету

Історія храму науки проста:
Колись – «політех», згодом – «класиком» став,
Для рідних дітей своїх – Батько наук,
І це не порожній для кожного звук.

ПРИСПІВ:

Рідний наш Універ,
З нами ти назавжди,
У житті відтепер –
Тільки ти, тільки ти, тільки ти!

Навчив досягати життєвих висот,
Ти – фізик і лірик, ти – наш поліглот,
Єдина родина, студентська сім'я...
Де в дружньому «ми» проявляється «я»!

ПРИСПІВ:

Рідний наш Універ,
З нами ти назавжди,
У житті відтепер –
Тільки ти, тільки ти, тільки ти!

Я навчаюсь, а значить – живу!
СумДУ, СумДУ, СумДУ!

Урочисто

75 –річчю СумДУ присвячується

Поетичні твори переможців літературного конкурсу

Вічні студенти

Країна студентства – щасливі роки,
Близькі та далекі картини...
У спогадах тих заблукали думки,
Шукають яскраві хвилини.

Наш рідний, найкращий, сумський «політех»,
А нині – державний, класичний,
Ти юний завжди, хоч поважний твій вік,
І шлях непростий історичний.

Для когось студентство – конспекти й книжки,
А ще – «інтеграли» й «столовки»,
Прогуляні пари, осінні стежки,
До іспитів ніч підготовки.

Ми вчилися жити, дружити, рости,
Бо ж нам було тільки сімнадцять,
Щодня досягати нової мети,
І поверхів – аж чотирнадцять.

Та швидко минають студентства часи,
Не ті під ногами вже сходи,
Вже інші звучать в СумДУ голоси,
Нові в них турботи й пригоди.

І хоч ми дорослі й серйозні давно,
Навіщо ж такі сентименти,
Нас юними бачить завжди СумДУ,
Для нього ми вічні студенти..

Марина Крившенко,
випускниця факультету ІФСК

СумДУ – мій рідний дім

Твої стіни, о мій рідний доме,
Височіють довкруг, наче скелі.
Твоїх поверхів світлі огроми
Голоси осявають веселі.

На плечах ти тримаєш науку,
Книгу розуму пишеш невпинно.
Подаєш ти студентові руку,
Рідний доме, братерська родино!

Вчителям ти даєш мудру силу
Дарувати серця свої дітям,
Щоб летіла в світи юнь стокрила
І цвіла синьо-жовтим суцвіттям.

Альма-матер – моя ти фортеця,
Квітни перлами, перший в усьому!
Й хоч куди шлях в житті прокладеться
Не забудемо рідного дому.

Ярина Даценко,
випускниця навчально-наукового
медичного інституту

Моя любов – то СумДУ!

– Бувають різні почуття,
Бувають різні стани,
Що тільки не готує нам життя,
То упізнаване, а то незнане,
І кожен день дарує відкриття.
Буває вперше, а буває востаннє,
Тож, чи прийде знов? –
Ще те питання...

– А що ж любов?
На все життя? Уперше і востаннє?
Чи тільки привід для розмов?

– Востаннє?
У кожного вона своя –

Буває, не помітиш, як розтане,
Буває, вічна, як моя...

– А що ж це за любов у тебе?

– Така, що відкриває світ!
І радить вірити у себе
Та робить так, щоб ти розквіт.

– Подібне у наш час?
Невже і я таку знайду?

– Авжеж! Давай до нас!
Моя любов – то СумДУ!

Лілія Деркач,
студентка навчально-наукового інституту
бізнесу, економіки та менеджменту

СумДУ, тобі 75 – це так поважно!

СумДУ, тобі 75 – це так поважно!

У стільки літ досягнення ти маєш неосяжні!

Майстерно шлях до знань студентам відкриваєш,

Сучасний досвід ти невпинно переймаєш!

Біль втрат і радість перемог – усе ти пам'ятаєш!

Курс на освіченість завжди тримаєш,

Ти, як дбайливий садівник – усе плекаєш,

Як то **й** невтомний трудівник: натхненно працювати звик.

Дипломи визнаються в усім світі,

Education skills сформовані: у добру путь, розумні діти!

Рейтинги високі ти займаєш,

Життям своїм, як прикладом, студентів надихаєш!

Альма-матер ти для видатних митців,

Висококласно й якісно навчаєш фахівців!

На захист Батьківщини своїх синів благословив,

«**м**ир» і «спокій», ніби слова-молитву повторив

Геро **й**-студент із мармуру – він честь і славу боронив.

Успішність і престижність

Нехай завжди будуть з тобою

І зарубіжні гості хай приїздять юрбою.

Величний закладе,

Ерудит завзятий

Рахуй роки, бо гідне маєш свято

Студентства час ніколи з пам'яті не стерти.

Щаст **и** тобі, мій закладе!

Ти назавжди в моєму серці!

Етапи за етапами і крок за кроком

Твори історію і довгих тобі років!

Інна Левенок,

доктор філософії з педагогіки,

викладач кафедри мовної підготовки іноземних громадян

й розвиток

Безперервний розвиток

Безперервний розвиток

Безперервний розвиток

перервний розвиток

Безперервний розвиток

Візитівка перша

Безперервний

Безперервний розвиток

рвний розвиток

БЕЗПЕРЕРВНИЙ РОЗВИТОК

Безперервний розвиток

Безперервний розвиток

вний розвиток

Безперервний розвиток

Безперервний розвиток

*Наш СулДУ – візитна картка Сул:
Ініціатор, практик, аналітик*

БЕЗПЕРЕРВНИЙ РОЗВИТОК

й розвиток

Безперервний розвиток

БЕЗПЕРЕРВНИЙ РОЗВИТОК

Безперервний розвиток

Безперервний розвиток

Безперервний розвиток

БЕЗПЕРЕРВНИЙ РОЗВИТОК

Меридіани вражень

Пряма мова про університет

Прикладом, який ми будемо поширювати по всій Україні, є Сумський державний університет. Цей університет, не маючи статусу національного, став одним із кращих в Україні в сенсі розвитку науки, залучення коштів на конкурсних засадах, роботи з іноземними партнерами. Науковці СумДУ працюють з оборонною промисловістю, з підприємцями, мають один із найкращих показників з публікацій в наукометричних базах Scopus та Web of science тощо.

Лілія Гриневич, міністерка освіти і науки України 2016–2019 рр., 2019.

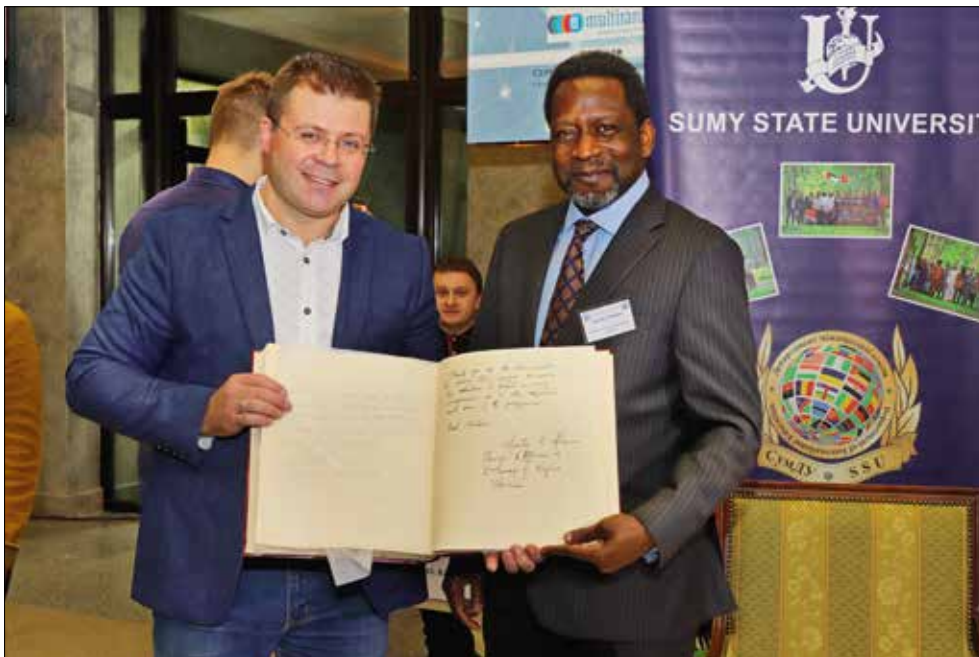
Поспілкувався з нігерійськими студентами в СумДУ і зрозумів, що університет відкритий для

іноземних студентів, зокрема для студентів із Нігерії. СумДУ рухається в напрямку інтернаціоналізації освіти, подає також приклад іншим університетам, як саме працювати з іноземними студентами, залучати їх до міжнародної діяльності та активності.

Мартін С. Адаму, посол Нігерії в Україні, 2019.

Чудовий досвід використання віртуальної реальності разом із Сумським державним університетом! Наймовірні технології з безліччю фантастичних застосувань у технічних, класичних, мистецьких, медичних та будь-яких інших освітніх закладах.

Зоя Зайцева, регіональна директорка QS, 2019.

**Посол Нігерії в Україні
пан Мартін С. Адаму
в конгрес-центрі СумДУ**

Позиції Сумського державного університету в рейтингу University Impact від Times Higher Education підкреслюють, що університет не тільки підтримує цілі сталого розвитку через навчання, дослідження і трансфер знань, але й достатньо доказово впроваджує їх у життя.

Філ Бейті, головний редактор Times Higher Education, 2020.

Завжди наводжу СумДУ як приклад того, що ЗВО не обов'язково бути в столиці, щоб стати успішним в українському та світовому науково-освітньому просторі.

Володимир Семиноженко, голова Північно-Східного наукового центру Національної академії наук України і Міністерства освіти і науки України, 2020.

Упродовж останнього десятиліття можна говорити про своєрідний «феномен СумДУ». Провінційний університет, навіть без статусу національного, стрімко увірвався в число наукових лідерів і впевнено зміцнює свої позиції. Для мене особисто не стало несподіванкою, що за показниками державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними науко-

вої (науково-технічної) діяльності університет обігнав визнані «гранди».

Максим Стріха, доктор фізико-математичних наук, професор, заступник Міністра освіти і науки України в 2008–10 рр. і в 2014–19 рр., 2021.

Сумський державний університет віддалений від столиці, але навіть за якістю студентських робіт бачимо, що СумДУ – перший, а це означає, що ви маєте інші переваги, які дозволяють отримувати високий результат. Передусім, це – команда. Тут дійсно працюють кваліфіковані фахівці, які під керівництвом ректора та проректорів сумлінно і якісно виконують свою роботу.

Олексій Шкуратов, заступник Міністра освіти і науки України з питань європейської інтеграції, 2021.

Університет фактично можна назвати експериментальним в Україні. Це поєднання державного та приватного сектору. У СумДУ дуже прогресивний підхід до навчання – наявні VR-лабораторії, вебінарстудія, медіастудія для студентів-журналістів. Також проводять інтерактивні пари онлайн. Університет активно нала-

Заступники Міністра освіти і науки України Д. Курбатов (із 2023 р.) та О. Шкуратов (2021–2023 рр.) із проректором А. Чорноусом у Центрі колективного користування науковим обладнанням

Почесний доктор СумДУ, директор Інституту наноматеріалів університету Дрекслера (м. Філадельфія, США) проф. Ю. Гогоці та ректор СумДУ В. Карпуша

годжує міжнародну співпрацю і дає змогу своїм студентам обмінюватися досвідом за кордоном. У СумДУ прослідковується європейський підхід до навчання. Такий сучасний універ. Це той випадок, коли університет «тягне» місто.

Олександр Педан, ведучий каналу «Новий», автор проєкту «УніверCheck», 2021.

СумДУ – яскравий приклад університету, якому не потрібно чекати сигналу згори, він іде в авангарді процесу та досягає позитивного результату. До СумДУ має бути прокладена стежка делегаціями, котрі приїжджають та вивчають досвід того, що і як потрібно впроваджувати.

Єгор Стадний, віцепрезидент з бакалаврських програм Київської школи економіки, 2021.

СумДУ – це диво стрімкого розвитку регіонального закладу вищої освіти.

Костянтин Сухий, ректор Українського державного хіміко-технологічного університету, 2021.

Сумський державний університет посідає високі позиції у міжнародних та національних рейтингах, забезпечує якісну підготовку спеціалістів.

Ми пишаємося партнерством із СумДУ й упевнені, що разом допоможемо студентам побудувати гідну кар'єру в ІТ.

Денис Гриньов, керівник освітніх програм ІТ-компанії EPAM Україна, 2021.

Приємно вражений Сумським державним університетом, його матеріально-технічною базою та викладацьким складом.

Геннадій Букшевалов, директор центру розробок компанії SoftServe у Харкові, 2021.

Приємно бачити, що в Україні є університети, які подають надії, прагнуть рости, розвиватися й виходити на міжнародний рівень. Сумський державний університет – один із найрейтинговіших вишів України за продуктивністю наукових досліджень. Він показав, що може працювати. Наразі СумДУ – один із лідерів у дослідженні максенів в Україні. У планах – багато спільних проєктів.

Юрій Гогоці, доктор технічних наук, професор, директор Інституту наноматеріалів Університету Дрекслера, США, 2022.

Приємно вражена потенціалом Сумського державного університету, фаховим і вмотивованим колективом, який розвиває різні напрями діяльності. Рада, що в університеті приділяється велика увага питанням допомоги ветеранам, військовим, захисникам України. З боку Міністерства запевняю, що у нас буде плідна комунікація.

Юлія Лапутіна, міністр у справах ветеранів України, 2021.

Секрет успішності науково-технічної діяльності університету в тому, що вчені Сумського державного університету виконують складні та високотехнологічні дослідження і розробки. Бренд СумДУ – відомий. Я під великим впливом від роботи університету.

Геннадій Чижиков, президент Торгово-промислової палати України, 2022.

Спортивна інфраструктура університету просто вражає. І те, що вона постійно розбудовується й покращується – це великий внесок у розвиток фізичної культури і спорту держави. Упевнений – у майбутньому СумДУ підготує багато чемпіонів.

Євген Баженов, директор Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», Президент Федерації регбі України, 2022.

Напрацювання Сумського державного університету у галузі IT та кібербезпеки є дуже перспективними для реалізації спільних проєктів.

Каймо Кууск, Надзвичайний та Повноважний Посол Естонської Республіки в Україні, 2022.

За сукупністю показників Сумському державному університетові сьогодні дуже мало рівних в Україні. Науковці, педагоги, керівництво університету створили конкурентоздатний ЗВО, куди їдуть навчатися не тільки з усієї України, але й з-за кордону.

Олександр Сидоренко, директор Харківського регіонального центру оцінювання якості освіти, 2022.

Ви будете здивовані, але Сумський державний університет ще в 2018 році (можливо і раніше, я її побачив наживо у 2018-му) використовував шикарну систему дистанційного навчання. Цілі групи іноземних студентів навчали, використовуючи професійно підготовлені студії для трансляції онлайн – по суті лабораторії. І ти бачиш кожного студента, кожен студент бачить тебе. Дуже близько до очного навчання.

Сергій Бабак, голова Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, 2022.

СумДУ – єдиний ЗВО України, якому вдалося покращити позиції в рейтингу цього року. Times Higher Education висловлює щирі вітання усім причетним до цього досягнення!

Анна Орлова, регіональна менеджерка Times Higher Education, 2022.

Міністр у справах ветеранів України Ю. Лапутіна біля пам'ятного знака загиблomu студентoві-воїну СумДУ

Надзвичайний та Повноважний Посол Естонської Республіки в Україні Каймо Кууск під час відвідин СумДУ

Входження Сумського державного університету до 500 кращих університетів світу у рейтингу World University Rankings від Times Higher Education характеризує його як «університет світового класу».

Володимир Луговий, перший віце-президент Національної академії педагогічних наук України, 2022.

Під час засідання Наглядової ради університету. Президент Національної академії педагогічних наук України В. Кремінь (голова ради), народний депутат України І. Молоток (заступник голови) та член ради, директор Харківського регіонального центру оцінювання якості освіти О. Сидоренко

Сумський державний університет – перший серед українських вишів у світовому рейтингу The Times Higher Education. А ще руйнівник міфу про те, що академізм і теоретична підготовка негнучкі і не встигають за реальністю. Поспілкувалися з керівниками, викладачами і студентами. Побували в сучасних аудиторіях і навчальних центрах. Завітали до палацу студентського спорту – однієї з найбільших спортивних арен України. Враження найкращі. Університет світового рівня за майже 350 кілометрів від столиці.

Дмитро Разумков, Голова Верховної ради України IX скликання (2019–2021 рр.), народний депутат України, 2022.

Гордий тим, що Сумський державний університет – це моя альма-матер. Рідний виш багато років очолює впливові українські та зарубіжні рейтинги. Не зрадив університет високим стандартам освіти і в умовах війни. Успішна вступна кампанія під час повномасштабного вторгнення – найкращий знак якості. СумДУ вкотре зміг перетворити час випробувань – на час можливостей. Так тримати!

Ігор Молоток, народний депутат України, заступник голови Наглядової ради СумДУ, 2022.

За 10 років співпраці ми разом із Сумським університетом реалізували цілу низку проєктів, що стосуються модернізації освітніх програм за європейськими стандартами. Навіть в умовах воєнного часу в СумДУ на високому рівні впроваджуються інноваційні технології, сучасні наукові й освітні практики. Його досвід заслуговує на те, щоб про нього знали в світі більше. Як амбасадор із задоволенням це робитиму.

Девід Квін, професор Інституту мистецького дизайну та технологій, м. Дублін, Ірландія, 2023.

Сумський державний університет – потужний, сучасний осередок науки, освіти, інновацій та позанавчальної діяльності, ключем до успіху якого є його системний і комплексний розвиток.

Василь Кремінь, Президент академії педагогічних наук України, голова наглядової ради СумДУ, 2023.

Із історії освіти на Сумщині

...Хто не знає свою історію -
той не має майбутнього

Ідея відкриття вищого навчального закладу класичного типу на Сумщині тісно пов'язана з розвитком системи освіти на території Лівобережної України.

В освітньому просторі другої половини XVII – початку XVIII ст. відбувалися зміни, зумовлені переходом від Середньовіччя до Нового часу, від Реформації до Контрреформації та Просвітництва. Саме в цей час з'явилися релігійні та світські концепції освіти. Таких змін зазнавав і український культурно-освітній простір: створено розгалужену мережу початкових навчальних закладів, сформовано систему спеціальної професійної підготовки, закладався фундамент вищого рівня вітчизняної освіти. Остання зосереджувалась у Києво-Могилянській колегії, яка у 1701 р. отримала титул і права академії.

Після територіального поділу України, як результат російсько-польської війни 1660–1667 рр., на Лівобережній та Слобідській Україні розвиток освіти здійснювався на основі загальнодержавної системи. Основою для навчання ставали світські заклади, а найпоширенішою формою підготовки дітей були початкові школи.

Перша школа на території нинішньої Сумщини заснована 1675 року в Охтирці. У 1732 р. у Сумському й Охтирському полках діяло вже 72 школи. У 1745–1747 рр. на території Конотопщини, Глухівщини, Роменщини існувало вже 148 шкіл, а наприкінці XVIII ст. у Глухові, Конотопі, Кролевці, Путивлі, Охтирці, Ромнах та Сумах відкрито малі народні училища, що згодом перетворилися на повітові.

Будівництво
Сумської фортеці.
Експозиція
Сумського обласного
краєзнавчого музею

Уперше ідею заснування в Україні вищих навчальних закладів – університетів – висловив М. Теплов, який розробив проєкт їх створення у Сумах (1767 р.), Чернігові (1784 р.), Катеринославі (1786 р.). Проте втілити в життя це не вдалося.

Вдруге думки про створення університету в нашому краї висловлювалися відомим просвітителем, філософом, літератором, критиком, архітектором, художником, автором першого перекладу «Слова о полку Ігоревім» в Україні Олександром Олександровичем Паліциним, який очолював просвітницький гурток «Попівська академія» (хутір Попівка, нині – село Залізняк Сумського району).

Олександр Паліцин

**Будинок О. Паліцина
на хуторі Попівка**

Серед активних учасників гуртка – енциклопедист і винахідник, громадський діяч В. Каразін, поети В. Капніст, С. і М. Байкови, архітектори М. Алфьоров, В. Ярославський. Бував тут і український філософ-містик, богослов, поет, педагог Григорій Сковорода.

Завдяки зусиллям В. Каразіна та О. Паліцина 1805 року в Харкові відкрито університет. О. Паліцина обрано його почесним членом. У 1999 р. закладу присвоєно ім'я В. Н. Каразіна.

Професорами університету в різний час працювали й уродженці Сумщини: перший видавець «Енеїди» І. П. Котляревського, перекладач Максим Парпура, доктор медицини, палеонтолог Іван Ка-

лениченко, історик медицини Василь Джунковський (ректор), доктор медицини Михайло Попов, мовознавець, лінгвіст Олександр Потебня, історик права Микола Максимейко, біолог і поет Михайло Клоков (літературний псевдонім – Михайло Доленго), літературознавець Микола Грунський, доктор філософських наук Борис Пугач та інші.

Незважаючи на те, що ідею створення університету на Сумщині реалізувати з різних причин не вдалося, розвиток освітянських закладів у регіоні продовжувався.

У Глухові з 1738 р. (вважається найбільш вірогідною датою відкриття) працювала славнозвісна «Школа співу та інструментальної музики». Серед

Глухів.
Учительський інститут.
Фото початку XX ст.

її вихованців видатні композитори Максим Березовський та Дмитро Бортнянський, художник Антін Лосенко, державний діяч, генерал-фельдмаршал, граф Олексій Розумовський. 1790 року в місті створено мале народне училище, у 1807 р. реорганізоване в повітове. Після реформ 60–70-х років XIX ст. відкрито чоловічу та жіночу гімназії, ремісниче училище. У 1874 р. розпочав роботу Глухівський учительський інститут – перший вищий навчальний заклад на Сумщині, а в 1930-му – сільськогосподарський інститут.

У 1806 р. в Охтирці почало працювати перше повітове училище, у 1819 р. – духовне, у 70-х роках XIX ст. – чоловіча гімназія та жіноча прогімназія, у 1902 р. – міське трикласне училище, у 1920-му відкрито педагогічний технікум та народну музичну школу, у 1929 р. – медичний технікум, у 1930-му – індустріальний, згодом реорганізований у технікум механізації та електрифікації сільського господарства, у 1954 р. – міське професійно-технічне училище.

У Ромнах відкриті повітове (1806 р.), парафіяльне (1834), реальне (1877) училища; у 1867 р. – жіно-

Охтирка.
Будівля гімназії.
Сучасне фото

ча гімназія. У 1920-х певний час існував робітничо-селянський університет. У 30-х роках ХХ ст. у місті працювали спеціальні навчальні заклади, зокрема, школи агрономічна, фельдшерсько-акушерська, підготовки колгоспних кадрів та механізації сільського господарства, фармацевтичний технікум та фабрично-заводське училище.

У Конотопі у 1812 р. відкрито перше повітове училище, згодом – залізничне та комерційне ы прогімназію. 16 серпня 1890 р. розпочало діяльність трирічне технічне залізничне училище, що з часом перетворилося на Конотопський будівельний технікум транспортного будівництва ім. П.Новікова. Нині це – **Класичний фаховий коледж СумДУ**.

Ромни. Духовне училище. Фото початку ХХ ст.

Конотоп.
Комерційне училище.
Фото початку ХХ ст.

Висококваліфікованих фахівців готував Конотопський індустріально-педагогічний технікум (заснований у 1945 р.) – нині **Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ**.

При Шосткинському пороховому заводі у 1820 р. відкрито школу для хлопчиків, де навчали різним технічним спеціальностям, згодом – кілька початкових шкіл. У 1920-му почав працювати хіміко-механічний технікум, а з 1921-го – професійно-технічна школа, на базі якої у 1923 р. створено індустріаль-

ний технікум, пізніше реорганізований у хіміко-технологічний (нині – **Шосткинський імені Івана Кожедуба фаховий коледж СумДУ**). У 30-х рр. ХХ ст. у Шостці діяв хіміко-технологічний інститут.

Низку початкових, середніх та спеціальних навчальних закладів відкрито в Лебедині, Недригайлові, Краснопіллі, Великій Писарівці та інших населених пунктах регіону.

Один із найстаріших навчальних закладів Сум – Олександрівська чоловіча гімназія (зараз це Ко-

Суми.
Приміщення пансіону
Олександрівської чоловічої
гімназії. Фото початку XX ст.

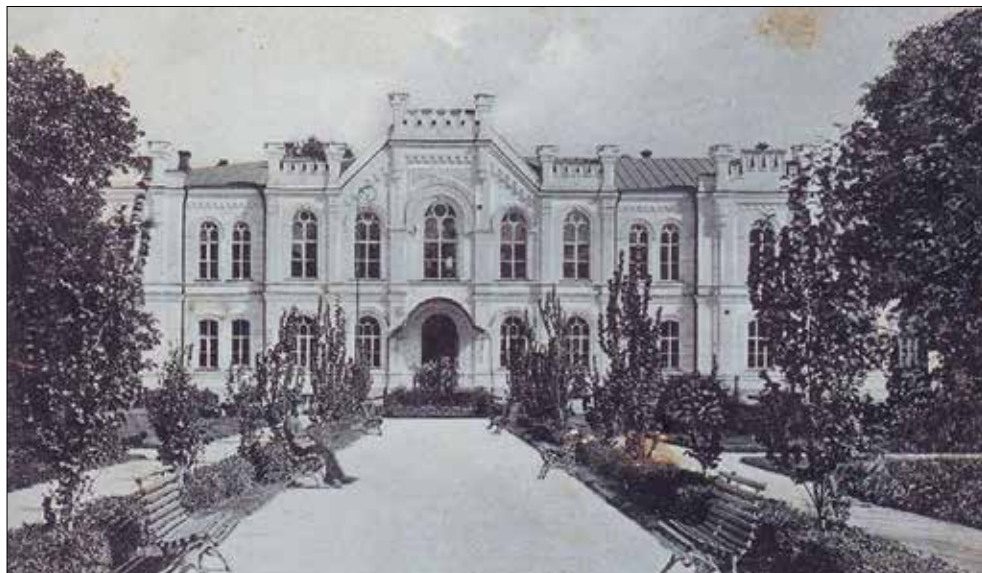
Меморіальна дошка
Давиду Бурлюку
на стіні закладу.
Сучасне фото

мунальна установа Сумська класична гімназія Сумської міської ради). Створена на основі 2-класної казенної школи, так званого малого народного училища, відкритого 23 червня 1790 р. і перетвореного 20 грудня 1806 р. на повітове. Викладачем у ньому (1828–1832 рр.) працював український поет-романтик П. С. Морачевський. Восени 1870 р. училище реорганізовано на прогімназію. У вересні 1871 року на честь наступника імператорського престолу їй присвоєно ім'я Олександрівської. Ще через два роки Державна рада ухвалила рішення про перетворення прогімназії на класичну гімназію, що й здійснено 1 липня 1873 р. Серед випускників цього навчального закладу: український художник-футурист, поет, теоретик мистецтва, літературний і художній критик Давид Бурлюк, видатний хірург, директор Українського науково-дослідного інституту ортопедії і травматології Михайло Ситенко, художник, професор, ректор ХДХІ та директор ХХУ Олександр Симонов, учений світового рівня, агрохімік, композитор Олексій Дояренко. Першому директорів гімназії Миколі Сібільову за 25-річну діяльність на цій посаді присвоєно звання Почесного громадянина Сум.

Одночасно з чоловічою у Сумах засновано і жіночу гімназію. Зараз у її будівлі знаходиться кілька кафедр **Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту СумДУ**.

У 1873 р. відкрите реальне училище з механічним і хіміко-технічним відділеннями. Серед його випускників професор-лісівник, ректор Української господарської академії в Чехословаччині Б. І. Іваницький, видатний геолог, директор Інституту геологічних наук, академік Всеукраїнської Академії Наук, її віце-президент М. Г. Світальський, художник-новатор В. С. Барт, інженер-винахідник О. Ф. Булат, дійсний член АН УРСР, доктор техніч-

**Суми.
Жіноча гімназія
та гімназійний сквер.
Фото XIX ст.**

них наук, професор, депутат Верховної Ради 7-го скликання, заступник голови Верховної Ради УРСР у 1967–1971 роках, ректор Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка І. Т. Швець. Упродовж 1913–1917 рр. в училищі малювання, чистописання і креслення викладав художник, поет, засновник і перший директор Сумського історико-художнього музею Никанор Онацький.

В означений час у Сумах діяло також кілька приватних гімназій. У 1913 р. відкриті комерційне та приватне трикласне ремісниче училища.

**Суми.
Реальне училище.
Фото початку XX ст.**

Суми.
Головний будинок
кадетського корпусу.
Початок ХХ ст.

Портрет
Івана Харитоненка

но кадетський корпус – закритий військовий заклад із гімназичним курсом навчання, який упродовж свого існування зазнав кілька реорганізацій: 14.12.1918 – 3-ті піхотні курси, які й започаткували історію Сумського вищого артилерійського училища; 25.07.1995 – **Військовий інститут ракетних військ та артилерії при Сумському державному університеті**; з березня 2003 р. – у його структурний підрозділ. Інститут став навчальним закладом нового типу й одним із перших в Україні

інтегрований із системою вищої цивільної освіти. Із 1996 р. в інституті розпочато підготовку офіцерів запасу з числа студентів СумДУ. У 2007 р. Військовий інститут розформовано. На його базі створені **кафедра військової підготовки, Науковий центр бойового застосування ракетних військ та артилерії СумДУ** (з 27.05.2013 р. – філія Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних сил України, яка, на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р., перетворена у Науково-дослідницький центр ракетних військ і артилерії Міністерства оборони України), та військово-спортивний ліцей, перетворений у 2012 р. на Кадетський корпус ім. І. Г. Харитоненка.

Після лютневої революції 1917 р. завдяки ініціативі місцевої інтелігенції, громадських діячів, зокрема міського голови Василя Литягіна (він особисто вніс 10 000 карбованців), відкрито Сумський народний університет – за прикладом Катеринослава, Полтави, Києва. Заклад мав поєднувати середню, спеціальну й вищу ланки освіти. Заняття розпочалися 25 вересня 1917 р. Упродовж першого року навчання на його базі діяли загальноосвітні та спеціальні курси. Зокрема, на курсах

Суми.
Приміщення чоловічої
гімназії, де в 1921 р. відкрито
навчальний комбінат,
реорганізований
в індустріальний технікум

електротехніки слухачі вивчали явища магнетизму, гальванізації, статичної електрики, основні принципи передачі струму й будови вимірювальних приладів, джерела струму, динамомашину, освітлювальну техніку, телеграф, телефон, сигналізацію. На інших курсах викладалися такі дисципліни, як державний бюджет, грошовий обіг, комерційна географія, російська, німецька та французька мови, математика, вступ до неорганічної природи, історія Західної Європи, політична економія та ін. У двох відділеннях народного університету працювало 17 викладачів. Згодом через воєнні дії заклад припинив своє існування.

У листопаді 1917 р. у Сумах відкрито професійне училище, яке у 1928 р. реорганізовано у Сумський індустріальний технікум. Нині це **Машинобудівний фаховий коледж СумДУ**.

У липні 1922 р. Сумський відділ народної освіти визнав за необхідне заснувати «школу для підготовки молодих людей по народній освіті». 28 грудня 1924 р. відкрилися Сумські вищі трирічні учительські курси, які влітку 1925 р. реорганізовані в педагогічний технікум. У 1930 р. на його базі створено Сумський інститут соціального вихован-

ня, технікум переведено до Лебедин, де й зараз навчаються майбутні вчителі початкових шкіл. Ще кілька реорганізацій зазнав заклад у довоєнні роки: 1933-й – Інститут соціального виховання перетворено на педагогічний інститут, 1935-й – Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка. 6 жовтня 1999-го перетворений у Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка.

У 60–70-х роках XIX ст. у країні відбулася низка реформ, у тому числі й освітня. З розвитком економіки зростала потреба у висококваліфікованих фахівцях у галузі промисловості, транспорту, будівництва. Саме в цьому першопричина відкриття Харківського політехнічного інституту (1885), який згодом перетворився на потужний вищий навчальний заклад. Саме він у майбутньому і став Альма-матір'ю **Сумської філії ХПІ**.

10 січня 1939 р. створена Сумська область. На заваді соціально-економічного і освітньо-культурного розвитку регіону, як і країни загалом, стала Друга світова війна. А далі – окупація, визволення від німецько-фашистських загарбників, відбудова народного господарства.

Головний корпус СумДУ

У тяжких умовах повоєнної п'ятирічки провідні підприємства Сумщини мали нагальну потребу в кваліфікованих інженерно-технічних працівниках із вищою освітою. Це й стало поштовхом для створення 1948 р. на Сумщині навчального закладу з наданням вищої освіти інженерно-технічного спрямування, становлення і розвиток якого є історією, сьогоденням і майбутнім **Сумського державного університету**.

Останні десятиріччя XX ст. характеризуються створенням у 1977 р. Сумської філії Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва (нині – Сумський національний аграрний університет), започаткуванням у 1995 р. Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ у якості, на той час, відділення заочного навчання, і в 1996 р. – **Української академії банківської справи Національного банку України**, яка у 2016 р. реорганізована шляхом приєднання до Сумського державного університету.

Українська академія банківської справи

Сумський державний університет:

кроки становлення та розвитку

Створення вищого навчального закладу політехнічного типу в Сумах пов'язане з розвитком Сумського машинобудівного заводу ім. М. В. Фрунзе. На той час більшість інженерних і керівних посад обіймали спеціалісти з середньою спеціальною освітою. Саме тому в лютому 1948 р. спільним наказом міністерств вищої освіти, машинобудування та приладобудування №№ 250/71 від 21/24 лютого 1948 р. були закладені умови для створен-

ня при заводі навчально-консультаційного пункту (НКП) Московського заочного інституту метало-промисловості, що й було реалізовано **наказом по Сумському машинобудівному заводу від 30 липня 1948 р. № 163**. Зокрема передбачалося «... організувати на 1948/1949 навч. рік навчально-консультаційний пункт МЗІМП з контингентом студентів 1-го курсу в 30 осіб, розпочавши заочні заняття з 1 вересня 1948 року».

ПРИКАЗ № 163
по Сумському машиностроит. заводу им. Фрунзе
от 30 июля 1948 года

В целях выполнения Приказа Министра машиноприборостроения и Министра Высшего образования СССР от 21-24 февраля 1948 г. № 250/71 о подготовке инженерных кадров без отрыва от производства и организации при заводе Учебно-Консультационного Пункта Московского Заочного Института Металлопромышленности,

Приказываю:

§1

Организовать на 1948-1949 учебн. год учебно-консультационный пункт МЗІМП с контингентом студентов I-го курса в 30 человек, начав заочные занятия с 1 сентября 1948 года.

ДИРЕКТОР ЗАВОДА

/БЕЛОЦЕРКОВСКИЙ/

Очолив НКП аступник начальника відділу кадрів підприємства **Василь Іванович Попов**. Більше 40 осіб подали заяви на вступ. Заняття проводились у вечірній час у приміщенні відділу технічного навчання, що розміщувався на другому поверсі ливарного цеху.

У **1958 р.**, у зв'язку з організацією Українського заочного політехнічного інституту (УЗПІ), НКП переведений до його структури.

У травні 1960 р. на базі НКП створено Сумський загальнотехнічний факультет (ЗТФ)

УЗПІ. В. І. Попова призначено першим деканом ЗТФ.

У 1962 р. деканом став кандидат технічних наук **Олександр Никифорович Король**. Розпочали роботу перші кафедри. Для занять студентів передані приміщення технічного училища № 2 і Сумського машинобудівного технікуму.

На той час за заочною формою навчальний процес здійснювався за двома схемами:

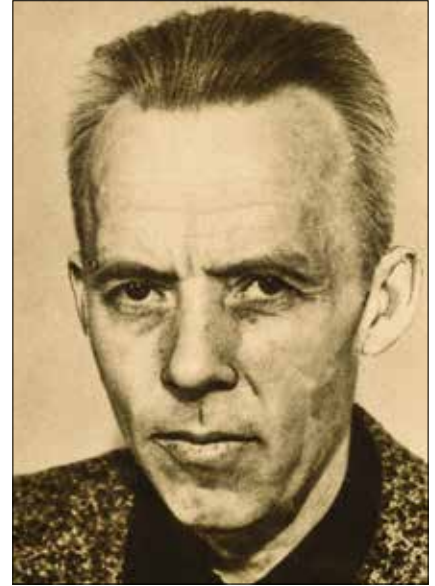
– 3 роки загальнонаукова і загальноінженерна підготовка на загальнотехнічному факультеті

В. І. Попов

О. Н. Король

О. Г. Іноземцев

з подальшим навчанням в інших навчальних закладах;

– 6 років (повний термін) у м. Суми (за спеціальностями «Технологія машинобудування, металорізальні верстати й інструменти», «Машини й апарати хімічних виробництв»).

17 лютого 1965 р. деканом заочного факультету призначено кандидата фізико-математичних наук, доцента **Олега Гнатовича Іноземцева** (1928–2002).

11 листопада 1965 р. Сумський загальнотехнічний факультет Українського заочного політехніч-

Корпус на Привокзальній площі, де знаходилися перші навчальні приміщення

Н А К А З
МІНІСТРА ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ УРСР

№ ІІ 7

м. Київ

9 березня 1966 р.

Про організацію Сумського філіалу
Харківського політехнічного інституту.

З метою поліпшення якості підготовки спеціалістів та більш раціонального використання учбово-матеріальної бази вузів, на виконання постанови Ради Міністрів СРСР №32І від 28 квітня 1965 р. «Про заходи по дальшому розширенню і поліпшенню підготовки спеціалістів для хімічної промисловості і хімічного машинобудування», – НАКАЗУЮ:

І) Реорганізувати Сумський загальнотехнічний факультет в Сумський філіал Харківського політехнічного інституту в складі факультетів:

- машинобудівного;
- загальнотехнічного.

2) Управлінню вузів в планах прийому на 1966/67 учбовий рік передбачити прийом до Сумського філіалу Харківського політехнічного інституту за денною формою навчання з спеціальностей:

- 050І – технологія машинобудування, металорізальні верстати і інструменти,
- 05І6 – машини і апарати хімічних виробництв.

Б. Даденков

ного інституту передано до складу Харківського політехнічного інституту; у 1966 р. реорганізовано в **Сумську філію Харківського політехнічного інституту** в складі двох факультетів із першим прийомом на денну форму навчання.

О. Г. Іноземцева призначено першим директором філії.

Загалом у 1966 р. до філії вступило 426 осіб на денне та вечірнє відділення за спеціальностями «Технологія машинобудування», «Машини й апарати хімічних виробництв» та на заочне відділення за напрямками «Енергетика», «Машинобудування і приладобудування», «Електронна техніка», «Радіотехніка», «Працівники зв'язку».

Від 20 грудня 1967 р. до 20 червня 1971 р. навчальним закладом керував **Володимир Васильович Малюшенко** – кандидат технічних наук, доцент. У 1970 р. філії підпорядковано Конотопський загальнотехнічний факультет, який раніше входив до складу Київського політехнічного інституту. Перший випуск студентів денного відділення відбувся у 1971 р.

Із 21 червня 1971 р. до 13 березня 1972 р. обов'язки директора філії тимчасово виконував

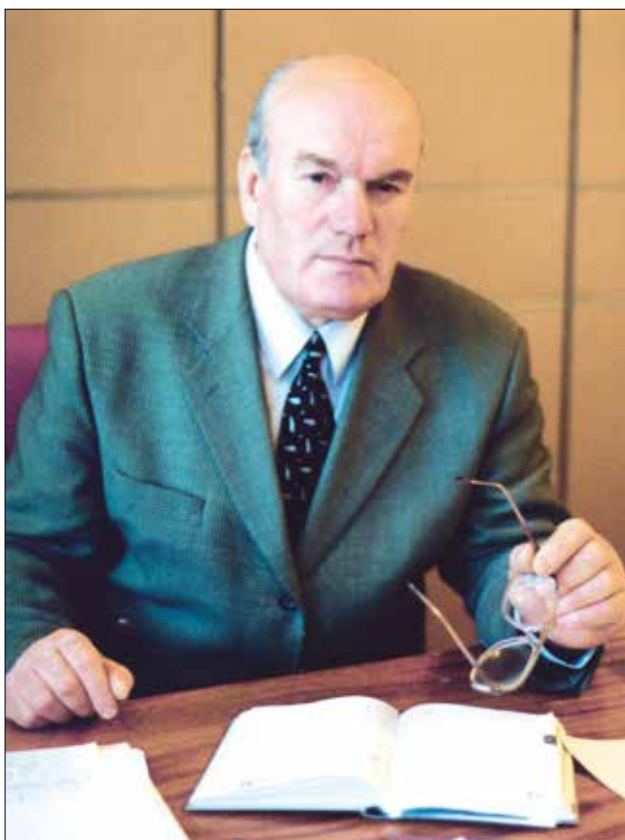

В. В. Малюшенко

Олександр Микитович Мовчан. У цей час здано в експлуатацію перший навчальний корпус (нині – «ЕТ») та гуртожиток № 1, а невдовзі – два лабораторні корпуси («А» і «Б»).

О. М. Мовчан
із символічним ключем
від щойно введенного в
експлуатацію навчального
корпусу (нині – «ЕТ»)

І. О. Ковальов

Із 15 березня 1972 р. директором філії, згодом – ректором (до 2004 р.) працював **Ігор Олександрович Ковальов** – кандидат технічних наук,

професор. Під його керівництвом філія ХПІ перетворилася на сучасний навчальний заклад із широким спектром науково-навчальної діяльності, розвинутою інфраструктурою, поглибленою гуманітарною складовою, що в подальшому й стало основою для створення університету класичного типу. Рішенням вченої ради І. О. Ковальову присвоєні звання заслужений професор СумДУ та Почесний ректор СумДУ.

Системного розвитку філія набула у час, коли керівником області (1975–1988) працював **Іван Григорович Грінцов**. За той час: затверджено генеральний план розвитку закладу; у 1981 р. філії передані від ВО «Хімпром» 2 корпуси технічного училища № 1 (нині – «Т» і «М»); побудовано двоповерхову їдальню тощо.

Шляхом відкриття у 1980 р. спеціальностей відповідної спрямованості започатковано фізико-технічний напрям освітньої та наукової діяльності закладу.

У 1984 р. завершено будівництво й уведено в експлуатацію головний 14-поверховий навчально-адміністративний корпус («Г»), гуртожиток № 2, гаражі й склади, лижну базу; у 1986 р. – гуртожиток № 3; у 1988 р. – центральний корпус («Ц»), водно-веслувальну базу; у 1989 р. – 4-поверховий корпус бібліотеки.

Тривала серйозна наукова робота.

Так, колектив кафедри машин і апаратів хімічного виробництва під керівництвом доктора технічних наук Б. Г. Холіна на рівні кращих світових зразків розробив і вперше в країні впровадив на кількох хімкомбінатах гранулятори для виготовлення складних мінеральних добрив.

Широку відомість і визнання щодо впровадження результатів у галузі динаміки та вібраційності відцентрових машин, гермотехніки мала наукова школа доктора технічних наук, професора В. А. Марцинковського.

Група науковців під керівництвом доктора економічних наук О. Ф. Балацького розробила першу в державі методику з визначення економічної ефективності оздоровлення навколишнього середовища.

Розвивався і студентський рух. Будівельні загони політехніків працювали на новобудовах України, Болгарії, Сибіру, Середньої Азії. Спортивні команди займали призові місця на обласних і республіканських змаганнях. У комплексному заліку філія зайняла I місце на зимовій спартакіаді серед усіх вищих навчальних закладів України.

1980-ті роки – період інтенсивного будівництва навчально-наукових і побутових приміщень вишу

Перші навчальні та науково-дослідні лабораторії

Керівники перших відомих наукових шкіл університету,
професори Б. Г. Холін, В. А. Марцинковський,
О. Ф. Балацький, І. О. Ковальов, О. А Євтушенко, В. О. Залога

Перші іноземні студенти

У 1990 р. склалися умови для перетворення філії на самостійний вищий навчальний заклад інженерно-технічного спрямування з ідеологією пріоритету фундаментальної складової підготовки фахівців. Під час наради за участю Міністра вищої освіти УРСР В. Д. Пархоменка та голови відповідного комітету СРСР Г. О. Ягодіна, що відбулася на

базі навчального закладу, прийнято принципове рішення щодо реорганізації Сумської філії ХПІ у Сумський фізико-технологічний інститут (СФТІ). Також відповідним протоколом зафіксована можливість подальшого перетворення в університет класичного типу за умови створення фундаментальної бібліотеки, медичного й економічного фа-

Спортивний корпус університету

Перший прийом студентів-медиків відбувся в 1992 році

культетів тощо. Це була принципово нова ідеологія, яка стала парадигмою подальшого розвитку.

Постановою Ради Міністрів УРСР № 299 від 08.10.1990 р. на базі Сумської філії ХПІ створено **Сумський фізико-технологічний інститут (СФТІ).**

У 1991 р. в інституті відкриті перші спеціальності економічного спрямування та менеджменту (у 1992 р. – економічний факультет), власна аспірантура (у 1994 р. – докторантура), перші спеціалізовані вчені ради, розпочалася підготовка іноземних студентів.

Перший Президент України Л. Кравчук вручає дипломи випусникам СумДУ. 1994 рік

Ректор СумДУ
Анатолій Васильєв
і ректор Болонського
університету Івано Діоніджі
під час підписання
Великої Болонської
Хартії Університетів. 2010 рік

У 1992 році виділена значна кількість квартир для задоволення потреб вишу, у тому числі для запрошених висококваліфікованих науково-педагогічних працівників із інших міст країни. Того ж року введено в дію окремий кампус медичного факультету (корпуси теоретичних знань та суспільно-побутовий, гуртожитки № 4 і № 5) та відбувся перший прийом студентів-медиків.

Постановою Кабінету Міністрів України № 646 від 13.08.1993 р. на базі СФТІ створено **Сумський державний університет**.

Подальші роки були наповнені змістовною працею щодо широкого розвитку класичного за суттю і регіонального за значенням вищого навчального закладу. Продовжувався розвиток матеріальної бази: у 1994 р. введено в експлуатацію анатомічний корпус медінституту, передано від ВО «Хімпром» басейн, у 1996 р. від АТ «Сумбуд» – спорткорпус.

У період 1993–2004 рр. започатковані такі напрями підготовки, як ІТ та механіко-математичного

спрямування, переклад, право, журналістика, маркетинг, екологія, хімічна технологія, матеріалознавство, енергоменеджмент, електротехнічні системи електроспоживання, якість, стандартизація та сертифікація, а також інтернатура, ординатура, підготовка за програмою офіцерів запасу, перепідготовка фахівців (друга вища освіта) та підвищення кваліфікації за базовими напрямками; створені Шосткинський та Конопський інститути, до структури університету ввійшли чотири технікуми, коледжі, Військовий інститут ракетних військ та артилерії.

У середині 2004 р. відбувався складний процес об'єднання трьох сумських університетів у єдиний вищий навчальний заклад, що викликало неоднозначну й достатньо бурхливу реакцію, внаслідок чого відповідний Указ Президента України було відмінено.

17 серпня 2004 р. ректором став проф. **Анатолій Васильович Васильєв**, який із 1978 р. працював на посадах першого заступника директора філії, першого проректора СФТІ, СумДУ. Розвиток уні-

Науково-навчальний корпус («Н»).
У 2012 р. введено в експлуатацію першу чергу

верситету продовжено за концепцією науково-навчально-виробничого комплексу, вискотехнологічного закладу інноваційного, дослідницького типу, в якому наукова діяльність у поєднанні з активністю в міжнародному науково-освітньому просторі з пріоритетним розвитком інформаційно-комп'ютерних технологій є головною домінантою, і якому притаманна органічна єдність фундаментальності та фаховості змісту освіти.

У цей період суттєво розширено спектр підготовки фахівців. Так, у 2005–2020 рр. відкрито такі спеціальності та освітні програми, як «Адміністративний менеджмент», «Бізнес-адміністрування», «Біомедична інженерія», «Громадське здоров'я», «Державна служба», «Інтелектуальна власність», «Інформаційно-комунікаційні технології», «Історія та археологія», «Кібербезпека», «Медіакомунікації», «Медико-профілактична справа», «Медсестринство», «Менеджмент соціокультурної діяльності», «Міжнародна економіка», «Міжнародне право», «Педіатрія», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Психологія», «Реклама і зв'язки з громадськістю», «Середня освіта (Фізи-

ка)», «Соціальна робота», «Спорт», «Стоматологія», «Телекомунікації», «Управління інноваційною діяльністю», «Управління проєктами», «Управління фінансово-економічною безпекою», «Фізична реабілітація», «Хімія»; також відкрито відповідні спеціальності в технікумах і коледжах, набула суттєвого розвитку аспірантура й докторантура.

У 2012 році університет уперше був представлений студентами у складі олімпійської збірної України на XXX Олімпійських іграх у Лондоні (Тарас Шелестюк – бронзовий призер з боксу). На XXII Зимових Олімпійських іграх (2014 р.) у Сочі студентки СумДУ Віта та Валя Семеренко, Юлія Джима здобули золоті медалі в естафетній гонці з біатлону та бронзову медаль у біатлонному спринті. Університет вийшов на позиції беззмінного лідера спартакіад серед вишів міста та області й увійшов до групи лідерів серед ЗВО України. Так, у 2019 році вибороли 1-е місце у зимовій Всеукраїнській універсіаді, 4-е місце у літній Всеукраїнській універсіаді (після трьох провідних університетів фізичної культури та спорту) та 1-е серед вишів із найбільшим контингентом студентів.

Храм Архангела Михаїла – історична споруда на території кампуса медичного інституту (реставровано в 2020 р.)

Адміністративний корпус медичного інституту – пам'ятка національного значення. Архітектори О. Паліцин та К. Шольц

Стоматологічний корпус медичного інституту. Урочисте відкриття стоматологічного корпусу

Поширення напрямів освітньої діяльності супроводжувалося потужним інфраструктурним розвитком.

Так, у 2005 р. Шосткинському інституті СумДУ з комунальної власності міста передано потужний спортивний комплекс. У 2006-му в базовому навчальному закладі побудовано ігрове поле для міні-футболу зі штучним покриттям.

У 2012-му завершені перша черга науково-навчального корпусу («Н») та реконструкція навчального корпусу Шосткинського інституту (передано від ВО «Свема»), придбано заміський дитячий табір, який перепрофільовано у спортивно-оздоровчий заклад СОЗ «УНІВЕР», передано із комунальної власності комплекс будівель, у тому числі й об'єкти культурної спадщини – маєток-пам'ятка національного значення, архітектори О. Паліцин та К. Штольц. У 2015 році запрацювала потужна навчально-лікувальна база стоматологічного спрямування.

А. О. Єпіфанов

2015, 2016 роки увійшли в історію успішним процесом об'єднання Сумського державного університету та Української академії банківської справи (далі – УАБС) в єдиний навчальний заклад.

Історія Української академії банківської справи бере витoki зі створення у 1995 році у м. Суми філії кафедри економіки та менеджменту Харківського державного університету (наказ № 0104-1/56 від 01.08.1995 р.), а вже 12 лютого 1996 року Постановою Кабінету Міністрів України № 199 створено Українську академію банківської справи. Ректором-організатором призначено голову Сумської обласної державної адміністрації, д.е.н. **Анатолію Олександровичу Єпіфанову**. У подальшому обов'язки ректора виконували: А. О. Єпіфанов (1997–2003, 2005–2012), В. І. Міщенко (2003–2005), С. М. Козьменко (2013–2016).

Перших студентів до УАБС (1996 р.) прийнято за спеціальностями «Фінанси і кредит», «Облік та аудит». Згодом започатковані «Правознавство», «Менеджмент зовнішньо-економічної діяльності» (з припиненням підготовки за останньою у 2010 р.), «Банківська справа», «Економічна кібернетика», «Міжнародна економіка», «Управління фінансово-економічною безпекою».

УАБС почала роботу в переданому приміщенні Сумського сільськогосподарського інституту (побудоване в 1877 р. як жіноча гімназія). Гуртожитки створені на матеріальній базі комерційного технікуму та гуртожитку ПТУ № 1. У 2000 р. академії передано один із корпусів Сумського аграрного університету (пам'ятка архітектури місцевого значення «Окружний суд») під навчальний корпус №2. У 2001-му поруч з'явилася відновлена історична пам'ятка архітектури – навчальний корпус № 3. У 2003-му зведено лікувально-оздоровчий корпус. У жовтні 2002 року введені в експлуатацію унікальний легкоатлетичний манеж та кафе «Спортлайн». У вересні 2006-го привітав перших гостей студентський сквер. У вересні 2007-го введено в експлуатацію готель-гуртожиток «Олімпійський» із басейном і тенісним кортом. У грудні 2009-го відкрито Наукову бібліотеку. У 2009 р. створено Се-

ХІХ століття.
Суми, вул. Петропавлівська, окружний суд

Студентський сквер

ХХІ століття.
Суми, вул. Петропавлівська, комплекс
будівель Української академії
банківської справи Національного
банку України

вастопольський інститут банківської справи УАБС, який у вересні 2013-го переведений до структури Університету банківської справи Національного банку України.

У 2015 р. академію передано з підпорядкування Національного банку України до сфери управління Міністерства освіти і науки України. При виборі стратегії подальшої діяльності колектив УАБС пріоритетним вважав приєднання до Сумського державного університету, що й було реалізовано

23 грудня 2015 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1388-р. Після проведення всіх визначених законодавством процедур 06.05.2016 року процес припинення академії, як юридичної особи, завершено.

Після приєднання відбулися певні структурні зміни. Так, навчальний процес за спеціальністю «Фізична культура і спорт» передислоковано до легкоатлетичного манежу, який згодом перепрофілювано у Палац студентського спорту СумДУ і на базі якого було створено Державний Східний центр олімпійської підготовки з легкої атлетики; 4-поверховий корпус непрацюючої кілька років медсанчастини академії передано під університетську клініку, у складі якої пізніше створено центр спортивної медицини. Об'єдналися і поліграфічні можливості, внаслідок чого видавництво університету переміщено в господарський корпус академії. Приміщення кафе «Спортлайн» перетворено у постійно діючий студентський клуб. Чималі можливості відкрило і перепрофілювання приміщення бібліотеки академії в Конгресс-центру СумДУ.

16 квітня 2018 року наказом Міністерства освіти і науки України № 370 припинена діяльність Сумського державного інституту мінеральних добрив та пігментів (створений наказом Міністерства промислової політики № 74 від 26.04.1993 р.) шляхом його приєднання до університету як структурного підрозділу (директор інституту Вакал Сергій Васильович).

У 2019-му завершено будівництво другої черги корпусу «Н», у якому, зокрема, створено на той час єдиний в Україні потужний комплекс пляжного

волейболу. У тому ж році відкрита перша в Україні науково-навчальна лабораторія доповненої та віртуальної реальності, веб-студія та ще одна сучасна онлайн-студія.

У 2020 році на базі Машинобудівного фахового коледжу створено потужне власне виробництво – центр дуальної освіти. А ще завершено реконструкцію храму Архангела Михаїла, що є складовою кампусу медичного інституту СумДУ.

Із 2004/2005 навчального року запроваджено навчання за певними спеціальностями англійською мовою. У 2008-му наказом МОНУ університетові, одному з перших в Україні, надано право на впровадження широкомасштабного експерименту з дистанційної освіти. Також СумДУ одним із перших в Україні створив систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, сформував експертні ради роботодавців за кожною спеціальністю, запровадив технології електронної педагогіки, зокрема «змішаного навчання», реалізував модель управління університетом на принципах системно-мотиваційного та інформаційного менеджменту, у тому числі із запровадженням комплексу заходів стимулювання ефективності та результативності діяльності як співробітників так і структурних підрозділів за методикою внутрішньоуніверситетського рейтингу, поглиблених госпрозрахункових механізмів, побудованих на базі субрахунків, сервісів соціальної підтримки тощо.

Університет усебічно й ґрунтовно розвивається за всіма складовими діяльності, увійшовши до категорії високореєтингових закладів вищої освіти України, здобувши визнання у світовому науково-освітньому середовищі. Наукове видання СумДУ «Журнал нано- та електронної фізики» з 2009 р. індексується наукометричною базою даних Scopus, а журнал «Маркетинг і менеджмент інновацій» із 2015 р. – базою Web of Science Core Collection. У 2013 р. СумДУ першим із ЗВО України пройшов зовнішній аудит одного з найпрестижніших світових рейтингів QS, отримавши при цьому найвищі оцінки (5 зірок) за показниками якості та доступності

навчання, e-learning та соціальної спрямованості діяльності; у 2014 році визначений цим рейтингом у топ-групі 701–750 провідних університетів світу і на 4–5 позиції серед ЗВО України; із 2017-го ми єдині з вишів країни входимо до топ-150 «молодих» університетів світу, які «стрімко зростають». Окрім того, у 2016-му СумДУ вперше включено до каталогу дослідницьких університетів Шанхайського рейтингу; у 2017-му – до рейтингу Times Higher Education (THE). У 2018 році THE за ранжуванням Impact Rankings визначив СумДУ у ТОП-300 університетів світу за рівнем суспільно-економічного впливу, у 2019 р. – на позиції 801+ у галузі «Інженерії та технології», у 2020 р. – вперше в основному рейтингу THE на позиції 501–600 (1–2 місце серед ЗВО України), і на позиції ТОП-150 серед «молодих» університетів. Того ж року СумДУ вперше піднявся у галузевих рейтингах: «Бізнес та економіка» (401–500, 2-ге місце серед ЗВО України) та «Фізичні науки» (1000+). Підкорилися нашому навчальному закладу й високі позиції в рейтингах SCIMago, Webometrics, U-Multirank, GreenMetric та інших.

Високий рівень технологічності університету, його здобутки в «електронній педагогіці» дозво-

лили професійно забезпечити безперервність навчального процесу і під час пандемії коронавірусної інфекції (з березня 2020 р.)

У 2020 р. уперше статус «зразкова» отримали освітні програми спеціальностей психологія (бакалаврат), прикладна математика (магістратура) та економіка (доктор філософії).

Після завершення ректорської каденції рішенням вченої ради університету професорові А. В. Васильєву, заслуженому працівнику освіти України, лауреату Державної Премії України в галузі освіти, заслуженому професорові СумДУ присвоєно звання Почесний ректор СумДУ, рішенням сесії міської ради – «Почесний громадянин м. Суми», Кабінетом Міністрів України йому призначено довічну стипендію «За видатні заслуги у сфері вищої освіти». Діяльність професора А. В. Васильєва в університеті продовжується – він голова вченої ради, голова ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, голова експертної ради з порівняльного аналізу діяльності університету.

Із лютого 2021 року університет очолює доцент **Карпуша Василь Данилович**, який із 2000 р. працював на посадах завідувача кафедри, декана,

проректора та більше 15 років – першого проректора.

Розвиток Сумського державного університету продовжено за концепцією університету дослідницького, підприємницького типу. Уже в березні 2021 року за результатами проведення державної атестації в частині провадження наукової діяльності у п'ятирічному періоді університет увійшов до найвищої кваліфікаційної групи за більшістю наукових напрямів, що є найвищим показником серед ЗВО України, та включений до реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, вперше став виконавцем складової частини дослідно-конструкторської роботи у межах завдань Державного оборонного замовлення України.

Розпочата підготовка бакалаврів за спеціальностями «Інженерія програмного забезпечення» (ОП «Кіберспорт та розробка комп'ютерних ігор»), Середня освіта («Англійська мова і література», «Історія»), «Туризм» та магістрів за спеціальністю «Політологія», ОПП «Організаційна психологія», та «Фізична терапія».

Збільшено кількість спеціальностей дистанційної (+ 1 бак.; +2 маг.) та заочної (+1 маг.) форм навчання, та на 2 локації – територіальних центрів дистанційних комунікацій (усього до 44).

Зросла й кількість програм, що мають статус «зразкова» (бакалаврат – «Громадське здоров'я», та доктор філософії – «Біологія», «Журналістика», «Медицина», «Фінанси, банківська справа та страхування»), ОПП «Медицина» отримала міжнародну акредитацію, а освітні програми кафедри «Бухгалтерського обліку та оподаткування» акредитовані Привілейованим Інститутом Управлінських бухгалтерів Великобританії CIMA.

У 2022 році, з метою концентрації зусиль щодо забезпечення високої якості в усіх напрямках діяльності, реорганізовано Конотопський інститут шляхом його приєднання до класичного фахового коледжу СумДУ.

24 лютого 2022 р. мирне життя України перервано варварською агресією російської федерації. Почалася війна. Палають міста і села при-

У пункті освітньої незламності під час воєнної агресії росії

кордонної Сумщини, обласний центр в облозі. І навіть за таких умов університет, незважаючи на те, що певні його корпуси в наслідок обстрілів пошкоджено, ні на мить не припинив освітньо-наукову діяльність та продемонстрував надзвичайно високий рівень патріотизму, зокрема участю співробітників і студентів безпосередньо у бойових діях у лавах Збройних сил України, у територіальній обороні, у волонтерському русі, наданні навчальних послуг відповідної спрямованості тощо. Університет з гідністю пройшов кінець лютого та березень місяць. Усі підрозділи, особливо критично важливі – служба охорони, бухгалтерія, відділ кадрів, служби АГЧ, IT-служби та інші, робили все, щоб університет мав можливість повноцінно функціонувати, незважаючи на вибухи поруч, часту відсутність комунальних

послуг та близьку присутність ворога. В умовах облоги, уперше в Україні утворенням так званих «зелених коридорів», евакуйовано більше 1700 іноземних студентів, до чого була прикута суттєва увага як на міжнародному рівні, так і ворога.

Саме в цей період у межах міжнародного проєкту «Ініціатива єднання» у форматі «університети-побратими» розпочато масштабне співробітництво з університетом м. Ліверпуль, який є одним із ТОП університетів Великої Британії, суттєво збільшилися обсяги науково-дослідної тематики на замовлення, грантових проєктів, зокрема за програмами ЄС Horizon Europe, НАТО «Наука заради миру і безпеки» та іншими.

У 2022 році за версією базового рейтингу THE університет на першій позиції серед ЗВО України увійшов до топ-групи 401-500 кращих університетів світу. Зросли і зараз є найвищими в Україні позиції університету за окремими галузями цього рейтингу: «Бізнес і економіка» – топова група 251–300 серед університетів світу; галузі «Інженерія» та «Фізичні науки» – позиції 301–400. У рейтингу THE Impact – університет на позиції топ 301–400 кращих університетів світу і на першій серед вишів України.

Із 2023 р. ще одне наукове видання університету, а саме «Journal of Engineering Sciences», індексується базою даних Scopus.

**// Розвиток університету
шляхом якості триває...**

Сучасне обличчя Сумського державного університету

Університет зустрічає 75-річний ювілей як заклад вищої освіти європейського зразка, що здобув визнання у світовому науково-освітньому просторі. Сьогодні – це сучасний мультидисциплінарний, соціально-орієнтований університет дослідницького типу.

У СумДУ навчається більше **12 тисяч осіб** за **57 спеціальностями** із **25 галузей знань**. Здобува-

ють освіту **1300 іноземних студентів** із понад **46 країн** світу. За **16 спеціальностями** докторантури та за **24 спеціальностями** аспірантури навчається понад **800 осіб**.

Згідно з рейтингом **World University Rankings** від авторитетного міжнародного агентства у галузі вищої освіти – **Times Higher Education**, Сумський державний університет посідає перше місце серед закладів вищої освіти України та входить до топ-групи 401–500 кращих університетів світу. У галузевих рейтингах THE СумДУ займає провідні позиції: «Бізнес і Економіка» – 251–300, «Інженерія» та «Фізичні науки» – 301–400 і є лідером серед українських ЗВО в кожному з цих рейтингів. За рівнем суспільно-економічного впливу рейтинг **Impact Rankings від THE** визначив СумДУ на позиції 301–400 серед кращих університетів світу і на першій серед вишів України.

За міжнародним рейтингом **QS World University Rankings**, університет знаходиться на позиції 951–1000 провідних світових закладів вищої освіти і на п'ятій сходинці серед українських, а також входить до топ-150 «молодих» вишів світу, які «стрімко зростають», і наразі є єдиним представником України у відповідних рейтингах від **QS** і **Times Higher Education**.

Сумський державний університет – єдиний заклад вищої освіти України, що має чинний сертифікат **QS Stars** (2014 р. – 3 зірки, 2022 р. – 4 зірки); 5 зірок – за кількісним і якісним складом викладачів, задоволеністю студентів якістю, умовами та доступністю навчання, забезпеченістю навчальної й позанавчальної діяльності, репутацією серед роботодавців та підтримкою кар'єрного зростан-

Сумський державний
університет:
наука, культура, освіта

Іноземні студенти СумДУ

ня випускників; 4 зірки – за інтернаціоналізацією освітнього процесу та міжнародною співпрацею, культурно-мистецьким вектором позанавчальної діяльності.

За даними всесвітнього інтернет-рейтингу **Webometrics Ranking of World Universities**, університет посідає 2 місце серед ЗВО України, а також має високі позиції у європейському рейтингу **U-Multirank**, за більшістю показників якого результати СумДУ перевищують середньосвітові.

Згідно з результатами міжнародного рейтингу **SciMago Institutions Rankings**, СумДУ входить до 120 кращих ЗВО Східної Європи.

За версією міжнародного екологічного рейтингу **UI GreenMetric**, СумДУ – у топ-350 університетів світу та на 2 місці серед ЗВО України.

За результатами дослідження якості наукової діяльності – цитованість вчених у **Google Scholar** від **Webometrics** – університет посідає 2 місце серед ЗВО України.

Виступ під час наукової конференції в СумДУ Міхаеля Мозера – Президента Міжнародної асоціації українців

СумДУ – серед лідерів науково-освітнього простору України за кількістю цитувань світовою науковою спільнотою публікацій наших учених та за індексом Гірша, згідно з базами даних **Scopus** та **Web of Science**.

За **результатами державної атестації наукової (науково-технічної) діяльності**, Сумський державний університет посідає 1 місце серед закладів вищої освіти України, входить

СумДУ в топ-350 університетів світу за версією рейтингу UI GreenMetric

до найвищої кваліфікаційної групи за чотирма напрямками: «Гуманітарні науки та мистецтво», «Суспільні науки», «Математичні науки та природничі науки», «Технічні науки», а також має високі показники за напрямом «Біологія та охорона здоров'я».

Освітня програма «Медицина» має міжнародний сертифікат про акредитацію, освітні програми «Громадське здоров'я», «Наука про дані та

моделювання складних систем», «Психологія» та освітньо-наукові програми «Біологія», «Економіка», «Журналістика», «Медицина», «Менеджмент», «Прикладна фізика та наноматеріали», «Фінанси, банківська справа та страхування», акредитовані зі статусом «зразкова».

СумДУ більше 10 років здобуває найвищий показник серед національних університетів за кількістю призових місць **у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт**, 7 років поспіль – лідер за результатами участі **у конкурсі проєктів наукових робіт молодих учених**.

Сумський державний університет співпрацює з понад 300 партнерами із 58 країн світу. Є підписантом Великої Болонської Хартії Університетів та Талуарської декларації, член Міжнародної та Європейської асоціацій університетів, інших міжнародних організацій.

Університет – постійний партнер спільних проєктів у межах міжнародних грантових програм

Європейського Союзу (Еразмус+, Horizon 2020, Horizon Europe), Програми розвитку ООН, НАТО, DAAD, Американських Рад, Британської Ради тощо. Щороку реалізуються 300 грантів. В останні 5 років обсяг дослідницької роботи за міжнародними грантовими проєктами збільшився у 20 разів.

У СумДУ працюють близько **150 докторів наук**, професорів, майже **600 докторів філософії та кандидатів наук**, доцентів.

Університет має потужну високотехнологічну інформаційно-бібліотечну систему. Бібліотека СумДУ – це інформаційний, освітній, науковий і культурний центр із надсучасними сервісними можливостями та інноваційними технологіями. Електронна система бібліотеки має доступ до найвідоміших інформаційних баз світового інформаційного простору. Бібліотечний фонд на паперових носіях перевищує 3 млн примірників. Заклад – неодноразовий переможець Всеукраїнського конкурсу «Бібліотека року». Репозитарій акаде-

мічних текстів науковців і здобувачів СумДУ за результатами **Ranking Web of Repositories від Webometrics** посідає **перше місце серед репозитаріїв університетів України** та входить до **топ-30 найкращих інституційних репозитаріїв світу**.

Понад **170** студентів – переможці та призери Олімпійських ігор, чемпіонатів світу, Європи, Всесвітніх зимових та літніх універсіад.

Збірні команди СумДУ – переможці та призери Всеукраїнських універсіад і чемпіонатів із різних видів спорту серед закладів вищої освіти України.

У СумДУ діє державний центр олімпійської підготовки національних збірних із легкої атлетики.

Проводиться активна культурно-мистецька діяльність. Учасники творчих і мистецьких студій – переможці та лауреати численних міжнародних і всеукраїнських конкурсів та фестивалів.

Інфраструктура СумДУ – це сучасний кампус європейського рівня з комфортним навчальним, науковим і соціальним простором.

Ювілей є значущим приводом для підбиття підсумків розвитку університету, в якому органічно поєднуються класичні освітні традиції, багаторічні досягнення, актуальні новітні технології й креативність.

Сумський державний університет підтверджує відомий вислів: «Освіта – найпотужніша зброя сучасності», озброюючи студентів якісною освітою, забезпечуючи їх глибокими фаховими знаннями й навичками, що відповідають потребам як сучасного світу, так і динаміці розвитку суспільства.

У свій 75-й день народження СумДУ гідно приймає виклики сьогодення та впевнено дивиться у майбутнє.

У медиків є прислів'я: «Організм живе, доки розвивається».

// Сумському державному університетові старіння не загрожує

Викладачі та науковці – гордість Сумського державного університету

ЧЛЕНИ–КОРЕСПОНДЕНТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ:

проф. Борисенко О. А.; проф. Суходуб Л. Ф.

ЛАУРЕАТИ ПРЕМІЙ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ

Державна премія України в галузі науки і техніки: проф. Бондаренко Г. А.; проф. Борисенко О. А.; проф. Непийко С. О.; проф. Холін Б. Г.; доц. Якушко С. І.

Державна премія України в галузі освіти: проф. Васильєв А. В.; проф. Довбиш А. С.; доц. Зубань Ю. О.; доц. Любчак В. О.

Премії Ради Міністрів, Кабінету Міністрів України: г.н.с. Вакал С. В.; доц. Гудков С. М.; доц. Загорулько А. В.; с.н.с. Максименко Б. О.; проф. Марцинковський В. А.; проф. Пляцук Л. Д.; доц. Савченко Є. М.; проф. Холін Б. Г.

НАГОРОДЖЕНІ ПОЧЕСНИМИ ГРАМОТАМИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

проф. Васильєв А. В.; проф. Карінцев І. Б.; проф. Мельник Л. Г.; Положій А. М.; доц. Топоров О. О.

Л. Суходуб – доктор наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач кафедри біофізики, біохімії, фармакології та біомолекулярної інженерії

Лауреати державної премії в галузі освіти: доц. Ю. Зубань, проф. А. Довбиш, доц. В. Любчак, проф. А. Васильєв

Лауреати премії Кабінету Міністрів України (2021 р.): доц. Загоруйко А. В., доц. Савченко Є. М., доц. Гудков С. М.

Лауреати премії Кабінету Міністрів України (2019 р.): проф. Пляцук Л. Д., с.н.с. Максименко Б. О., г.н.с. Вакал С. В.

ПОЧЕСНІ ЗВАННЯ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ

Заслужені діячі науки і техніки: проф. Балацький О. Ф.; проф. Куліш В. В.; проф. Марцинковський В. А.; проф. Мельник Л. Г.; проф. Олемської О. І.; проф. Погребняк О. Д.; проф. Проценко І. Ю.

Заслужений діяч мистецтв: доц. Побожій С. І.

Заслужений журналіст України: Федорина А. О.

Заслужені працівники освіти України: Акуленко В. Л.; Антиков М. М.; Вареник М. І.; проф. Васильєв А. В.; Гаврилова О. С.; Калініченко В. Ф.; проф. Ковальов І. О.; проф. Сікора В. З.; проф. Трофименко П. Є.; Ярошенко С. П.

Заслужений працівник середньої спеціальної школи – Михайлик Ю. Д.

Заслужений учитель України – Сенченко Л. І.

Заслужені винахідники: доц. Пепеляєв І. О.; проф. Холін Б. Г.; доц. Швець С. В.

Заслужені економісти України: проф. Єпіфанов А. О.; проф. Сало І. В.

Заслужені енергетики України: проф. Пляцук Л. Д.; Андронов О. М.

Заслужені лікарі України: проф. Бойко В. І.; проф. Дужий І. Д.; доц. Кравець В. П.; проф. Красовицький З. Й.; проф. Потапов О. О.; проф. Сміян О. І.; доц. Сумцов Г. О.

Заслужені працівники культури України: Гараніна О. Я; Петрина Н. О.

Заслужені працівники фізичної культури і спорту України: доц. Берест Ю. К.; проф. Пилипей Л. П.

Заслужений раціоналізатор України – доц. Баравий В. Т.

Заслужений юрист України – проф. Куліш А. М.; доц. Рєзнік О. М.

НАГОРОДЖЕНІ ГРАМОТАМИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

доц. Карпуша В. Д.; с.н.с. Курбатов Д. І.; проф. Садівничий В. О.

ПРЕМІЇ АКАДЕМІЙ НАУК УКРАЇНИ

Національна премія України ім. О. О. Богомольця – проф. Атаман О. В.;

премія НАН України ім. М. М. Крилова, ім. О. В. Погорєлова – проф. Борисенко О. А.;

премія Академії медичних наук ім. В. Д. Тімакова – проф. Дьяченко А. Г.;

премія Академії наук України ім. С. І. Пекара – проф. Олемської О. І.;

премія Академії медичних наук України – проф. Рачинський І. Д.;

премія НАН України для молодих учених – проф. Леонов С. В.; доц. Олексіч Д. В.; проф. Савченко Т. Г.

НАГОРОДЖЕНІ ПОЧЕСНИМИ ЗНАКАМИ МОН УКРАЇНИ

Знаком **«За наукові та освітні досягнення»:** проф. Атаман О. В.; доц. Бріжатию О. В.; проф. Васильєв А. В.; проф. Гусак О. Г.; проф. Залога В. О.; доц. Зимак Ю. А.; проф. Карінцев І. Б.; проф. Козьменко С. М.; проф. Марцинковський В. А.; проф. Проценко І. Ю.; проф. Романюк А. М.; доц. Світайло Н. Д.; проф. Сікора В. З.; проф. Фильштинський Л. А.; проф. Швачко С. О.; доц. Ячменьов В. О.

Знаком **«Петра Могили»:** проф. Єпіфанов А. О.; проф. Залога В. О.; проф. Сало І. В.; проф. Сікора В. З.; проф. Ткаченко О. Г.; проф. Швачко С. О.

Знаком **«Василь Сухомлинський»** – доц. Шевченко С. М.

Знаком **«А. С. Макаренко»** – проф. Мозговий І. П.

ПОЧЕСНІ ЗВАННЯ ТА ЛАУРЕАТИ НЕДЕРЖАВНИХ ПРЕМІЙ

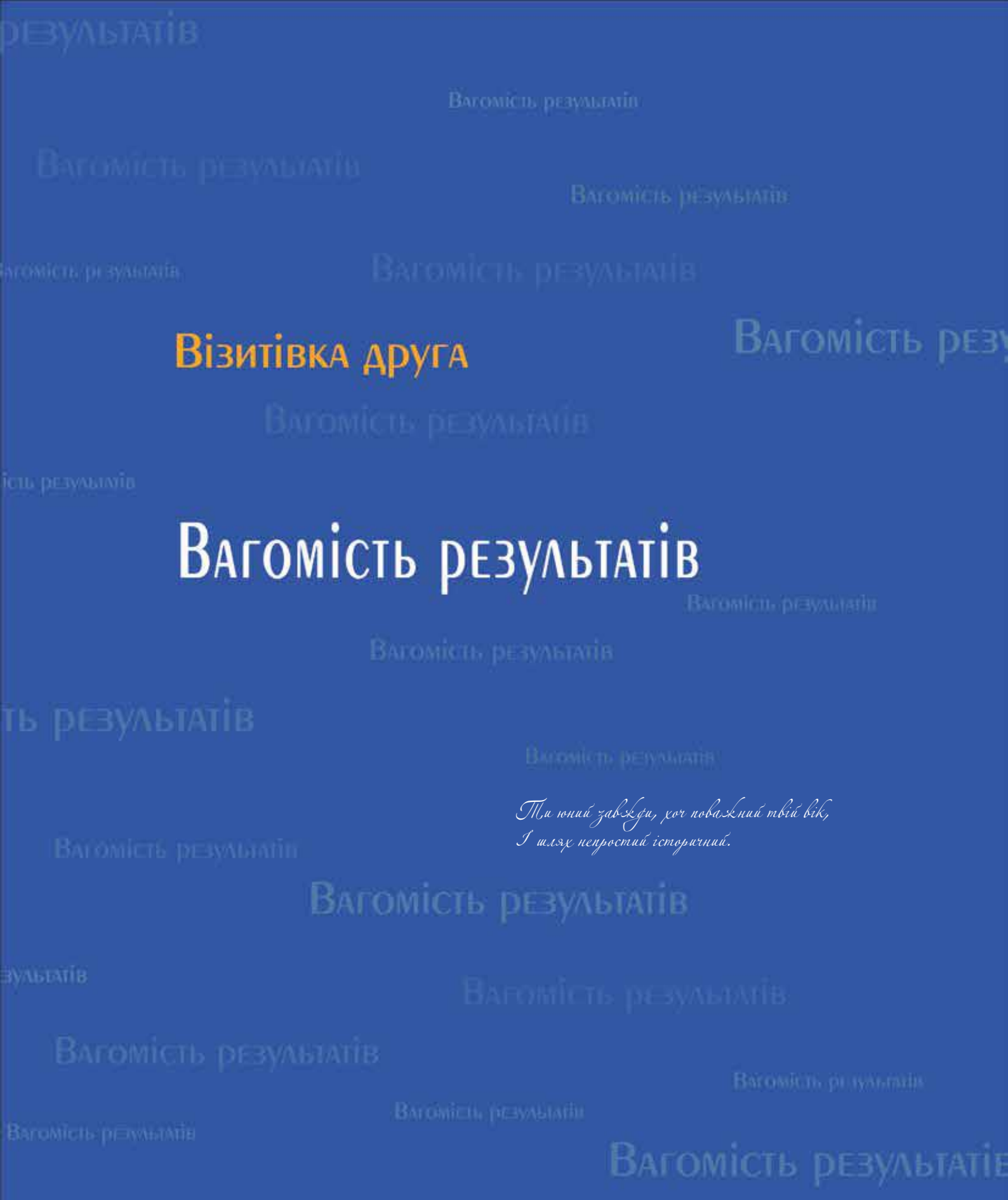
Бондаренко О. О. – заслужений діяч естрадного мистецтва України;
проф. Боронос В. М. – премія ім. академіка Г. Ф. Проскури;
доц. Власенко В. М. – премія Фонду Воляників-Швабінських при Фундації Українського Вільного університету в Нью-Йорку; переможець Всеукраїнського конкурсу науково-пошукових робіт «Голодомор 1932–1933 рр. Україна пам'ятає»;
доц. Звагельський В. Б. – премія Фонду Воляників-Швабінських при Фундації Українського Вільного університету в Нью-Йорку;
доц. Козін Е. Г. – премія ім. академіка Г. Ф. Проскури;
проф. Мельник Л. Г. – премії ім. академіка Г. Ф. Проскури, ім. Анни і Петра Патик;
Німенко Н. А. – премія Фонду Воляників-Швабінських при Фундації Українського Вільного університету в Нью-Йорку;
Проценко О. М. – премія ім. П. П. Буднікова.

НАГОРОДЖЕНІ ВІДЗНАКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Медаллю «Ушинський К. Д.»: проф. Васильєв А. В.; доц. Карпуша В. Д.; доц. Любчак В. О.; доц. Світайло Н. Д.; проф. Чорноус А. М.
Медаллю «Григорій Сковорода»: проф. Васильєв А. В.
Медаллю «Володимир Мономах»: проф. Васильєв А. В.
Почесною грамотою: доц. Костюченко Н. М.; доц. Старченко Л. В.

ПОЧЕСНІ ЗВАННЯ УНІВЕРСИТЕТУ

Почесний ректор СумДУ – проф. Васильєв А. В.; проф. Ковальов І. О.
Почесний ректор УАБС – проф. Єпіфанов А. О.
Заслужені професори: проф. Балацький О. Ф.; проф. Борисенко О. А.; проф. Боронос В. М.; проф. Васильєв А. В.; проф. Волков М. І.; проф. Воробйов Г. С.; проф. Врагов А. П.; проф. Євтушенко А. О.; проф. Залога В. О.; проф. Карінцев І. Б.; проф. Ковальов І. О.; проф. Кононенко М. Г.; проф. Маркевич В. Е.; проф. Марцинковський В. А.; проф. Мельник Л. Г.; проф. Погребняк О. Д.; проф. Проценко І. Ю.; проф. Романюк А. М.; проф. Сікора В. З.; проф. Стороженко В. Я.; проф. Сухонос В. В.; проф. Ткаченко О. Г.; проф. Фильштинський Л. А.; проф. Швачко С. О.
Заслужені науково-педагогічні працівники: доц. Берест Ю. К.; доц. Боровик В. О.; доц. Гусак О. Г.; доц. Литвиненко Г. І.; доц. Любчак В. О.; проф. Карпіщенко О. І.; ст. викладач Руденко Л. Ф.; доц. Світайло Н. Д.; проф. Черняк Л. М.; доц. Чурілова В. Є.
Заслужені працівники – Положій А. М.

РЕЗУЛЬТАТІВ

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Візитівка друга

Вагомість резу

Вагомість результатів

ість результатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

ть результатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Ти юний завжди, хоч поважний твій вік,
І шлях непростий історичний.

Вагомість результатів

езультатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Вагомість результатів

Навчальний процес

Наші випускники — наша гордість

У Сумському державному університеті здобуває вищу освіту за різними формами навчання більше 12 тисяч осіб (зокрема загальна кількість іноземних громадян до початку війни становила близько 2200 осіб із 51 країни світу) за більше ніж 180 освітніми програмами з 57 спеціальностей (рівнів фахового молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста), молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та доктора філософії), які охоплюють 25 галузей знань: «Освіта», «Культура і мистецтво», «Гуманітарні науки», «Соціальні та поведінкові науки», «Журналістика», «Управління та адміністрування», «Право», «Біологія», «Природничі науки», «Математика та статистика», «Інформаційні технології»,

«Механічна інженерія», «Електрична інженерія», «Автоматизація та приладобудування», «Хімічна та біоінженерія», «Електроніка та телекомунікації», «Виробництво та технології», «Будівництво та цивільна інженерія», «Охорона здоров'я», «Соціальна робота», «Сфера обслуговування», «Транспорт», «Публічне управління та адміністрування», «Міжнародні відносини».

Усе більшої популярності набувають програми навчання з англійською мовою викладання всіх навчальних дисциплін. Як вітчизняні, так і іноземні здобувачі мають можливість навчатись англійською мовою за освітніми програмами «Бізнес-адміністрування», «Інформатика», «Медицина»,

«Менеджмент», «Міжнародний бізнес», «Міжнародні економічні відносини».

Університет є підписантом Великої Болонської Хартії Університетів. Серед головних завдань з організації освітнього процесу – досягнення відповідності стандартам європейської системи освіти, стимулювання викладачів і здобувачів до підвищення якості освіти й удосконалення системи об'єктивної оцінки знань, підвищення академічної мобільності студентів і викладачів тощо.

Висока якість освітніх програм університету підтверджується під час процедур зовнішнього неза-

В університеті навчаються іноземні громадяни із більш ніж 50 країн світу

лежного оцінювання. За оцінками Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти понад 30 % освітніх програм університету акредитована із визначенням «зразкова». Освітня програма «Медицина» за освітнім ступенем «магістр» пройшла процедуру міжнародної акредитації за стандартами Світової федерації медичної освіти (World Federation for Medical Education). Освітня програма «Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів» включена до Європейської інженерної освітньої бази FEANI European Engineering Education Database у відповідності з

Європейською Системою Кваліфікації EUR-ACE та критеріїв FEANI INDEX, що підтверджує входження до переліку інженерних програм (спеціальностей), які відповідають європейському рівню і визнані на території ЄС. Програми підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю «Облік і оподаткування» акредитовані Привілейованим Інститутом Управлінських бухгалтерів Великобританії CIMA (Chartered Institute of Management Accountants).

Освітні послуги в університеті надають понад 800 осіб професорсько-викладацького складу, серед яких член-кореспондент НАН України, Лау-

Тренінги з акредитації освітніх програм проводить проректор І. Школьник із колегами

реати державної премії в галузі освіти, понад 150 докторів наук, професорів, майже 600 кандидатів наук, докторів філософії, доцентів.

У навчальному процесі СумДУ традиційно задіяно близько 50 іноземних викладачів, зокрема і представників закладів вищої освіти, які входять до світових рейтингів: Вашингтонський державний університет, Університет Дрекселя, Університет штату Меріленд (США); Університет м. Ліверпуль (Великобританія); Берлінський університет ім. Гумбольдта, Університет Дуйсбург-Ессен, Університет прикладних наук м. Мюнстер (Німеччина); Ризький технічний університет (Латвія); Сілезійський техно-

логічний університет (Польща); Технічний університет м. Кошице (Словаччина); Університет Бахчешехір (Туреччина); Хайфський університет (Ізраїль) та інших.

У СумДУ створено умови для інтеграції освітньої та наукової діяльності через підвищення ролі дослідницької компоненти в освітніх програмах, включаючи можливість навчання за планами з поглибленою науковою складовою, командної роботи здобувачів під час виконання курсових і кваліфікаційних робіт (проектів), спільної реалізації з науково-педагогічними працівниками наукових проєктів тощо.

Головна перевага освітніх програм – фундаменталізація, покликана продукувати не вузько-спеціалізовані, а системні, методологічно важливі, інваріантні знання, що сприяють адаптації студентів до швидко змінюваних технологічних та соціально-економічних умов, урахування новітніх наукових досягнень світового рівня, актуальних кейсів сучасної України та інших держав.

У СумДУ функціонує власна потужна екосистема навчальних ресурсів. Створені навчально-методичні центри, основне завдання яких – стимулювання процесів надання якісних освітніх послуг у галузі інформаційних технологій на рівні світових

Студентський конкурс із глобальних проблем здоров'я

Бізнес-школа «Youth&Busines» WINTER-20

стандартів. Науково-педагогічні працівники записують власні навчальні матеріали в YouTube, створюють авторські системи вебінарів, застосовують імерсивні технології (віртуальної та доповненої реальності VR/AR), інструменти штучного інтелекту, хмарні технології та гейміфікації, методики перехресного навчання (Crossover Learning), контекстне навчання (Context-Based Learning) тощо.

На системній основі проводяться загальноуніверситетські конкурси «Педагогічні інновації СумДУ», «Інновації ІКТ для сучасної освіти ICT4EDU», «Кращий викладач очима студентів», «Кращий науково-педагогічний працівник», переможці яких діляться своїм досвідом на курсах підвищення кваліфікації не лише з викладачами СумДУ, а з інших ЗВО України.

Успішно функціонує дієва п'ятирівнева система забезпечення якості вищої освіти відповідно до Європейських стандартів і рекомендацій забезпечення якості вищої освіти. Проводиться системна робота з реалізації принципів та процедур функціонування внутрішньої системи забезпечення якості та послідовно реалізується модель студентоцентрованого навчання. Запроваджено опитування здобувачів денної форми навчання щодо якості організації освітньої діяльності, що здійснюється на принципах забезпечення інформаційних умов для формування цілісного уявлення про якість викладання та організації самостійної роботи; сформовано інформаційне забезпечення аналізу результатів опитування та вироблено відповідні алгоритми управлінських рішень. Така практика дозволяє отримати об'єктивну оцінку про відповідність стратегії університету вимогам ключових стейкхолдерів. Регулярно в університеті проводиться конференція «Навчальний процес очима студентів» та зустрічі з ректором у форматі «Вічна-віч», мета яких полягає у залученні здобувачів до управління університетом.

Успішно реалізується політика «нульової толерантності» до проявів академічної недоброчесності в освітній і науковій діяльності. Інноваційні технології популяризації академічної доброчесності та потужна нормативна база дозволяє претендувати на взірцевість застосовуваних практик під час проведення зовнішнього оцінювання якості освіти. Саме наша система забезпечення академічної доброчесності прийнята за основу в рекомендаціях Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти як успішний кейс.

Висока якість освіти СумДУ стабільно підтверджується значущими результатами участі студентів у всеукраїнських студентських олімпіадах із навчальних дисциплін та спеціальностей. За загальною кількістю призових місць університет протягом багатьох років входить до трійки кращих серед усіх ЗВО України.

Наші студенти – активні учасники програм міжнародної академічної мобільності різних форм та

видів, що охоплює близько 30 країн Європи, Азії, Північної Америки. Найбільш активно у цьому напрямі СумДУ співпрацює з університетами США, Великобританії, Німеччини, Польщі, Китаю, Чехії.

Переважає більшість довгострокових програм мобільності реалізуються в межах міжуніверситетських угод та міжнародних грантових і стипендіальних програм з повним стипендіальним забезпечення учасників. Найбільш популярні програми, що надають підтримку, – Еразмус+, Німецької служби академічних обмінів ДААД, Американських Рад, урядові стипендіальні програми Словаччини, Польщі, Латвії тощо. Набуває розвитку і

ступенева мобільність студентів. Угоди між СумДУ та Люблінським технічним університетом, Університетом м. Кобленц-Ландау та іншими є основою для реалізації програм подвійних дипломів, які дозволяють студентам паралельно з дипломом державного зразка України отримати диплом одного із закордонних освітніх закладів. Популярними в середовищі здобувачів є програми короткострокового навчання, що реалізуються у формі стажувань, навчання на окремих курсах, шляхом участі в літніх і зимових школах тощо.

Усе більшого поширення набувають програми міжнародної віртуальної мобільності з викорис-

Випускники міжнародної літньої школи університету м. Ліверпуль (Велика Британія)

Делегація університету Кобленц-Ландау та учасники спільного із СумДУ грантового проєкту програми Еразмус+

Презентація міжнародної програми студентам університету

**Делегація фонду Інституту
Східноєвропейських
досліджень (Республіка
Польща) зі студентами
СумДУ – стипендіатами
фонду**

танням інноваційних технологій на кшталт COIL (міжнародне колаборативне онлайн навчання), у межах яких викладачі СумДУ спільно з іноземними колегами працюють з об'єднаними міжнародними групами студентів за найбільш актуальними сучасними тематиками, що відповідають запланованим результатам навчання освітніх програм університетів-партнерів.

СумДУ постійно вдосконалює практико-орієнтовану підготовку студентів, співпрацюючи з

більш ніж 800 підприємствами, серед яких чимало потужних міжнародних, національних та регіональних (SAP «Systems, Applications and Products in Data Processing» (169 позиція у рейтингу «FORBES 2000»), LG Electronics Wrocław Sp.z.o.o. (546 позиція у рейтингу «FORBES 2000»), JABIL (1128 позиція у рейтингу «FORBES 2000»), AIUT Sp.z.o.o (м. Глівіце, Польща), Skoda transportation (Чехія), Державний концерн «Укроборонпром», Українська асоціація венчурного та приватного капіталу (UVCA), група

**«Ярмарок вакансій» –
випускники СумДУ
завжди мають вибір**

компаній АТ «Технологія», ПАТ «Сумихімпром», АТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання – Інжиніринг», АТ «Сумський завод насосного та енергетичного машинобудування "Насосенергомаш"», АТ «Науково-дослідний та проєктно-конструкторський інститут атомного і енергетичного насособудування», ТОВ «АВІС-УКРАЇНА», ПК «Пожмашина» та інші).

На 21 підприємстві створено 36 філій кафедр, де провідні спеціалісти-практики залучаються до участі у навчальному процесі, забезпечують якісне керівництво курсовими і кваліфікаційними роботами, проводять лабораторні заняття, керують виробничою практикою тощо. Поширюються захисти кваліфікаційних робіт на підприємствах. Накопичений багаторічний досвід співпраці з підприємствами використовується університетом під час формування змісту освіти, у тому числі через реалізацію системи формування та моніторингу освітніх програм за участі Експертних рад роботодавців за всіма спеціальностями, які університет створив першим в Україні.

Плідно розвивається співпраця щодо відкриття на базі СумДУ навчальних центрів провідних компаній світу. Саме це дозволяє використовувати в

Керівництво компанії «Skoda Transportation» під час відвідин СумДУ для укладання договору

У навчально-науковому центрі «Лабораторія ідей»

Відкриття в університеті навчального центру компанії ТОВ «Аптімайдз Оперейшинз» (2019)

навчальному процесі сучасні технології, залучати до підготовки здобувачів вищої освіти фахівців-практиків та формувати у випускників практико-орієнтовані професійні компетентності. Тільки в таких ІТ-компаніях на теперішній час працює більше тисячі випускників університету.

СумДУ продовжує впроваджувати сучасні інноваційні форми та методи у практико-орієнтовану підготовку здобувачів вищої освіти. Зокрема є учасником пілотного проєкту, започаткованого МОН України (наказ № 1296 від 15.10.2019 р.) щодо запровадження дуальної форми здобуття освіти за спеціальностями «Комп'ютерні науки», «Соціальна робота», «Галузеве машинобудування». На базі Машинобудівного фахового коледжу СумДУ ефективно працює започаткований у 2020 році у співпраці з групою підприємств АТ «Технологія» Центр дуальної освіти, оснащений сучасним обладнанням, що забезпечує високу якість практичної підготовки здобувачів.

Гордістю університету є його випускники. За 75 років із його стін у самостійне професійне життя вийшло понад 60 тисяч спеціалістів і магістрів та майже 40 тисяч бакалаврів.

Багато випускників займають керівні посади як у сфері державного управління, так і на підприємствах, в організаціях та установах, серед яких: Васильєв І. С. та Молоток І. Ф. – народні депутати України, Пишний А. Г. – голова Національного банку України, Чернотицький М. М. – голова правління Національної суспільної телерадіокомпанії України, Воловик С. В. – голова Сумського окружного адміністративного суду, Якубенко Л. Л. – представник по Сумській області Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Антипенко Б. А. – директор компанії «Apptimized Operations», Афанасьєва О. Б. – керівник компанії «Eleks Kyiv», Бухолдін Ю. С. – директор інституту «Нафтохімпроєкт», Давиденко А. К. – генеральний директор АТ «Науково-дослідний і проєктно-конструкторський інститут атомного та енергетичного насособудування», Жданов Я. О. – директор КНП СОР «Сумський обласний діагностичний центр», Змисля І. Ф. – директор КНП СОР «Обласна дитяча лікарня», Калашник С. Д. – генеральний директор ТОВ «Авіс-Украгро», Гончарова Н. – директорка телекомпанії «СТС», Кириленко О. В. – генеральна продюсерка відокремленого структурного підрозділу «Суспіль-

не: Суми» АТ «НСТУ», Кобушко І. М. – директор Державного підприємства «Сумський регіональний науково-виробничий центр стандартизації, метрології», Ковтун О. М. – голова правління АТ «Сумський завод «Насосенергомаш», Кузовой Ю. В. – генеральний директор Директорату розвитку ринку праці та умов оплати праці Міністерства економіки України, Нестеров О. О. – засновник компанії «Майндкей», Орел Б. В. – директор ТОВ «Брокерс», Паненко В. Г. – генеральний конструктор, начальник СКБ АТ «СМНВО-Інжиніринг», Поцелуєв В. В. – директор КНП «Клінічна лікарня Святого Пантелеймона», Радовіченко О. О. – генеральний директор, виконавчий директор ТОВ Ракун Технолоджиз Україна, Савченко Т. Г. – перший заступник голови Сумської обласної державної адміністрації, Соколов О. А. – голова наглядової ради АТ «Сумський завод «Насосенергомаш», Таран Л. О. – керівник компанії з працевлаштування студентів у Німеччині «START», Чирва О. В. – директорка КНП СМ «Клінічний пологовий будинок Пресвятої Діви Марії», Чумаченко О. Ю. – начальниця управління охорони здоров'я Сумської міської ради. Чимало випускників університету працюють в іно-

земних компаніях, зокрема в транснаціональних корпораціях.

Серед випускників Сумського державного університету багато науковців і освітян, які плідно працюють у закордонних університетах, а також у ЗВО та наукових установах України, зокрема: Євдокімов Ю. – професор Університету Нью-Брансвік (University of New Brunswick, Canada), Романко О. – керівник відділу кількісних досліджень фінансових ризиків SS&C Technologies (Canada, USA), почесний директор Київської школи економіки, ад'юнкт-професор Українського католицького університету та університету Торонто (University of Toronto, Canada), Ширзадфар Х. – керівник групи електротехніки та біомедичної інженерії Університет Ашрафі Есфahanі (Ashrafi Esfahani University, Islamic Republic of Iran), Анохіна Т. – завідувач кафедри романо-германської філології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Білявська О. – проректор із науково-педагогічної роботи (фінансово-економічні питання) Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Дьяченко П. – завідувач відділу нейроінфекцій Державної установи «Інститут епідеміології

та інфекційних хвороб ім. Л. В. Громашевського НАМН України», Лищенко М. – декан факультету економіки і менеджменту Сумського національного аграрного університету, Острик В. – провід-

ний науковий співробітник Інституту прикладної фізики НАН України, Подлесна В. – провідний науковий співробітник Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Шерстюк С. – завідувач кафедри нормальної анатомії та фізіології людини Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Серед викладачів та співробітників навчального закладу значна частина тих, хто в різні роки його закінчили, в тому числі: Почесний ректор, голова вченої ради СумДУ Васильєв А. В.; проректори: Бойко Б. П., Касьяненко В. О., Леонов С. В.; голова профспілкового комітету Боровик В. О.; директори інститутів, декани факультетів: Васильєва Т. А., Гусак О. Г., Дрозденко О. О., Лобода А. М.; завідувачі кафедр: Атаман Ю. О., Гапонова О. П., Гриценко Л. Л., Загорулько А. В., Іванов В. О., Карінцева О. І., Леонтєв П. В., Любчак В. О., Люльов О. В., Острога Р. О., Петрушенко Ю. М., Сотник М. І., Шендрик В. В., а також близько 40 докторів наук, професорів.

Розбудова СумДУ, як університету європейського типу за стилем, технологіями, якістю наукових та освітніх послуг забезпечує його конкурентоспроможність як на українському, так і міжнародному науково-освітньому просторі. Також успішність формують випускники, які використавши набуті знання й уміння, набуті світоглядні риси стають фахівцями нової формації та мають незаперечні конкурентні переваги у світі, який стрімко змінюється.

Науково–дослідна робота

Науково-дослідна робота є головною домінантою розвитку університету як дослідного міжгалузевого центру загальнодержавного значення, який почав формуватися у 60-х та 70-х роках ХХ століття. Саме тоді започатковано наукові школи, які пов'язані з іменами такими вчених як Марцинковський В. А., Холін Б. Г., Малюшенко В. В., Ковальов І. О., Фильштинський Л. А., Балацький О. Ф., Залога В. О. На перше десятиліття незалежності України припадає становлення в університеті нових наукових шкіл, зокрема з фізики (Куліш В. В., Олемської О. І., Воробйов Г. С., Денисов С. І., Проценко І. Ю., Опанасюк А. О.), охорони здоров'я (Атаман О. В., Сікора В. З.), германської філології (Швачко С. О.).

До найбільш значущих наукових шкіл у теперішній час належать:

■ «Вібронадійність і герметичність роторних машин» (засновник – Марцинковський В. А.). Створені та доведені до практичного використання принципово нові конструкції щільних, плаваючих і торцевих імпульсних ущільнень для турбонасосних агрегатів. Розроблені засади нової ефективної методології вібродіагностування і прогнозування технічного стану відцентрових машин. Для потреб нафтохімічної галузі України запропоновані нові конструкції запірних імпульсних ущільнень відцентрових насосів і компресорів. У 2021 році засновник школи (помертв) та його учні стали лауреатами Премії Кабінету Міністрів

Експозиція наукових
здобутків університету

**Гранулятор виробництва СумДУ,
впроваджений у багатьох країнах світу**

України за розроблення та впровадження інноваційних технологій;

□ «Обладнання для грануляційних та масообмінних процесів» (засновник – Холін Б. Г.). Побудована гідродинамічна теорія руху рідини в перфорованих оболонках, що дозволило запропонувати конструкцію вібраційних грануляторів плаву азотних добрив, яка впроваджена на близько 30 підприємствах хімічної промисловості 11 країн світу;

□ «Вільновихрові насоси» (засновники – Малушенко В. В., Ковальов І. О.). Запропоновано вихровий робочий процес, що дозволило створити насоси нового типу для перекачування багатофазних середовищ, розроблено конструкції занурювальних турбонасосних та теплогенеруючих агре-

гатів, агрегатів-гідромлинів тощо. У теперішній час на університетському дослідному виробництві серійно випускається типорозмірний ряд сучасних уніфікованих насосів Praim Pump різного функціонального призначення;

□ «Оптимізація процесів механічної обробки лезовим інструментом» (засновник – Залога В. О.). Із використанням інформаційних технологій розроблено методологічні основи моделювання процесів різання, які дозволяють прогнозувати показники процесу механічної обробки;

□ «Технології захисту навколишнього середовища» (засновник – Пляцук Л. Д.). Розроблено технології захисту навколишнього середовища міст і промислових зон та зниження техногенного навантаження на довкілля теплоенергетики та промислових підприємств хімічної і машинобудівної галузей. У 2019 році керівник школи спільно з науковцями приєднаного до СумДУ НДІ мінеральних добрив і пігментів стали лауреатами Премії Кабінету Міністрів України за розроблення та впровадження інноваційних технологій;

□ «Інформаційно-екстремальні інтелектуальні технології (ІЕІ-технології) аналізу даних» (засновник – Довбиш А. С.). Розроблено здатну самонавчатися систему підтримки-прийняття рішень для управління технологічними процесами та обладнанням, зокрема інтелектуальну автономну бортову систему безпілотної літальної апарату для ідентифікації об'єктів на місцевості;

□ «Матеріалознавство мікро- і нанoeлектроніки» (засновник – Проценко І. Ю.). Встановлені загальні закономірності структурно-фазового стану, дифузійних процесів та електрофізичних і магніторезистивних властивостей нанокристалічних плівкових систем, що дозволило розвинути напрям матеріалознавства приладових структур спінтроники, мікро- і нанoeлектроніки;

□ «Оптоелектроніка та геліоенергетика» (засновник – Опанасюк А. О.). Закладені фундаментальні засади матеріалознавства багатокомпонентних напівпровідникових структур – елементної бази оптоелектроніки та геліоенергетики. Створені нові

У лабораторії кафедри
«Електроніки, загальної
та прикладної фізики»

Лабораторія оптоелектроніки та геліоенергетики кафедри «Електроніки та комп'ютерної техніки»

технологічні підходи для отримання плівок напів-провідникових сполук для виготовлення сонячних елементів третього покоління;

□ «Модифікація поверхні» (засновник – Погребняк О. Д.). Закладені фундаментальні засади сучасних іонно-променевих технологій формування багатокомпонентних (на основі нітридів та карбідів металів) захисних покриттів з покращеними фізико-механічними властивостями;

□ «Магнітні властивості систем феромагнітних наночастинок» (засновник – Денисов С. І.).

Розвинуті теоретичні засади створення на основі магнітних наночастинок високошвидкісних запам'ятовуючих пристроїв нового покоління та застосування наночастинок для магнітної гіпертермії ракових пухлин;

□ «Біоматеріали медичного призначення» (засновники – Суходуб Л. Ф. та Погорелов М. В.). Розроблено нові кальцій-фосфатні матеріали, тканино-інженерні конструкції, ортопедичні й дентальні імплантати, здатні змінити сучасну парадигму регенеративної медицини;

Розробка СумДУ – корсет для лікування сколіотичної хвороби в дітей

□ «Екоморфології» (засновник – Сікора В. З.). Встановлені механізми змін в організмі за умов несприятливого впливу зовнішнього середовища (радіація, солі важких металів тощо), що є передумовою для розробки ефективних методів лікування;

□ «Патологічної анатомії» (засновник – Романюк А. М). Створені новітні методи ранньої діагностики пухлин, які широко застосовуються в клінічній практиці;

□ «Молекулярно-генетичних досліджень» (засновник – Атаман О. В.). На основі вивчення ролі одонуклеотидних поліморфізмів у розвитку найпоширеніших захворювань відкриті нові перспективи детального аналізу причин і наслідків внутрішніх хвороб;

□ «Вивчення проблем коморбідності в клініці захворювань внутрішніх органів» (засновники – Орловський В. Ф. та Приступа Л. Н.). Наукові інтереси пов'язані з діагностикою, профілактикою та лікуванням хвороб внутрішніх органів, а також розробкою нових методів лікування коморбідних захворювань;

□ «Економіка природокористування» (засновник – Балацький О. Ф.). Створена загальна теорія економічного збитку від забруднення навколишнього середовища, на основі якої розроблена методика формування компенсаційних платежів, що

У центрі біомедичних досліджень медичного інституту

У науковій лабораторії медичного інституту

лягла в основу законодавчо-нормативних актів із екологічного оподаткування;

□ «Економіка розвитку систем та сталого інформаційного суспільства» (засновник – Мельник Л. Г.). Створена теорія самоорганізації економічних систем і економіки інформаційного суспільства, описано відтворювальний механізм соціально-економічного розвитку в ході промислових революцій;

□ «Інвестиції та інновації» (засновник – Козьменко С. М. Зараз наукові дослідження в рамках школи очолює Васильєва Т. А.). Розроблена методологія формування та розвитку інвестиційного ринку з акцентом на потенціал банківської системи, досліджено детермінанти підвищення інвестиційного та інноваційного розвитку національної економіки;

**Виробничий процес
на 3D-принтері.
Лабораторія кафедри
«Електроніки
та комп'ютерної техніки»**

□ «Фінансові системи та ринки» (очолює – Школьник І. О.). Розроблена методологія становлення та розвитку фінансового ринку України. Сформовані практичні рекомендації, впроваджені в діяльність суб'єктів фінансового ринку, а також використані фінансовими регуляторами держави. Досліджуються проблеми формування фінансової еко-системи, розвитку Fin-tech та його впливу на зміну парадигми функціонування фінансового ринку;

□ «Фінансово-економічна безпека та стабільність держави, регіону, підприємства» (засновник – Леонов С. В.). Створена теорія формування та забезпечення фінансово-економічної безпеки, її впливу на макроекономічну стабільність. Запропоновано методологію детінізації та декорумпізації на мікро- та макрорівнях. Розроблено методологію комплексного оцінювання системи протидії кібершахрайствам та легалізації кримінальних доходів;

□ «Правове регулювання суспільних відносин (суспільні стосунки)» (засновник – Куліш А. М.). Проводяться дослідження, спрямовані на удосконалення системи правоохоронних органів щодо

забезпечення фінансово-економічної безпеки України;

□ «Теоретичні та методологічні аспекти перекладу» (засновник – Швачко С. О.). Вивчаються структурно-семантичні та функціонально-прагматичні особливості текстів різного спрямування, лінгвосинергетичні та лінгвокогнітивні аспекти структури і системи мови.

Належний розвиток у СумДУ також отримали наукові пошуки в царині гуманітарних наук. Сучасні дослідження вчених-істориків присвячені актуальним проблемам нової і новітньої історії України, видатним українцям. Одними з центральних є питання боротьби українського народу за власну державність та збереження національної ідентичності. Тематико-типологічним історико-теоретичним аспектам комунікативістики й трансформаційній ролі медіа в розбудові демократичної України присвячені дослідження з журналістики та соціальних комунікацій. Наукові дослідження з філософії, соціології, політології пов'язані з впливом громадянського суспільства на трансформаційні процеси у соціально-культурному та ціннісному вимірах держави. Діяльність Центру соціальних

Установка для нанесення нанотрубок виготовлена в університеті на замовлення фірми Tim-Trede (Чеська Республіка)

досліджень спрямована на формування якісних рішень і практик на інституційному, місцевому та національному рівнях.

Постійна увага до науково-дослідної роботи дозволяє щорічно збільшувати кількість та обсяги науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт та розширювати надання наукових послуг. Університет за низкою напрямів забезпечує повний науково-виробничий цикл: фундаментальні – прикладні дослідження – прикладна розробка – дослідний зразок – серійне виробництво. Активний розвиток і впровадження власних інноваційних проєктів та розробок дозволяє СумДУ щорічно виконувати близько тисячі науково-дослідних робіт на замовлення більш ніж 400 підприємств і організацій різної форми власності та забезпечувати позитивну щорічну динаміку зростання обсягів фінансування робіт (у 2022 році порівняно з 2017 роком обсяг надходження коштів зріс майже у 4 рази). Фактично третина обсягу робіт виконується для закордонних замовників.

Університет має тісні зв'язки з академічними та індустріальними партнерами з більшості країн Європейського Союзу. У СумДУ щорічно виконується понад 30 загальноуніверситетських міжнародних наукових грантів, зокрема за програмами ERASMUS, CRDF тощо та більше 200 контрактів із іноземними підприємствами. У 2017 році отримано грант для проведення наукових досліджень у рамках програми Європейського союзу Horizon-2020, у 2022-му – два гранти за програмою Horizon Europe. До складу консорціумів, разом із СумДУ, увійшли університети та компанії Великобританії, Естонії, Італії, Канади, Латвії, Литви, Німеччини, Польщі, Саудівської Аравії, Сполучених Штатів Америки, Чехії, Швеції.

Останнє десятиліття позначилось розвитком в університеті напрямів, які пов'язані з розробками спеціального призначення. Певні роботи виконувались у співпраці з військовими науковими установами та закладами вищої освіти. Серед виконаних проєктів варто виділити такі:

**Укладання міжнародного
контракту обсягом
2 млн \$ щодо розроблення
програмного забезпечення
для систем радіолокації
(2019 р.)**

- розроблення програмних модулів інформаційного забезпечення для управління ракетними підрозділами, зокрема за стандартами НАТО, на замовлення ДП «КБ «Південне» ім. М. К. Янгеля» (м. Дніпро), із яким у 2013 році підписано генеральну угоду про співробітництво;

- створення програмно-розрахункової системи планування вогневого ураження противника артилерійськими підрозділами та розроблення технології виробництва вискоєфективних порохів лакового типу до стрілецької зброї за державним замовленням на науково-технічну продукцію;

- виконання найбільшого за обсягом фінансування (2 млн. \$ США) проєкту в історії університету на замовлення Нанкінського НДІ електронних технологій (КНР) за посередництва ДП «Укрспецекспорт» щодо розроблення методів і алгоритмів радіолокаційного розпізнавання повітряних цілей;

- розроблення та впровадження у низці бойових військових частин ЗСУ тренажерного комплексу «Комп'ютерний артилерійський полігон», який призначений для навчання офіцерів артилеристів;

- розроблення та виготовлення на дослідному виробництві університету пристроїв зниження помітності пострілу стрілецької зброї та комплексів

дистанційного позиціонування і стрільби для великокаліберних кулеметів.

За рахунок підготовки, відбору і подання до МОН України найбільш якісних проєктів для участі у щорічних конкурсах держбюджетних НДР, університет у групі лідерів серед ЗВО України за обсягами бюджетного фінансування досліджень і розробок. Зокрема за підсумком конкурсу молодих вчених університет шість разів поспіль вибирав найбільшу серед усіх ЗВО України кількість проєктів-переможців.

У 2018–2021 роках суттєво активізовано роботу з розвитку матеріально-технічної бази університету для проведення наукових досліджень. За ці роки за рахунок коштів виділених МОН України, коштів грантів і договорів, та загальноуніверситетські кошти придбано близько сорока одиниць дослідницького, аналітичного, технологічного обладнання та програмного забезпечення загальною вартістю понад 20 млн. грн. У плані розбудови дослідницької інфраструктури створено Центри колективного користування науковим обладнанням «Лабораторія матеріалознавства геліоенергетики, сенсорних та наноелектронних систем» (створена у 2018 р. на виконання наказу МОН України), «Центр біомедичних досліджень», Укра-

Проведення наукового дослідження на сучасному обладнанні

У загальноуніверситетському центрі колективного користування науковим обладнанням іде кропітка робота

Обласна нарада на базі НДІ енергоефективних технологій СумДУ

їно-шведський дослідницький центр «SUMEYA», Центр колективного користування обчислювальним обладнанням, Науково-експертний центр «Атомного та енергетичного машинобудування» (далі – НЕЦ АЕМ).

Університет в особі НЕЦ АЕМ єдиний серед ЗВО України пройшов аудит і акредитацію НАЕК «Енергоатом» (2021 р.), що дає право виконувати розрахунок, проєктування, розроблення технологій та виготовлення насосного, компресорно-

го, тепломеханічного обладнання для потреб АЕС України.

В університеті також створена і розвивається мережа наукових сервісних центрів, які надають послуги промисловим і комунальним підприємствам, малому та середньому бізнесу, закладам охорони здоров'я, населенню Сумської області з проведення неруйнівного контролю і механічних випробувань, прикладних екологічних, гістологічних, бактеріологічних, соціологічних досліджень,

енергетичного аудиту будівель і споруд, захисту прав інтелектуальної власності тощо.

Із 2010 року функціонує окремий структурний підрозділ – Центр науково-технічної та економічної інформації (ЦНТЕІ), напрямками діяльності якого є організаційне та методичне супроводження на загальноуніверситетському рівні процесу захисту прав інтелектуальної власності, трансферу технологій, обліку та моніторингу публікаційної активності співробітників університету, супроводження наукових видань університету, заходів наукового, науково-методичного та іншого спрямування. ЦНТЕІ супроводжує інформаційний ресурс «Інноваційних розробки Сумського державного університету», який дозволяє поєднати на одній платформі інформацію про наукові послуги та розробки вчених університету, сервіс запитів на виконання робіт на замовлення підприємств із різних галузей промисловості.

Ученими університету щорічно публікується більше п'ятисот наукових праць у виданнях, що індексуються науково-метричними базами даних Scopus та/або Web of Science Core Collection. Університет займає лідируючі позиції серед ЗВО України за кількістю науково-педагогічних та наукових працівників (більше 40 %), які мають п'ять і більше публікацій у періодичних виданнях, що індексуються зазначеними базами. Щороку зростає кількість публікацій у виданнях, що відносяться до кuartилів Q1 та Q2, та кількість цитувань наукових праць учених СумДУ світовою науковою спільнотою.

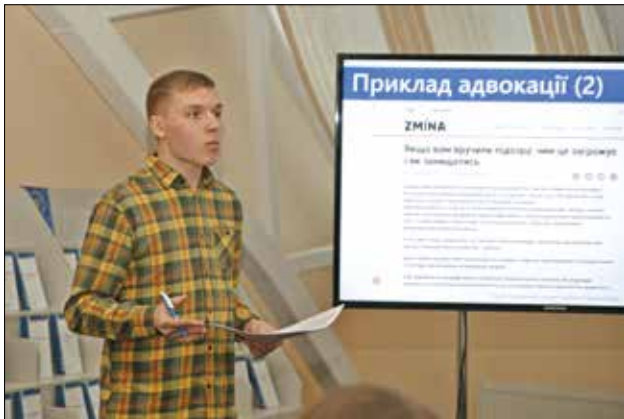
Університет є засновником (співзасновником) 15-ти періодичних наукових журналів, які включені до переліку фахових видань України, з яких «Журнал нано- та електронної фізики» та «Journal of Engineering Sciences» індексуються базою даних Scopus, а журнал «Маркетинг і менеджмент інновацій» – базою Web of Science Core Collection.

Щорічно СумДУ організовує майже 30 наукових заходів, більшість із яких мають статус міжнародних. Матеріали трьох конференцій індексуються базами даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, зокрема:

Наукові видання університету

- Міжнародна науково-технічна конференція «Герметичність, вібронадійність та екологічна безпека насосного і компресорного обладнання» (International Scientific and Engineering Conference Hermetic Sealing, Vibration Reliability and Ecological Safety of Pump and Compressor Machinery);
- Міжнародна конференція «Наноматеріали: застосування та властивості» (International Conference «Nanomaterials: Applications & Properties»);
- Міжнародна конференція «Конструювання, моделювання, виробництво: обмін інноваціями»

Студентська наукова конференція «Перший крок у науку»

(International Conference on Design, Simulation, Manufacturing: The Innovation Exchange).

Щорічно університет захищає понад 130 об'єктів права інтелектуальної власності, створених під час виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. Наукові, освітні та інші послуги для зовнішніх замовників надаються під власною торговельною маркою, на яку в 2021 році отримано свідоцтво України.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» в університеті у 2015 році створено Наукове

товариство студентів (слухачів), аспірантів, докторантів і молодих учених (НТСА), яке проводить заходи щодо популяризації наукової та стартап-діяльності, такі як студентські конференції, зокрема «Перший крок у науку», тренінги, вебінари тощо. За участю НТСА вперше в університеті у 2021 році було проведено конкурс «Кращі молоді вчені СумДУ».

Для підтримки креативних ідей молоді функціонують стартап-центр «New Generation», Лабораторія ідей, Бізнес-школа «Youth&Business», стартап-школа тощо. Стартап-центр є партне-

ром провідних українських і міжнародних проєктів, зокрема Інноваційної екосистеми «Sikorsky Challenge Україна», мережі академічних бізнес-інкубаторів YEP тощо. Стартап-проєкти молодих учених і студентів університету регулярно займають призові місця у відповідних міжнародних та всеукраїнських конкурсах.

Для створення системного підходу до наукової діяльності молоді реалізується цільова комплексна програма «Організація наукової роботи студентів в органічному поєднанні з навчальним

**Конференція
університетського центру
науково-технічної
творчості молоді**

процесом», яка регламентує різноманітні форми як науково-навчальної, так і безпосередньо наукової діяльності студентів, починаючи з молодших курсів, а також їхнє залучення до міжнародного наукового співробітництва. Здобувачі освіти беруть активну участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт та за кількістю призових місць постійно забезпечують університетові перший показник серед усіх закладів вищої освіти України. Щорічно за участю студентів публікується понад 300 статей, до виконання наукових робіт із оплатою праці залучається близько 150 студентів.

В університеті розроблена та впроваджена система, що дозволяє оцінити ефективність роботи наукових і науково-педагогічних працівників, кафедр, факультетів та інститутів, голів НТСА, а також безпосередньо студентів, які активно займаються науковою діяльністю, за показниками рівня наукової активності.

За основними показниками науково-технічної діяльності університет посідає лідируючі позиції

серед ЗВО України, що було високо оцінено у 2021 році під час Державної атестації у частині провадження наукової (науково-технічної) діяльності, за результатами якої університет увійшов до найвищої кваліфікаційної групи (А) за напрямками: «Гуманітарні науки та мистецтво», «Суспільні науки», «Математичні науки та природничі науки», «Технічні науки» та до групи В – за напрямом «Біологія та охорона здоров'я». Саме це дозволило отримати базове фінансування наукової діяльності та бути включеним до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави. Провідні міжнародні рейтинги класифікують СумДУ як університет із високою дослідницькою продуктивністю та позиціонують його серед найбільш цитованих університетів України.

Наукова діяльність є одним із головних пріоритетів Сумського державного університету.

// **Творимо нову
інноваційну реальність**

Міжнародна діяльність

Сумський державний університет реалізує свою місію зокрема і шляхом багатопланової міжнародної діяльності, на фундаментальних принципах глобального науково-освітнього простору, з урахуванням досвіду провідних закладів вищої освіти світу; має активну позицію щодо існуючих викликів динамічного та швидкозмінного сьогодення, працює над посиленням інституційної конкурентоспроможності в національному та міжнародному академічному середовищі, розвиває власний багатонаціональний і мультикультурний профіль.

Важливим фактором інтернаціоналізації СумДУ є політика активного розвитку міжнародної діяльності всіх підрозділів університету, популяризації міжнародного та міжкультурного співробітництва, забезпечення реальної можливості студентів і науково-педагогічного персоналу (шляхом надання їм відповідних ефективних засобів) займатися на-

вчальною та науковою діяльністю в інтернаціональному середовищі.

Університет має високий авторитет у міжнародному науково-освітньому просторі, у тому числі зважаючи на відповідне позиціювання у найбільш відомих світових рейтингах.

За останнє десятиріччя міжнародна діяльність університету набула суттєвого поглиблення. Географія зв'язків охоплює більшість регіонів світу, а коло зарубіжних партнерів налічує більше 300 науково-освітніх закладів у 58 державах. Стратегічне, багатогранне та довготермінове співробітництво розвивається з університетами США (Вашингтонський державний та Дрексельський університети), Великобританії (університети м. Ліверпуль – заклад-побратим СумДУ в межах глобальної «Ініціативи Єднання», міста Бат Спа та Шеффілд), Ірландії (Інститут технологій і дизайну), Німеччини (університети м. Кобленц-Ландау, м. Дуйсбург-Уссен,

Мережа міжнародних
партнерських зв'язків
університету

**Зустріч із надзвичайним
і повноважним послом
Турецької Республіки Ягмур
Ахметом Гольдере в СумДУ**

**«Проектна» дискусія
в онлайн-студії з партнерами
з Інституту технологій
(м. Дублін, Ірландія)**

Берлінський технічний університет, Університет м. Бамберг), Швеції (університети міст Умео та Уппсала), Польщі (Варшавський університет, Ягелонський університет, Університет ім. Адама Міцкевича, Вроцлавський технологічний університет), Словаччини (Технічний університет м. Кошице, Університет ім. Олександра Дубчека, Прешовський університет), Чехії (Карлів університет, Чесь-

кий університет природничих наук), Латвії (Латвійський університет, Ризький технічний університет, Латвійська спортивна академія), Італії (Університет м. Фоджа), Іспанії (Університет Альмерії), Бельгії (Вільний університет Брюсселю). Партнерства ають можливість реалізовувати різноманітні й найбільш важливі види співробітництва з високим рівнем ефективності.

**Партнерська
онлайн зустріч із
університетом
м. Ліверпуль
(Велика Британія)**

**СумДУ – член Консорціуму
українських та Варшавського
університетів**

Сумський державний університет – підписант Великої Болонської Хартії Університетів і Талуарської декларації. Однією з форм міжнародної інтеграції також є членство у 22 найбільш авторитетних академічних асоціаціях та спільнотах світу:

- ❑ Міжнародна асоціація університетів;
- ❑ Європейська асоціація університетів;
- ❑ Міжнародна обсерваторія IREG з академічних рейтингів та кваліфікацій;

- ❑ Міжнародна академічна мережа «ERA»;
- ❑ Консорціум проєкту «Студії з європейської інтеграції: досконала співпраця та успішне сусідство / EURCOOP»;
- ❑ Асоціація університетських лідерів заради сталого майбутнього (ULSF);
- ❑ Міжнародна асоціація AIESEC;
- ❑ Організація UniAgents;
- ❑ Балтійська програма університетів;

**Проведення
«Днів Міжнародної
Співпраці-2019».**

**Серед учасників:
Мартін С. Амаду – Посол
Нігерії в Україні; Олена
Шаповалова – директорка
державного підприємства
«Український державний
центр міжнародної
освіти»; Світлана
Шитікова – директорка
Національного
Еразмус+ офісу в
Україні; представники
менеджменту освітніх
програм Британської
Ради в Україні;
професори університетів
Польщі та Нігерії**

- ❑ Мережа університетів Чорноморського регіону;
- ❑ Африканська асоціація науки та освіти (AASE) ;
- ❑ Українська асоціація випускників французьких освітніх програм (AUDESF);
- ❑ Україно-Азербайджанська бізнес рада;
- ❑ Консорціум Варшавського університету та українських університетів;
- ❑ Глобальне партнерство університетів із навколишнього середовища та стійкості GUPES;
- ❑ Наукова спільнота Informotics Europe;
- ❑ Асоціація економічних університетів Південної й Східної Європи та регіону Чорного моря;
- ❑ «АССА» (Асоціація Присяжних Сертифікованих бухгалтерів);
- ❑ Європейська Асоціація Маркетингу та Менеджменту;
- ❑ Європейська федерація національних інженерних асоціацій;
- ❑ Організація PhD освіти з біомедицини та охорони здоров'я у Європейській системі (Orpheus);
- ❑ Міжнародна асоціація університетів фізичної культури та спорту;
- ❑ Європейська рада журналістської освіти (EJTA).

За участю іноземних партнерів у СумДУ створено та функціонує близько 20 науково-навчальних центрів.

Іноземні студенти із більш ніж 50 країн Європи, Південної Америки, Азії та Африки обирають СумДУ для здобуття вищої освіти.

СумДУ є учасником спільних проєктів у межах реалізації таких міжнародних грантових програм, як Еразмус+ (напрями «Міжнародна академічна мобільність», «Розвиток потенціалу вищої освіти», «Стратегічні партнерства», «Жан Моне»), Горизонт 2020 та Горизонт Європа, а також програм Розвитку ООН, Німецької служби академічних обмінів ДААД, Американських Рад, Британської Ради, урядових інших країн та міжурядових.

Проєктними групами щорічно реалізовується більше 300 міжнародних грантів наукового, освітнього та соціального спрямувань, у тому числі загальноуніверситетського та індивідуального рівнів. Останніми роками СумДУ є лідером серед ЗВО України за кількістю отриманих грантів та якістю їх виконання. Три роки поспіль університет отримувач рекордну для України кількість міжнародних проєктів напряму Жан Моне програми ЄС Еразмус+ (2020 – 7, 2021 – 10, 2022 – 11). У 2022 році вперше

Надзвичайний і Повноважний посол ФРН пані Анка Фельдгузен знайомиться в СумДУ з технологіями віртуальної та доповненої реальності

«Електронний особистий кабінет СумДУ» – тема грантового проєкту з Інститутом дизайну і технологій м. Дублін (Ірландія)

Студенти СумДУ на XIII форумі «Європа-Україна» (Польща)

отримано такі потужні проєкти Європейського Союзу як «Горизонт Європа», що підтверджує високий рівень визнання наукових здобутків СумДУ.

Міжнародні проєкти суттєво впливають на інноваційний розвиток основних напрямів діяльності університету, сприяють залученню значних інтелектуальних, фінансових і матеріальних ресурсів, сучасного технічного та комп'ютерного обладнання. Модернізація навчальних програм за напрямками медицина, інженерія, економіка й управління, журналістика та іншими відповідно до європейських стандартів якості, вдосконалення системи управління закладом вищої освіти, розвиток студентської науки та інновацій, посилення

Підписання угод під час Китайсько-Українського форуму «Дні України в Харбіні»

інтеграційних зв'язків стали можливими завдяки членству університету в різноманітних консорціумах міжнародних грантових програм. У 2022 році СумДУ отримав міжнародну акредитацію освітньої програми з медицини, низка програм пройшла пілотну (підготовчу) оцінку відповідними міжнародними акредитаційними агентствами.

У відповідності до стандартів європейського освітнього простору університет активно впроваджує технології академічної мобільності студентів, аспірантів і викладачів за програмами навчання, наукового та мовного стажування, виробничої практики, підвищення кваліфікації, проведення досліджень на базах закордонних партнерських вишів. Програми міжнародної академічної мобільності різних форм та видів охоплюють близько 30 країн Європи, Азії, Північної Америки. Найбільш активно академічна мобільність реалізується у співпраці з університетами Великобританії, Китаю, Латвії, Німеччини, Польщі, Словаччини, США, Чехії. Переважна більшість довгострокових програм мобільності виконуються в межах міжуніверситетських угод та міжнародних грантових і стипендіальних програм із повним стипендіальним забезпечення учасників. Усе більшого поширення набувають програми міжнародної віртуальної мобільності з використанням інноваційних техно-

Надзвичайний і Повноважний Посол Великої Британії в Україні Джудіт Гоф на заходах університетського «Центру досліджень регіональної безпеки» (керівник М. Назаров)

логій на кшталт COIL (міжнародне колаборативне онлайн навчання), у межах яких викладачі СумДУ спільно з колегами з іноземних ЗВО працюють із об'єднаними міжнародними групами студентів за сучасними та найбільш актуальними тематиками, що відповідають запланованим результатам навчання освітніх програм університетів-партнерів. Набуває розвитку і ступенева мобільність студентів. Угоди між СумДУ та Люблінським технічним університетом, Університетом м. Кобленц-Ландау та іншими є основою для реалізації програм подвійних дипломів, які дозволяють студентам па-

Українсько-Польський центр

**Управління міжнародного
співробітництва СумДУ
– звіт за підсумками
2021 року**

рально з дипломом державного зразка України отримати диплом одного із закордонних закладів вищої освіти.

Популярними серед студентів є і програми короткострокового навчання, що реалізуються у формах участі в літніх та зимових шкіл, стажувань, навчання на окремих курсах тощо.

У навчальному процесі СумДУ традиційно задіяно майже 50 іноземних викладачів, які представляють Університети міст Ліверпуля та Бредфорда (Великобританія); Ризький технічний університет (Латвія); Університет прикладних наук м. Мюнстер, Університет Дуйсбург-Ессен, Берлінський університет ім. Гумбольдта, Університет м. Бамберг (Німеччина); Технологічний університет м. Кельце, Університет фізичного виховання імені Юзефа Пілсудського, Сілезійський технологічний університет, Жешувський технологічний університет (Польща); Економічний університет м. Братислава, Технічний університет м. Кошице (Словаччина); Університет штату Меріленд, Вашингтонський державний університет, Університет Дрекселя (США); Університет Бахчешехір, Університет ім. Джелала Байяра (Туреччина); Хайфський університет (Ізраїль); Політехнічні коледжі Камарінес Сур (Філіппіни) та інші.

СумДУ є організатором щорічних міжнародних наукових конференцій із фізики, механіки,

економіки, медицини, гуманітарних наук. Найбільше визнання міжнародної наукової спільноти мають міжнародні конференції «Наноматеріали: застосування та властивості (NAP-2022)», «4th Grabchenko's International Conference on Advanced Manufacturing Processes (InterPartner-2022)», «Проектування, моделювання, виробництво: обмін інноваціями» (5th International Conference on Design, Simulation, Manufacturing: The Innovation Exchange DSMIE-2022), які, як правило, співорганізуються СумДУ з провідними закладами освіти і науковими установами США та країн ЄС.

Інтенсивному розширенню міжнародних зв'язків, залученню до співпраці найбільш важливих цільових аудиторій сприяє активний розвиток багатомовного веб-представництва університету в науково-освітньому просторі.

Маючи великий культурно-освітній та науковий потенціал, Сумський державний університет відкритий до співпраці та впевнено тримає курс на подальший розвиток міжнародного співробітництва, інтернаціоналізацію, світове визнання якості власної освітньої та наукової діяльності.

**// Університет
відкритий до співпраці**

Інформаційне забезпечення діяльності

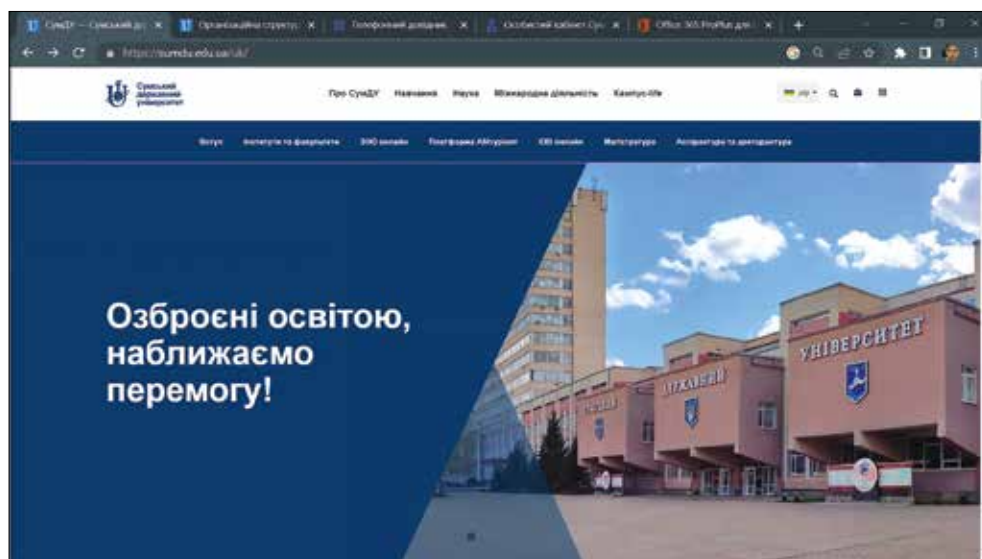
Інформаційний простір університету – сучасна платформа, що об'єднує традиційні уявлення про комунікації та новітні віртуальні можливості.

Ознакою сучасного університету є політика відкритого доступу, яка реалізовується через **Web-систему СумДУ**. Саме вона відіграє важливу роль у забезпеченні організаційно-методичного наповнення навчального процесу, наукової роботи, проведенні інформаційно-рекламної діяльності. Щодня її ресурси використовують понад 2,5 тис. користувачів, до 30 % яких – із інших країн. Головний web-сайт СумДУ представляє собою вебпортал українською та англійською мовами, що забезпечує також доступ до інформації особам із особливими освітніми потребами. Web-система забезпечує розвиток таких нових наукових напрямів діяльності, як вебметрика та інформетрика, є джерелом розповсюдження

науково-навчальної інформації через Інтернет-радіо та Інтернет-телебачення. Використовується власна система аналізу вебресурсів університету, заснована на методичних підходах кращих світових вебметричних рейтингів.

Сучасним універсальним простором для проведення різноформатних заходів (конференцій, форумів, семінарів, круглих столів, тренінгів, майстер-класів, конкурсів, презентацій, виставок) є Конгрес-центр СумДУ. Це – розташований у центрі міста двоповерховий комплекс, що об'єднує близько 20 різноформатних залів, облаштованих модульними меблями, мультимедійним та звуковим устаткуванням. Велика конференц-зала на 210 місць обладнана системою синхронного перекладу. У просторах атриумів проводяться тематичні мистецькі виставки класичного та сучасного художнього і фотомистецтва, урочисті та інші заходи.

Головна сторінка WEB-сайту університету

Одночасно конгрес-центр може прийняти близько 800 учасників. Тут працюють «Інформаційний центр Європейського Союзу», «Українсько-Польський центр», «Німецькомовний дискусійний клуб», «Центр освіти дорослих», «Англомовний кіно-клуб», які є місцем тематичних зустрічей та культурно-мистецьких заходів. У «Центрі китайської

культури» проводяться заходи для поціновувачів цивілізації, мистецтва та історії Китаю, курси з вивчення китайської мови.

У межах грантової підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку створено «Центр інформаційної підтримки бізнесу», а також Сумський бізнес хаб, у якому підприємцям надається

Інформаційний захід у Конгрес-центрі

В атриумі Конгрес-центру: конференція UP2IT (2019 р.)

**Конгрес-центр
Сумського
державного
університету**

консультативна підтримка, проводиться діагностика потреб і можливостей для виведення власної справи на новий рівень. За сприяння уряду Німеччини через програму GIZ реалізується освітній проєкт Школа фермерства та кооперації «Максимум із гектара», а також навчальний курс SURE «Стале та стійке підприємництво» для власників бізнесу та команд управлінців. Також в цьому просторі систематично проводить свої заходи бізнес-школа «Yough&Business», де молоді підприємці отримують знання та підтримку для розвитку й упровадження своїх бізнес-ідей.

Інноваційний тренд розвитку університету – це не лише повсякденна копітка забарна праця на майбутнє, а ще збереження досягнень і традицій у таких унікальних родзинках як музеї, що приймають щорічно тисячі відвідувачів, численні делегації, гостей університету з різних куточків світу.

Музей історико-краєзнавчих досліджень СумДУ відкритий 20 травня 2008 року до Дня науки. Основа його колекції почала формуватися ще в 1993 році з ініціативи доцента В. Б. Звагельського.

Експонати збирали під час етнографічних та археологічних експедицій, польових досліджень, візуальних спостережень.

Музей техніки та історії інформатизації – це близько 200 експонатів, серед яких електронні обчислювальні машини та серверні системи, мережеве обладнання, калькулятори різних поколінь, графічні системи, накопичувачів на маг-

Експозиція музею техніки та історії інформатизації

Експозиція музею історико-краєзнавчих досліджень

Музей історії грошей та розвитку банківської справи

нітній стрічці, блоки пам'яті на феритових кільцях, перфоркарти тощо. Найстаріший представлений експонат – арифмометр «Фелікс» 1950-х рр. Увагу привертають пристрої ЕС ЕОМ, перші з електронно-обчислювальних машини «Наїрі» та «Промінь», персональні комп'ютери типу «Іскра-1030» та «Істра».

Музей історії грошей та розвитку банківської справи на Сумщині створено в Українській академії банківської справи у 2006 році. Родзинкою його є унікальна колекція паперових банкнот від найперших до сучасних, що діяли на території України. Це – перші українські гроші часів УНР, купюри, що поширювались урядом Махна, періоду Другої світової війни, бофони УПА, тимчасові гроші (купони) 90-х років XX століття. Окрему увагу привертають копія Київської срібної гривні IX–X століть, передана до музею Національним банком України, банківська документація XIX ст. та цінні папери тих часів: облігації, акції, географічні карти. Чималу частину колекції музею складають різні рахувальні механічні машини, пристрої та банківська атрибутика.

В університеті також функціонують **мистецька галерея «Академічна»** (із 1998 р.), в постійній та

тимчасових експозиціях якої більше 100 робіт як студентів, так і учасників пленерів, організатором яких є університет, та експозиційні простори в **літературній вітальні** бібліотеки та атріумах **Конгрес-центру**. Поряд із традиційними видами й жанрами образотворчого мистецтва галереї знайомлять із новими напрямками й течіями сучасного візуального мистецтва, беруть участь у різноманітних арт-проектах.

Інформаційно-рекламна діяльність реалізується медіа-центром, до складу якого входять група з виробництва медіа-контенту, студентська медіа-агенція «Studio «16x9»», відділи бренд-комунікацій та медіа-трансляцій. Також активними в реалізації інформаційно-рекламної політики університету є прес-центр, група веб-орієнтованих інформаційних систем та комп'ютерних технологій дизайну, кафедра журналістики та філології, інші підрозділи. Із року в рік зростає «видимість» та пізнаваність університету в медіа-просторі, у тому числі світовому. Про СумДУ пишуть у таких авторитетних медіа як The New York Times, The Guardian, NBC News, USA Today, Techno Trenz тощо. Набирає обертів інтернет-телерадіомовлення СумДУ, зростає ви-

Захід у бібліотеці: майбутні журналісти на презентації книжки В. Кіпіані «Справа Василя Стуса»

робництво власного медіа-контенту, усе більше студентів бере участь у створенні медіапродуктів. Відеопроєкт інтерв'ю зі студентами «Трушно про мою спеціальність» зібрав більше 65 тисяч переглядів у соціальних мережах та зовнішніх інформаційних сервісах. Масштабні відеопроєкти «Посвята у студенти», «День відкритих дверей», «Тур кампусами СумДУ» та інші регулярно переглядають десятки тисяч споживачів. У 2022 році СумДУ став одним із 10 героїв першого сезону тревел-шоу відомого українського телеведучого Олександра Педана «УніверЧек» (випуск про університет зібрав 83 тисячі переглядів у YouTube).

Підтримується висока активність СумДУ й у соціальних мережах: Facebook, Instagram, LinkedIn, YouTube, Twitter, Telegram, TikTok. Загальна кількість підписників сторінок університету перевищує 30 тис. Щомісяця дописи університету в соціальних мережах охоплюють близько 500 тисяч осіб. За даними видання «Бізнес-інформ» у рейтингу топ-10 Instagram-сторінок ЗВО України за кількістю підписаних користувачів сторінка СумДУ в групі лідерів.

Газета «Резонанс» – літопис життя СумДУ – видається з 29 жовтня 1991 року, висвітлює різні аспекти

Укладання угоди з телекомпанією «СТС» щодо співробітництва в інформаційно-медійній сфері

ти внутрішньоуніверситетської діяльності. За час її існування світ побачило майже 420 номерів. Газета стала базовим виданням при підготовці майбутніх фахівців у галузі масмедіа. Чимало випускників університету дебютували з першими своїми публікаціями саме на шпальтах «Резонансу». У різні роки «Резонанс» редагували: В. Садівничий, Н. Сінько, В. Чубур – талановитий педагог, відомий поет, перекладач, літературний критик, журналіст, член Національної спілки письменників України.

// Інновації – тренд розвитку університету

Бібліотечна і видавнича діяльність

Бібліотеку університету засновано у вересні 1960 р. як галузеву технічну бібліотеку Сумського загальнотехнічного факультету Українського заочного політехнічного інституту.

Із часу заснування підрозділ очолювали: **Раздорська І. І.; Козаченко Т. М.; Долгодуш Н. В.; Слабко Т. В.; Капленко І. М.; Маринич Т. О.; Крицька О. В.**

До складу входять: Центральна бібліотека; бібліотека Навчально-наукового медичного інституту (створена в 1992 р.); філія Центральної бібліотеки (створена у 2016 році на базі бібліотеки Української академії банківської справи після її

приєднання до університету); віддалені бібліотеки, зокрема, Шосткинського інституту, Машинобудівного, Класичного, Шосткинського та Конотопського індустріально-педагогічного фахових коледжів СумДУ; 36 кафедральних бібліотек.

Бібліотека – це освітньо-інформаційний та культурно-дозвілєвий центр інноваційного типу, відкритий для широкого загалу користувачів. У 2009 та 2019 роках бібліотека ставала переможцем Всеукраїнського конкурсу «Бібліотека року», що проводиться Українською бібліотечною асоціацією спільно з Міністерством культури та інформаційної політики України.

Бібліотечно-інформаційний центр

До послуг користувачів абонементи, просто-ри для індивідуальної та групової роботи з Wi-Fi-покриттям, коворкінг «УНІВЕР-CITY», літературна вітальня. Створено комфортні умови доступу до інформації: комп'ютеризоване обслуговування, читальні зали, зокрема з відкритим доступом до всіх видів інформаційних ресурсів та електронним захистом фондів; термінальні пристрої для оперативного доступу до інформації; комп'ютеризовані робочі місця для користувачів і співробітників із доступом до мережі Інтернет; сучасне обладнання для роботи з інформацією – перегляд, зчитування, запис, копіювання, сканування тощо.

Загальний фонд бібліотеки налічує понад 3 мільйони документів у електронному та друкованому форматах та є універсальним за змістом: від видань початку XVII ст. до публікацій нашого часу з суспільно-політичних, економічних, природничих, технічних, гуманітарних, медичних, юридичних та інших галузей знань 40 мовами світу. Колекція

рідкісної книги налічує понад 1800 видань, зокрема електронну колекцію рідкісної книги «Фоліант» із оцифрованими унікальними старовинними

Флешмоб «Бібліотека 2019 року»

У коворкінг-центрі бібліотеки

Читальна зала вільного доступу

пам'ятками, такими як «Новый завет с псалтырю» (Острог, Ив. Федоров 1580 р.). Перлиною зібрання є унікальне факсимільне видання видатної книжкової пам'ятки періоду українського відродження XVI ст. – Пересопницьке Євангеліє (1561 р.).

Віртуальна читальна зала

Автоматизована бібліотечно-інформаційна система «УФД/Бібліотека», що впроваджена в 2002 році, дозволила комп'ютеризувати всі бібліотечні процеси та забезпечити якісний рівень доступу до інформації й обслуговування. Завдяки цьому, запис

**Факсимільне видання
Пересопницького Євангелія
(1561 р.) – видатної
пам'ятки XVI ст.**

документів у електронний формуляр здійснюється шляхом сканування штрих-коду та контролюється користувачем за допомогою електронного підпису (пін-коду).

Бібліотечно-інформаційна система є невід'ємною частиною єдиної інтегрованої інформаційної системи університету, що забезпечує віддалений доступ 24/7 до повнотекстових інформаційних електронних ресурсів бібліотеки, сервісів та послуг: електронний персональний кабінет користувача, замовлення документів, консультування, визначення УДК/JEL, перевірка на плагіат, тематичний підбір літератури, редагування списків джерел, бібліометричний аналіз, інформування, сканування та доставка тощо. Спільнота університету щорічно отримує доступ до понад 20 наукових баз даних, навчальних платформ, ресурсів, інструментів, сервісів. Користувачам доступні, зокрема, комерційні бази даних – Scopus, Web of Science, ScienceDirect, Springer Nature, EBSCO, Research4Life та інші, в тестовому режимі – IEEE, MedOne, Access Medicine, Wiley, BioOne, SAGE Publishing, Statista та інші.

Електронний абонемент бібліотеки

Технічна підтримка здійснюється ІТ-підрозділами університету, що дозволяє постійно впроваджувати сучасні інформаційні технології та розвивати власні електронні ресурси:

Сайт бібліотеки (library.sumdu.edu.ua) має адаптивний дизайн, забезпечує віддалений доступ до всіх ресурсів, сервісів, послуг. Щороку кількість унікальних користувачів становить понад 70 тис., а переглядів із майже 80 країн світу – близько 500 тис.

У літературній вітальні
бібліотеки

Електронний каталог (lib.sumdu.edu.ua) повністю відтворює фонд бібліотеки (зокрема фонди бібліотек інститутів, коледжів), налічує понад 700 тис. бібліографічних записів, близько 100 тис. із яких мають електронну версію документа. Електронний каталог оновлюється в режимі реального часу.

Інституційний репозитарій (eSSUIR – essuir.sumdu.edu.ua) – електронний архів, де накопичуються, систематизуються, зберігаються праці академічної спільноти університету з метою забезпечення довготривалого відкритого доступу та поширення в світовому середовищі інтелектуальних надбань. Репозитарій нараховує понад 85 тис. документів. Із початку створення (2011 р.) за даними світового рейтингу Webometrics займає лідируючі позиції серед українських репозитаріїв та входить у 50 кращих серед більш ніж 4 тисяч

репозитаріїв світу за кількістю документів, проіндексованих Google Scholar.

Libguide (libguide.sumdu.edu.ua) – сайт тематичних посібників, науково-освітніх ресурсів, систематизованих за напрямками досліджень/спеціальностей академічної спільноти університету.

Бібліотека проводить значну культурно-просвітницьку, військово-патріотичну та профорієнтаційну діяльність, осередком якої є **літературна вітальня**: бібліоквести, літературно-музичні вечори, тематичні години, конкурси, зустрічі з діячами культури, майстер-класи, виставки живопису та фотографії, online-квести, вікторини, віртуальні виставки.

Бібліотека підтримує та розвиває проекти «Зелена бібліотека», «Промоція читання», «Цифрова освіта», «СумДУ на сторінках Вікіпедії», «International Club for Students».

Реалізація проєкту «Зелена бібліотека»

Вагомим джерелом поповнення бібліотечних фондів є друкування власних наукових і навчальних видань.

Видавнича діяльність в університеті пов'язана зі створенням у колишньому СФТІ редакційно-видавничого відділу. Із 1995 року видавничі можливості істотно розширилися у зв'язку зі створенням власного поліграфічного підрозділу. У квітні 2003 року створено видавництво університету, що об'єднало друкарню та редакційно-видавничий відділ в єдиний підрозділ. У травні 2016 року видавництво переміщене в окремий корпус (вулиця Люблінська, 10), де створені всі умови для його діяльності.

Щорічно видається понад 200 найменувань наукової та навчально-методичної літератури, з яких майже 60 підручників та навчальних посібників, 40 монографій і збірників матеріалів конференцій, 30 наукових журналів. Також виготовляється різноманітна поліграфічна продукція: дипломи, бланкова документація, рекламні матеріали тощо. Видавництво має можливість попо-

внювати фонд бібліотеки електронними інформаційними ресурсами. Воно також надає друкарські послуги стороннім організаціям. Видання університету неодноразово номінувалися на всеукраїнських конкурсах.

// Освіта. Інформація.
Дозвілля...

Інформатизація і ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Перші кроки з розвитку інформатизації у стінах Сумської філії ХПІ зроблені у 1974 р., із початком викладання дисципліни «Обчислювальна техніка». У 1975 р. на базі ЕОМ «Haipі» та «Haipі-2» розпочав роботу перший обчислювальний клас. Наступним кроком розвитку інформаційної системи було формування обчислювального центру на базі ЕОМ «M222», «EC-1022», «EC-1035» та «EC-1045».

Із початку 90-х років ХХ ст. комп'ютерно-телекомунікаційна система Сумського державного університету стрімко розвивалася. У 1994 році на кафедрі прикладної математики введено в експлуатацію першу локальну мережу, що об'єднала 10 комп'ютерів та 1 сервер. У 1997 р. прокладено оптоволоконний кабель між корпусами, здійснено підключення до глобальної комп'ютерної мережі Інтернет. У 1998 р. в мережі Інтернет з'явилася перша версія офіційного web-сайту СумДУ.

У 2002 р. розпочато експериментальну програму з упровадження дистанційної форми навчання.

Комп'ютерно-телекомунікаційна система, що об'єднує всі капмуси СумДУ, налічує близько 5200 комп'ютерів, 70 фізичних та 190 віртуальних серверів, 140 комп'ютерних класів, більше 300 мультимедійних аудиторій.

Студентам і співробітникам надається доступ до сучасного програмного забезпечення та навчально-методичних матеріалів таких провідних розробників, як Microsoft, Google, SAP, Corel, Amazon, Intel, IBM, CISCO, Solid Works, Delcam, Autodesk, Unity, FlexSim, MathLab, SAS, Grammarly та інших.

Технічні ресурси університетської інформаційної системи надають можливості для наукових досліджень та інноваційних розробок шляхом за-

лучення потужностей хмарних сервісів Microsoft, Google, Amazon, дистанційного доступу до сучасного обладнання, віртуальних лабораторій, зокрема MIT, Labshare, OpenScience Laboratory тощо.

Діють студія звукозапису, теле- та радіо- студії, проводяться багатокамерні онлайн-відеотрансляції. Телекомпанії України використовують створений фахівцями та студентами СумДУ відеоконтент, розроблені доступні для користувачів Інтернет віртуальні 3D-екскурсії.

У співпраці з міжнародними ІТ-компаніями, зокрема Microsoft, NetCracker, PortaOne, AMC Bridge, Delcam, Simens, Cisco, Autodesk, SAP та іншими, створено 15 навчальних центрів. Зокрема партнерами СумДУ є найбільші ІТ-компанії України – EPAM Ukraine, SoftServe, GlobalLogic.

У навчально-науковому процесі використовується унікальне технічне обладнання: електронні мікроскопи, мас-спектрометри, роботизовані комплекси, верстати з числовим програмним управлінням та інше сучасне обладнання, зосереджене, зокрема, у центрах колективного користування, у тому числі створених за рішенням МОНУ для виконання функцій регіонального центру. Створена власна виробнича база з металообробки та інших видів діяльності.

Розвивається єдина інтегрована інформаційна система СумДУ, що відповідає європейському рівню, підтримує можливість організації навчального процесу за ознаками індивідуально орієнтованої моделі, дозволяє комплексно та якісно організувати відповідні процеси, і яка реалізується нижченаведеними інформаційними системами, що поєднані між собою.

**Відкриття (2019 р.)
лабораторії віртуальної
та доповненої реальності
(Ulab)**

Інформаційно-аналітична система «Університет» забезпечує комплексну інформаційно-аналітичну підтримку процесів управління та надає відповідний інструментарій ефективного виконання професійних функцій з електронним документообігом, має понад 30 функціональних модулів, які зберігають дані в більш ніж 50 електронних реєстрах документів із гнучким механізмом відбору та пошуку даних. Система включає 17 інформаційних сервісів електронного особистого кабінету та більше 100 спеціалізованих модулів, забезпечує необхідний рівень безпеки даних, авторизацію користувачів, розподіл повноважень доступу до функцій і даних системи, механізм протоколювання операцій та підсистему внутрішніх повідомлень тощо.

Платформа інформаційних сервісів «Особистий кабінет» – це єдине вікно доступу до різноманітних інформаційних сервісів, що забезпечує середовище для взаємодії всіх суб'єктів управлін-

ської та науково-освітньої діяльності, надає студентам і співробітникам персоналізований доступ до необхідного функціоналу та інформації, реалізовує електронний документообіг через підтримку функцій створення, зберігання, пошуку й контролю виконання документів, відповідає концепціям «Безпаперовий університет» та «Університет у смартфоні».

Інформаційна система електронного навчання, що базується на власних розробках, включає в себе платформи дистанційного та змішаного навчання (MiX), платформу розроблення навчальних матеріалів (Lektur.ED), онлайн платформу освітніх курсів «Екзаменаріум», платформу відкритих курсів (OCW), інституційний репозитарій. Відео та вебінар-студії, лабораторія віртуальної та доповненої реальності Ulab у комплексному поєднанні з навчальною екосистемою забезпечують підтримку всіх користувачів і процедур у розробці, реалізації та впровадженні навчально-

методичного контенту, застосуванні імерсивних технологій повного або часткового занурення у віртуальні навчальні симуляції. Для проведення online-консультацій та занять для студентів дистанційної й заочної форм навчання працюють online та вебінар-студії, що забезпечують, окрім зв'язку викладача і студентів, необмежені можливості використання віртуальної сенсорної дошки для презентацій і віртуальних демонстрацій, запис та online-трансляцію навчальних відеоматеріалів.

Web-система університету складається з понад 245 вебсайтів, із яких більш ніж 220 є публічними, та семи інформаційних сервісів. Дані зберігаються як на серверах власних, так і з використанням хмарних. Розроблені університетські системи управління хостингом та контент-менеджменту, забезпечується динамічне наповнення веб-контенту, підтримка мобільних інтерфейсів. Головний web-сайт є центральною точкою входу для користувачів СумДУ, надає доступ до всіх інших веб-ресурсів. Система є платформою забезпечення прозорості та інформаційної відкритості вишу.

Інформаційно-бібліотечна система забезпечує автоматизацію всіх основних виробничих

циклів бібліотеки. Інтеграція з інформаційно-аналітичною системою «Університет» підтримує інформаційне забезпечення бібліотекою, передусім навчально-наукової діяльності університету, визначає позиціонування бібліотеки університету як однієї із найбільш високотехнологічних в Україні.

Власними силами фахівців СумДУ з активним залученням студентів виконується проектування, побудова, введення в експлуатацію, модернізація, технічне обслуговування, адміністрування й технічне підтримання телекомунікаційних систем, створення й упровадження комплексної системи захисту інформації, обслуговування периферійного обладнання та устаткування, систем телефонного зв'язку, відеоспостереження, охоронної сигналізації та єдиної системи часу.

Інноваційність ІТ-технологій СумДУ відзначена Державною премією України в галузі освіти 2017 року у номінації «Вища освіта» за роботу «Науково-теоретичні, методичні та технологічні аспекти комплексної ІТ-підтримки діяльності інноваційного університету».

Технології навчання із застосуванням 3D-моделювання, віртуальної та доповненої ре-

альності у 2019 році презентовано на відповідній виставці-конкурсі в Лондоні, де СумДУ відзначено в категорії 15 % фіналістів серед близько 1500 проєктів із 84 країн світу.

Серед новітніх ІТ-розробок СумДУ:

- підручники та навчальні посібники з доповненою реальністю та VR-симулятори (анатомічна модель людини, станція осушки природного газу, електрична підстанція тощо), які використовуються в навчальному процесі;

- сучасні web-cast технології та застосування технологій високопродуктивних кластерних і хмарних обчислень для інженерних, математичних, фізичних, медичних, економічних наукових досліджень і мультимедійних проєктів;

- інформаційні адаптивні системи керування технологічними, економічними, екологічними й соціальними слабоформалізованими процесами на основі машинного навчання та розпізнавання образів, включаючи системи штучного інтелекту, інтелектуальні системи обробки зображень медичних і біологічних об'єктів.

Нарощення обсягів науково-технічних розробок із використанням інформаційних технологій формують сучасне телекомунікаційно-інформаційне науково-освітнє середовище, позиціонують СумДУ як університет інноваційного типу.

// «Віртуальний університет» –
наше сьогодні

ПОЗНАВЧАЛЬНА РОБОТА

Історія становлення познавчальної роботи зі студентами розпочинається з перших років існування Сумської філії ХПІ. У 1981 р. створено факультет громадських професій та, у той же час, відокремлено студентський клуб, що опікувався безпосередньо культурно-мистецькою діяльністю і який у 2010 році реорганізовано у культурно-мистецький центр (КМЦ).

На базі підрозділів познавчальної діяльності, а також при інститутах та факультетах працює близько 50 гуртків, творчих студій і клубів за інтересами, щорічно проводиться майже 500 заходів, спрямованих на реалізацію ідей відродження національних традицій, розвиток міжкультурних комунікацій і толерантності, формування активної громадської позиції та екологічної свідомості, пропаганду здорового способу життя тощо. Найбільш популярними серед університетської спільноти та містян є

Фестиваль науки, освіти і культури у межах проєкту «СумДУ – сумчанам», «Посвята першокурсників у студенти», конкурс талантів першокурсників «Золотий інтеграл», щорічний конкурс «Кращий студент СумДУ», спортивно-розважальні змагання «Козацькі забави», шоу-програми «Міс СумДУ» та «Містер СумДУ», новорічні заходи, народні свята «Калита на Андрія», «Меланки», «Новорічна Коляда» тощо.

Особлива увага приділяється заходам національно-патріотичного виховання. У 2018 році на базі кафедри військової підготовки розпочав роботу центр військово-патріотичного виховання, у якому студентська та шкільна молодь бере участь у змаганнях із рукопашного бою, козацьких двобоїв, хортингу, поліатлону; займається стрілецькою підготовкою із використанням військової навчальної зброї, електронного

Посвята в першокурсники

Конкурс першокурсників
«Золотий інтеграл»

«Мала сцена» в СумДУ

Глядацькі емоції

Студентам – героям боротьби за незалежність України –
присвячено

**Відкриття пам'ятного знака
«Загиблому студенту-воїну»**

тиру та пейнтбольних ігор. Центр організовує екскурсії для старшокласників на кафедру військової підготовки, кіберспортивні ігри та військові квести.

У 2019 році на території головного кампусу встановлено скульптуру «Пам'ятний знак загиблому студенту-воїну», ініціатива відкриття якого належить студентському самоврядуванню СумДУ в пам'ять про загиблих студентів та випускників. Герой скульптури – збірний образ усіх молодих людей, полеглих у боях, прототипом якого став випускник СумДУ Роман Атаманюк. За ініціативи відділу позанавчальної роботи спільно з бібліотечно-інформаційним центром та навчально-науковим інститутом права працює виставка експонатів, переданих студентами, викладачами та співробітниками, учасниками АТО/ООС «Незалежна і єдина будь-навіки Україна!». За особисту мужність, героїзм, незламність духу, виявлені під час оборони міста Суми від російських загарбників ыз перших днів вторгнення та захисту державного суверенітету і територіальної цілісності України, звання «Почесний громадянин м. Суми» удостоєні (помертено) випускники університету Андрій Авраменко, Віталій Бей, Євген Маркаров, Костянтин Ключко,

Максим Базін та студент заочної форми навчання Євген Ляшенко.

Загалом до культурно-мистецької діяльності залучено більше 1500 студентів та близько 300 школярів. Щорічно більше 200 студентів-учасників творчих колективів КМЦ стають лауреатами та володарями Гран-Прі міських, обласних, всеукраїнських і міжнародних конкурсів, особливо знакові з яких проходять за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України або Міністерства освіти і науки України, а також фестивалів за кордоном («Схід–Захід» (м. Краків, Польща), «Rudaga. New Star» (м. Юрмала, Латвія), «До зірок!» (Ізраїль) тощо).

Учасники творчих колективів КМЦ є постійними учасниками знакових подій і заходів університету, беруть активну участь у міських концертах та мистецьких проєктах, постійно проводять благодійні заходи, зокрема тренінги та майстер-класи для збору коштів на потреби ЗСУ. Серед знаних аматорських колективів ансамбль бального танцю «Силует», вокальна студія, театр танцю «Феєрія», чоловічий вокальний ансамбль «ТеСЕТ», танцювальна студія «S&P», відкритий молодіжний театр «Кураж» та інші.

Активно в колективах художньої самодіяльності займаються іноземні студенти. За їхньої активної участі проходять, зокрема, заходи «Містер іноземний студент», «Фестиваль культури інозем-

«Сцена – це любов!», говорять здобувачі освіти

Заняття в концертно-репетиційній залі

них студентів СумДУ», шоу-програма «Талант international». Індійські студенти Шубхам Кумар та Есіка Саркар вибороли 2 місце у вокальній номінації Всеукраїнського фестивалю «Слобожанська

осінь», а Соні Долар у складі танцювальної студії «S&P» переміг у всеукраїнському фестивалі «The Challenge».

Починаючи з 2017 року університетські команди активні учасники телевізійного шоу «Ліга Сміху»: «Ніколь Кідман» стала переможцем «Зимового кубка», а команда «Гостиница 72» – віце-чемпіоном телевізійного проєкту «Ліга Сміху» на телеканалі 1+1. На базі студії КВК СумДУ діє «Школа сміху», яка об'єднала учнівські команди міста й об-

ласті та залучає до участі в гумористичних змаганнях школярів із різних куточків України.

Позанавчальна діяльність позабазових структурних підрозділів також включає проведення культурно-мистецьких заходів, розважальних шоу, брейн-рингів, творчих зустрічей, «круглих столів», молодіжних квестів, презентацій та багато іншого. Серед найвагоміших досягнень – перемоги в номінаціях та Гран-Прі всеукраїнських і міжнародних конкурсів вокального ансамблю «Сузір'я» й ансамблю народного танцю «Світанок» Шосткинського інституту СумДУ.

Високий рівень виконавської майстерності підтверджує присвоєння звання «Народний аматорський колектив профспілок України» 6 колективам, серед яких: ансамбль бального танцю «Силует», вокальна студія СумДУ, чоловічий вокальний ансамбль «ТеСЕТ», ансамбль народного танцю «Світанок», вокальний ансамбль «Сузір'я», СТЕМ «Спец-Сміх».

У складі КМЦ працюють співробітники з почесним званням: Ольга Гараніна – заслужений працівник культури України, Ольга Бондаренко – заслужений діяч естрадного мистецтва України.

Фізична культура й спорт

Історія розвитку фізичної культури в університеті розпочалася зі створення у 1966 р. секції фізичного виховання при кафедрі загальнонаукових дисциплін під керівництвом завідувача секції Ю. Береста, який одночасно опікувався роботою спортивного клубу. У різні роки спортивний клуб очолювали: **В. Косяк, І. Верблюдов, А. Іванов, А. Шепелев, М. Артюшенко, М. П'ятаков, О. Левковець, Ю. Токарев, М. Гуменний, О. Волошко, М. Кунпан.**

Першою командною нагородою обласного рівня став кубок Сумщини з баскетболу (1967 р.), а всеукраїнського – перемога у хокеї з шайбою у Спартакіаді вищих навчальних закладів України (1976 р.). На зимових Спартакіадах Міністерства вищих навчальних закладів України 1979 і 1982 рр.

чемпіоном стала і команда біатлоністів. На міжнародній спортивній арені Світлана Бард у стрільбі з лука отримала бронзову нагороду на чемпіонаті світу у 1997 р., а через два роки – срібну медаль (тренер В. Гаркуша).

У 2004 р. лижна збірна СумДУ вперше брала участь у чемпіонаті України серед вишів та стала бронзовим призером, у 2006 р. виборола золоті нагороди. Спортсмени-веслувальники золоті медалі вибороли на всеукраїнських студентських Спортивних іграх у 2012 р., команда вісім років поспіль була переможцем та призером цих змагань.

Сторінку олімпійської слави СумДУ у 2012 р. відкрив бронзовий призер Олімпійських ігор у Лондоні боксер Тарас Шелестюк, який до цього став чемпіоном кубка Європи та чемпіоном світу (тре-

Стенд спортивного клубу
СумДУ як свідчення
переможної слави

**Футзальна команда –
срібний призер Чемпіонату
Європи серед студентів**

**Тарас Шелестюк – чемпіон світу та кубку Європи з боксу,
бронзовий призер Олімпійський ігор**

нер – В. Вінніков). У переможних стартах на всесвітніх Універсіадах у 2013 р. вперше здобули золоті медалі легкоатлети-спринтери Віталій Корж, Сергій Смелик та Вікторія П'ятаченко.

У 2014 році, коли росія розпочала проти України військові дії, на її території (м. Сочі) проходила зимова Олімпіада-2014. В умовах агресивного ставлення росіян до жіночої команди українських біатлоністок на олімпійському стадіоні, зусиллями Юлії Джими – золота медаль, Валі Семеренко – золота та срібна медалі, Віти Семеренко – золота ме-

**Зіркова команда біатлоністок:
Юлія Джима, Валентина та Віта Семеренко**

**Сергій Смелик і Віталій Корж – чемпіони
Всесвітньої універсиади 2013 р. у спринті**

Зала спортивних єдиноборств

Кіберспортивна команда СумДУ

Кубок СумДУ зі судномодельного спорту

даль (тренер – Г. Шамрай), піднімався переможний прапор України.

Естафету спортивних досягнень на міжнародних студентських змаганнях продовжили: футзальна команда – срібний призер чемпіонату Європи серед студентів (тренер – С. Песоцький); студенти-волейболісти – срібні призери Всесвітньої Універсіади-2015 (тренер – В. Бабков); команда дзюдоїстів, яка з 2015 року виборола 18 медалей різного ґатунку (тренер – С. Колисниченко); у біатлоні – Д. Русинов був єдиним спортсменом України, який виграв три медалі (золото, срібло та бронзу) на

В ігровій залі університету баскетбольна команда – чемпіон Всеукраїнської універсіади та срібний призер Вищої ліги України

В одному з басейнів університету

всесвітній зимовій Універсіаді-2017; у легкій атлетиці – на всесвітній Універсіаді-2019 М. Миколенко здобула золоту медаль, а О. Поздняков, Є. Гуцол, А. Плотіцина та С. Смелик виграли золоті медалі (тренери легкоатлетів С. Корж, Л. Пилипей) на II Європейських іграх-2019.

У 2017–2022 роках СумДУ – абсолютний чемпіон всеукраїнських Універсіад у категорії найбільших університетів, а з 2019-го – срібний призер у комплексному заліку щорічних літніх Універсіад.

Водно-веслувальна база

Тренувальні майданчики

Тренажерна зала

ла володарем переможного Кубку, а на студентському Чемпіонаті світу з єдиноборств у Туреччині самбісти СумДУ виграли найбільшу кількість чемпіонських титулів серед університетів світу – чотири золоті медалі.

У ювілейному для СумДУ 2023 році Д. Грущак на Зимовій всесвітній Універсіаді у Лейк-Плесіді (США) у найскладнішій в біатлоні дисципліні змагань – гонці переслідування – виборов срібну нагороду.

У центрі пляжного волейболу СумДУ

Перша всеукраїнська зимова Універсіада у 2019 р. завершилася перемогою команд СумДУ, у 2022-му спортсмени університету підтвердили титул чемпіонів Всеукраїнської зимової Універсіади. Також університет зайняв перше загальнокомандне місце на I студентських пляжних іграх України-2021 (пляжний волейбол, гандбол, футбол). У 2022 році команди СумДУ з пляжних видів спорту увійшли в четвірку кращих університетських команд на європейських змаганнях «Лодзь-2022».

Суттєво знаковими стали перемоги наших спортсменів під час воєнного стану. Так, команда з дзюдо на Європейських університетських іграх-2022 у Польщі виборола 8 медалей та ста-

Загалом студенти університету займаються більш ніж 40 видами спорту. Команди з баскетболу, бадмінтону, волейболу, пляжного волейболу, гандболу, настільного тенісу, регбі, футзалу, футболу, флорболу, хокею на траві достойно виступають у професійних та аматорських лігах; 400 студентів-спортсменів входили до складу національних збірних команд України; понад 200 – призери міжнародних змагань, із яких: 65 осіб – призери всесвітніх Універсіад та міжнародних студентських змагань; 18 – учасники і призери Олімпійських ігор.

Університет має потужну спортивну інфраструктуру. Це 40 спортивних об'єктів, серед яких: спортивний комплекс – Палац студентського спорту,

**Палац студентського
спорту СумДУ**

стадіони, волейбольний центр, майданчики зі штучним покриттям, 3 плавальні басейни, 2 стрілецькі тири, 23 спеціалізовані спортивні зали, водно-веслувальна і лижна бази, майданчики спортивно-оздоровчого центру «Універ». В університетській клініці медичним супроводженням спортсменів займається Центр спортивної медицини.

Спортивні споруди СумДУ є базою для підготовки резерву національних збірних команд та проведення всеукраїнських і міжнародних змагань. На матеріально-технічній базі університету

тренується близько 600 юних спортсменів, створений «Державний Східний центр олімпійської підготовки легкоатлетів України». У 2019 році розпочав діяльність Центр пляжного волейболу, на базі якого 2 роки функціонував Центр олімпійської підготовки спортсменів.

У центрі емблеми університету зображений факел, а гаслом спортивної діяльності є вислів:

**// «Від факелу на логотипі
до Олімпійського вогню!»**

Соціальне обличчя

Сумського державного університету

Університет відрізняється системною, цілеспрямованою діяльністю щодо соціально-орієнтованої політики, яка реалізується за багатьма напрямками, як у внутрішньоуніверситетському середовищі, так і має загальносуспільну спрямованість. Успішність цієї політики, здобутки у забезпеченні гідних умов праці та високих соціальних стандартів підтверджуються й аудитом всесвітньовідомої рейтингової компанії QS, яка ще у 2014 році відзначила соціальну діяльність СумДУ п'ятьма зірками. За рівнем суспільно-економічного впливу університет має високі показники в рейтингу Times Higher Education Impact як у цілому (топ група 301–400 університетів світу), так і за відповідними цілями сталого розвитку ООН, що оцінюється цим рейтингом. У конкурсі-огляді стану умов і охорони праці в закладах та організаціях галузевого міністерства (2020 рік) СумДУ вкотре засвідчив першість на обласному та загальнодержавному рівнях.

В університеті запроваджена розгалужена, багатовекторна система стимулювання працівників, зокрема шляхом матеріального заохочення за

такими видами, як щомісячне преміювання з високим рівнем диверсифікації за якісне виконання посадових обов'язків, робіт певних напрямів та пов'язаних із підвищеною складністю, а також за підсумками роботи за рік, за зразкове виконання планових, оперативних завдань та за багато чого іншого, що створює інноваційне обличчя університету, забезпечує його успішність. Передбачено також врахування ефективності та результативності діяльності і при нормуванні навчального навантаження професорсько-викладацького складу.

Найбільш значущі досягнення працівників відзначаються присвоєнням звань «Заслужений професор СумДУ», «Заслужений науково-педагогічний працівник СумДУ», «Заслужений працівник СумДУ» із забезпеченням відповідного матеріального заохочення – щомісячного преміювання.

Регулярно проводяться конкурси «Кращі науково-педагогічні працівники СумДУ», «Кращий викладач очима студентів», «Кращі молоді вчені СумДУ», «Кращий підрозділ за результатами наукової діяльності», «Кращий підрозділ із організації

Лауреати щорічного конкурсу «Соціальний оскар СумДУ»

наукової роботи зі студентами». Щорічно визначаються кращі структурні підрозділи у відповідності до університетського рейтингу, що також супроводжується механізмами відповідного стимулювання.

Здійснюється фінансова підтримка дисертантів; співробітники університету, які навчаються за заочною формою, та їхні діти, які навчаються за денною формою, мають право на оплату (у разі здобуття освіти за рахунок фізичних осіб) в істотно зменшеному обсязі.

Створена унікальна для ЗВО України система субрахунків структурних підрозділів, які формуються за рахунок частини власних надходжень університету. Структурні підрозділи вільно спрямовують ці кошти як на матеріальну допомогу, стимулювання, так і на матеріально-технічне забезпечення діяльності.

Для врегулювання конфліктів, що можуть виникати при здійсненні освітньої, науково-педагогічної, наукової, науково-технічної діяльності, в університеті функціонує постійна Комісія з етики (добросовісності) та управління конфліктами, яка, до речі, майже не має приводів для діяльності.

Здійснюється соціальний супровід студентів пільгових категорій, що передбачає системну роботу зі студентами-сиротами, студентами з інвалідністю та іншими соціально незахищеними категоріями по наданню різноманітної допомоги.

Широко практикується волонтерський рух. До складу загону волонтерів входить майже 200 сту-

Вручення сертифіката багатодітній сім'ї під час благодійної акції: народний депутат України М. Ананченко та ректор університету В. Карпуша

Волонтерський загін СумДУ об'єднує близько 200 студентів різних національностей

У студентському гуртожитку

Рецепція гуртожитку-готелю

Конференц-зала гуртожитку-готелю

Відвідувачі ресторану в гуртожитку-готелі

Гуртожиток-готель
університету з
плавальним басейном

дентів. Вони виїжджають до інтернатних закладів міста і області, до геріатричних пансіонатів, на постійній основі співпрацюють із Сумським обласним спеціалізованим будинком дитини, Сумським товариством захисту тварин, іншими установами та громадськими організаціями, організовують заходи, акції, спрямовані на пропаганду здорового способу життя, займаються організацією загальноуніверситетських толок, озелененням території міста. Волонтери є неодноразовими переможцями різноманітних конкурсів і фестивалів.

До послуг іногородніх студентів 15 гуртожитків базового ЗВО та позабазових структурних підрозділів. До системи студмістечка також входить гуртожиток-готель, який поєднує в собі комфортне проживання, широкий спектр послуг для своїх гостей. У ньому 170 двомісних, тримісних та номерів класу «люкс» загальною місткістю до 400 місць, два кафе на 75 місць, конференц-зала на 30 осіб, 25-метровий плавальний басейн із сучасною системою очищення, 2 сауни з басейном, відкритий тенісний корт із глядацькою трибуною на 100 місць, автомобільна стоянка на 50 машино-місць.

До складу комплексу громадського харчування базового ЗВО входить чотири їдальні, чотири кафе

та кафетерії, буфети в навчальних корпусах і гуртожитках. Комплекс громадського харчування також надає широкий спектр послуг по відповідному забезпеченню різноманітних заходів. Якісне харчування здійснюється за помірними цінами (близько 30 % вартості дотується з коштів університету).

Безкоштовні юридичні послуги соціально незахищеним категоріям населення м. Суми надає студентська юридична клініка.

Плідно працює центр підтримки сім'ї «Студентський лелека», який допомагає створювати рівні можливості для здобуття освіти молодими матерями-студентками, які, як і співробітники, мають

Їдальня головного кампусу

Центр підтримки сім'ї «Студентський лелека»

Університетський дитячий оздоровчий табір «Аквабєнд»

Молодіята в студентському сквері СумДУ

можливість залишити дітей на певний термін у спеціально обладнаній кімнаті під опікою кваліфікованих працівників.

Відповідну допомогу тим, хто її потребує, надає психологічна служба університету.

Учасниками творчих колективів культурно-мистецького центру, секцій спортивного клубу СумДУ є не лише студенти, а також багато школярів міста.

Університет має потужну інфраструктуру спортивно-оздоровчих і лікувальних об'єктів, діяльність яких передбачає, зокрема, надання соціальних послуг як співробітникам, членам їхніх сімей, студентам, так і населенню. Співробітникам надається безкоштовний час та спортивний інвентар у спортивних залах для проведення тренувань і змагань із різних видів спорту, відвідування на пільгових умовах тренажерних залів, басейнів, водно-веслувальної та лижної баз, де вони можуть як відпочити, так і позмагатись.

Спортивно-оздоровчий центр «Універ», як структурний підрозділ соціального спрямування, створений у 2012 році. Серед соціальних послуг, що він надає, тематичні програми студентського самоврядування, з активного відпочинку, підготовки офіцерів запасу, тренувальних зборів дитячих спортивних команд і танцювальних колективів

тощо. Під час літніх канікул «Універ» діє як дитячий оздоровчий центр, у якому щорічно відпочиває та набирається сил близько 500 дітей, у т. ч. пільгових категорій, дітей та онуків співробітників на умовах часткової компенсації оплати путівки. Програми табору різноманітні та включають низку освітньо-профорієнтаційних, спортивних та заходів із національно-патріотичного виховання. У складний період пандемії COVID-19 «Універ» надавав послуги з дотриманням вимог безпеки за короткочасними програмами оздоровлення і відпочинку, під час воєнного стану забезпечував життєдіяльність підрозділів військових формувань і територіальної оборони, був єдиним діючим дитячим закладом на Сумщині у літній період 2022 року; зокрема разом із працівниками спортивно-оздоровчого комплексу «універівці» організували табір денного перебування для 200 дітей із патріотично-спортивною програмою заходів.

У 2013 році відкрито студентський лікувально-профілактичний заклад санаторного типу шляхом реорганізації якого у 2016 році створена університетська клініка, яка є лікувально-навчально-науковим підрозділом та клінічною базою медичного інституту СумДУ. Клініка має сучасне діагностичне, лікувальне, фізіотерапевтичне обладнання

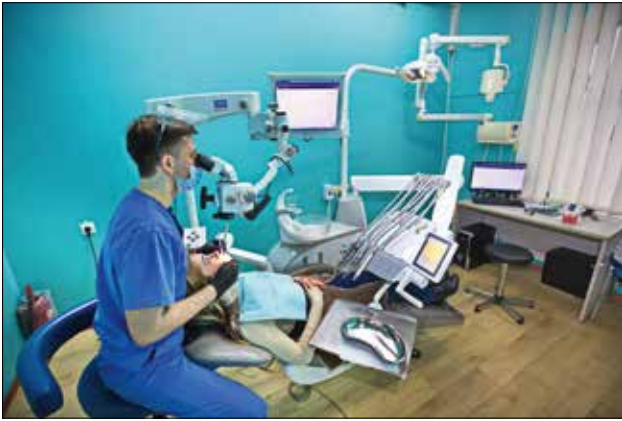
У їдальні СОЦ «Універ»

Випускник університету, бронзовий призер олімпійських ігор у Лондоні (2012 р.) Тарас Шелестюк із вихованцями СОЦ «Універ»

Спортивно-оздоровчий центр «Універ»

Клініка СумДУ має сучасне діагностичне, лікувальне, фізіотерапевтичне обладнання

та надає широкий спектр медичних послуг: консультативна робота професорсько-викладацького складу медичного інституту, стоматологічні та діагностичні послуги (ультразвукова, функціональна та лабораторна діагностики, комп'ютерна томографія); фізіотерапевтичні процедури та масаж; гідрокінезотерапія для різних нозологій та аквапрограми з оздоровлення у спеціалізованому басейні; медична й фізична реабілітації; діагностика та лікування спортсменів у центрі спортивної медицини; амбулаторна хірургія та лікування в умовах денного стаціонару тощо. Соціальною складовою є надання послуг на пільгових умовах студентам, співробітникам СумДУ та їхнім дітям. Крім того, профспілкою університету проводиться часткова компенсація членам колективу витрат на лікування. Під час пандемії COVID-19 та воєнного стану у клініці здійснювалися інформаційна підтримка співробітників та здобувачів освіти, допомога іноземним студентам, вакцинація населення міста, надавалася консультативна й ургентна допомога, комплектувалися індивідуальні медичні

аптечки для бійців територіальної оборони, проводилася медична і фізична реабілітація учасників бойових дій.

Розгалужена система дозволяє надавати матеріальну допомогу всім без винятку категоріям співробітників. Оздоровлення працівників університету і членів їхніх сімей проводиться також за кошти профспілки та відрахованих їй університетських коштів на оздоровчу, культурно-масову та спортивну роботи. Усім університетівцям компенсується частина їхніх витрат на придбання путівок. Здійснюються витрати на охорону праці, компенсаційні заходи, пов'язані з виконанням роботи в шкідливих для здоров'я умовах, на реалізацію інших статей колективного договору.

Соціальна політика університету здійснюється і через постійне покращення умов праці, навчання, побуту, розширення інфраструктурного її забезпечення.

**// Соціальний захист –
наш пріоритет**

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Візитівка третя

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

*Алма-лапер — лоз та фортеця,
Хвіти перлами, перша в усіх!*

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

Джерела мудрості та знань

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

09.03.1966 р. шляхом виділення із загальнотехнічного створений машинобудівний факультет (декани: Ластович М. М.; Брюханов В. М.; Татьянченко Б. Я.; Захаркін О. У.), 01.09.1973 р. – факультет хімічного машинобудування (декани: Врагов А. П.; Косторной С. Д.; Стороженко В. Я.), які 01.06.1995 р. об'єднані в інженерний факультет, що в 2009 р. реорганізований у факультет технічних систем та енергоефективних технологій (ТеСЕТ).

Декани: Євтушенко А. О.; Гусак О. Г.

У складі факультету 8 кафедр.

КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ МАШИНОБУДУВАННЯ, ВЕРСТАТІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ

Створена 09.03.1966 р. як кафедра технології машинобудування шляхом виділення з кафедри загальноінженерних дисциплін.

Завідувачі: Ластович М. М.; Ступіна Л. Б.; Топоров О. О.; Захаркін О. У.; Ремньов О. І.; Ступіна Л. Б.; Седінкін Л. М.; Швець С. В.; Залого В. О.; Іванов В. О.

КАФЕДРА ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ ХІМІЇ

Створена 09.03.1966 р. як кафедра хімічної технології шляхом виділення з кафедри загальноінженерних дисциплін.

Завідувачі: Король О. М.; Хамський Є. В.; Миргород Ю. О.; Стрельцов В. В.; Звягінцев Г. Л.; Лебедев С. Ю.; Большаніна С. Б.

Адміністративно-
лабораторний
корпус факультету

Кафедра прикладної гідроаеромеханіки

Створена 28.02.1969 р. як кафедра гідравліки, гідромашин і теплотехніки шляхом виділення з кафедри загальноінженерних дисциплін. Завідувачі: Малюшенко В. В.; Євтушенко А. О.; Гусак О. Г.; Ковальов І. О.; Сотник М. І.

Кафедра комп'ютерної механіки імені Володимира Марцинковського

Створена 08.09.1972 р. як кафедра теоретичної механіки шляхом виділення з кафедри загальнонаукових дисциплін. 01.09.2018 р. до кафедри приєднана шляхом реорганізації у відповідну секцію кафедра опору матеріалів і машинознавства, створена 08.09.1972 р. шляхом виділення з кафедри загальнонаукових дисциплін як кафедра опору матеріалів, деталей машин, підйомно-транспортних машин та обладнання. Завідувачі: Марцинковський В. А.; Пестов В. Г.; Хворост В. А.; Карінцев І. Б.; Загорулько А. В.

Кафедра хімічної інженерії

Створена у 1972 р. як кафедра машин і апаратів хімічних виробництв шляхом виділення з кафедри загальноінженерних дисциплін. Завідувачі: Холін Б. Г.; Звягінцев Г. Л.; Врагов А. П.; Склабінський В. І.; Острога Р. О.

Кафедра технічної теплофізики

Створена 01.09.1981 р. як кафедра холодильних і компресорних машин шляхом виділення із кафедри гідравліки, гідромашин і теплотехніки.

Завідувачі: Арсен'єв В. М.; Якуба О. Р.; Павлюченко А. М.; Бондаренко Г. А.; Ванєєв С. М.

Кафедра прикладного матеріалознавства та технології конструкційних матеріалів

Створена 14.09.1983 р. як кафедра технології конструкційних матеріалів і матеріалознавства.

Завідувачі: Пчелінцев В. О.; Сігова В. І.; Будник А. Ф.; Радзієвський В. М.; Марченко С. В.; Дядюра К. О.; Гапонова О. П.

Кафедра прикладної екології

Створена 29.04.1992 р. як кафедра безпеки життєдіяльності на базі відповідних секцій, що були у складі кафедри технології конструкційних матеріалів і матеріалознавства, а в подальшому – і секції «Охорона навколишнього середовища» кафедри хімічної техніки та промислової екології.

Завідувачі: Єщенко А. І.; Пляцук Л. Д.

Відкриття спільного з чеськими партнерами (компанія FX MEILLER AIR Supply) навчально-виробничого центру технологій зварювання (2019 р.)

**«Хімічний»
профорієнтаційний захід**

На факультеті забезпечується успішна підготовка фахівців за 14 освітніми програмами освітнього рівня «бакалавр» (б), 10 освітніми програмами освітнього рівня «магістр» (м) і 4 освітньо-науковими програмами рівня «доктор філософії» (д.ф.) із 9 спеціальностей, а саме:

- 101 Екологія (Екологія та охорона навколишнього середовища (б));
- 102 Хімія (Прикладна хімія (б));
- 131 Прикладна механіка (Технології машинобудування (б, м); Комп'ютерний інжиніринг в механіці (б); Комп'ютерна механіка (м); Гідравлічні машини, гідроприводи та гідропневмоавтоматика (б, м));
- 132 Матеріалознавство (Прикладне матеріалознавство (б, м); Матеріалознавство (д.ф.));
- 133 Галузеве машинобудування (Металорізальні верстати та системи (б, м); Комп'ютерний інжиніринг обладнання хімічних виробництв (б); Обладнання нафто- та газопереробних виробництв (б); Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів (м); Галузеве машинобудування (д.ф.));
- 142 Енергетичне машинобудування (Компресори, пневмоагрегати та вакуумна техніка (б, м);

Холодильні машини та установки (б, м); Опалення, вентиляція, кондиціювання повітря та штучний холод (б));

- 144 Теплоенергетика (Енергетичний менеджмент (б, м));
- 161 Хімічні технології та інженерія (Хімічні технології та інженерія (д.ф.));
- 183 Технології захисту навколишнього середовища (Технології захисту навколишнього середовища (б, м, д.ф.)).

Контингент здобувачів освіти – близько 500 бакалаврів, 300 магістрів і 100 аспірантів.

Навчальний процес забезпечують близько 90 штатних викладачів, серед яких майже всі з ученими званнями та науковими ступенями. Серед професорсько-викладацького складу 12 докторів наук. Високий рівень підготовки викладачів і наукових співробітників підтверджено відповідними сертифікатами компаній DelCAM, Astraia, Solid Works та інших.

Професор Бондаренко Г. А. став лауреатом Державної премії України. Лауреатами премії Кабінету Міністрів України за розроблення й впровадження інноваційних технологій є: професор Пляцук Л. Д.,

Один із перших стендів дослідження процесів грануляції мінеральних добрив

доценти Гудков С. М., Загорулько А. В., Савченко Є. М. До світового рейтингу вчених AD Scientific Index із 2022 року входять професори Іванов В. О., Павленко І. В., який за даними Elsevier, також входить до списку ТОП 2 % найбільш цитованих учених світу (2022 рік, наукові напрямки «інженерія», «енергетика», «штучний інтелект»). Під керівництвом науковців факультету виконуються гранти Президента України для молодих вчених, молоді науковці є стипендіатами Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України та Президента України.

На факультеті функціонує спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук зі спеціальностей «Екологічна безпека», «Процеси та обладнання хімічної технології».

До наукової роботи активно залучаються студенти, які мають високі результати у II турі Всеукраїнських студентських олімпіад та Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт (тільки в 2019–2021 рр. підсумково здобуто більше 100 призових місць). Майбутні фахівці чотири рази ставали переможцями міжнародної олімпіади з навчальної дисципліни «Гідравліка».

Висока якість підготовки випускників дозволяє забезпечувати та розвивати усталені роками

зв'язки з промисловістю. Усі випускові кафедри мають свої філії на виробництві, поширена практика захисту дипломних робіт на підприємствах, відпрацьована система цільової підготовки фахівців на замовлення, що дає можливість щорічно працевлаштовувати майже 100 % випускників.

Пріоритетним видом діяльності на факультеті є науково-дослідна робота. Тут історично розвинулись визнані науковою спільнотою такі напрямки наукових досліджень і розробок:

- «Вібродійність і герметичність роторних машин» (засновник – проф. Марцинковський В. А., керівник – доц. Загорулько А. В.);
- гідродинамічні процеси в нових конструкціях торцевих механічних і шпаринних ущільненнях та опор турбомашин;
- наукові засади вібродіагностування і прогнозування технічного стану відцентрових машин;
- ідентифікація параметрів математичних моделей динамічних систем.
- «Обладнання для грануляційних і масообмінних процесів» (засновник – проф. Холін Б. Г., керівник – проф. Склабінський В. І.);
- розроблення гідродинамічної теорії руху рідини в перфорованих оболонках;

Верстатна зала

Стендова зала
гідравлічних машин

- нові конструкції вібраційних грануляторів (приллерів) плаву азотних добрив;
- технології сепарації вуглеводних сумішей і очистка газових виходів.
- «Оптимізація процесів механічної обробки лезовим інструментом» (науковий керівник – проф. Залога В. О.):

- оптимізація умов роботи лезового інструмента та підвищення його ресурсу;
- теоретично-експериментальне моделювання нестационарних видів обробки різанням.
- «Гідродинамічні насосні установки і приводи» (засновник – доц. Малюшенко В. В., керівники – доц. Сотник М. І., проф. Гусак О. Г.):

- вільновихрові насоси нового типу для перекачування багатофазних середовищ;
- нові конструкції занурювальних турбонасосних агрегатів, теплогенеруючих агрегатів і агрегатів-гідромлинів;
- розроблення циркуляційних, живильних і конденсатних насосів блоків атомних електростанцій;
- «Технології захисту навколишнього середовища» (керівник – проф. Пляцук Л. Д.);
- прогнозування техногенного навантаження в умовах зміни виробничої інфраструктури міст;
- розроблення маловідходних ресурсозберігаючих технологій, моделювання і оцінювання екологічних ризиків, обумовлених забрудненням навколишнього середовища;
- біотехнології рециклінгу техногенних відходів і захисту довкілля та біоіндикаційні дослідження стану урбоекосистем.

Потенціал науковців факультету ТеСЕТ у поєднанні з потужною матеріально-технічною базою забезпечують щорічне виконання значного обсягу держбюджетних і госпрозрахункових тем. Лише за виконання наукових робіт за зовнішнім замовленням підприємств і організацій щорічний обсяг фінансування перевищує 20 млн грн.

За результатами державної атестації наукової діяльності за напрямком «Технічні науки», що розвивається факультетом, СумДУ увійшов до найвищої кваліфікаційної групи та отримав відповідне базове фінансування.

СумДУ займає першу сходинку серед закладів вищої освіти України з галузі знань «Інженерія» в міжнародному рейтингу Times Higher Education World University Ranking.

Науковці задіяні у виконанні робіт із проблем ефективності в межах НДІ «Енергоефективних технологій СумДУ». Зокрема розроблена технічна документація схем теплопостачання міст Суми, Конотоп, Глухів, проводяться роботи щодо масового впровадження системи моніторингу теплопостачання у закладах комунальної сфери Сумщини, функціонує центр прикладних екологічних

Власне виробництво насосів

Турбодетандер для перетворення енергії стислого газу в електричну – розробка та виготовлення кафедри «Технічної теплофізики»

Поршневі кільця власного виробництва

XVI міжнародна конференція, присвячена пам'яті професора В. Марцинковського, зібрала учасників із багатьох країн світу

досліджень, фахівці якого залучаються у якості експертів для участі у міжнародних проєктах, зокрема за межами України.

У складі факультету також працюють: науково-дослідна лабораторія механічних випробувань; міжгалузева науково-дослідна лабораторія гідравлічних приводів та установок; науково-навчальний центр «Промислового інжинірингу»; міжнародний інноваційно-прикладний центр «Водна арте-

рія»; регіональний навчально-методичний та науково-консультаційний центр «Технологія»; центр із перевірки знань правил технічної експлуатації теплових установок і мереж; науково-навчально-виробничий центр «Технології сучасних матеріалів»; навчально-науковий центр «All'Хімія».

Результати наукових досліджень публікуються у провідних наукових журналах, що реферуються базами даних Scopus і Web of Science та, в тому

Дні Erasmus на факультеті

числі, відносяться до кватилів Q1 та Q2. Щорічна кількість публікацій такого рівня перевищує 100 статей.

Наукове фахове видання «Journal of Engineering Sciences» (видається із 1994 р., спершу під назвою «Вісник Сумського державного університету. Серія: Технічні науки») із 2023 року індексується наукометричною базою Scopus.

Факультет є засновником Міжнародних наукових конференцій «Hermetic Sealing, Vibration Reliability and Ecological Safety of Pump and Compressor Machinery (HERVICON)» та «Design. Simulation, Manufacturing: The Innovation Exchange (DSMIE)». Праці учасників конференцій індексуються БД Scopus та Web of Science.

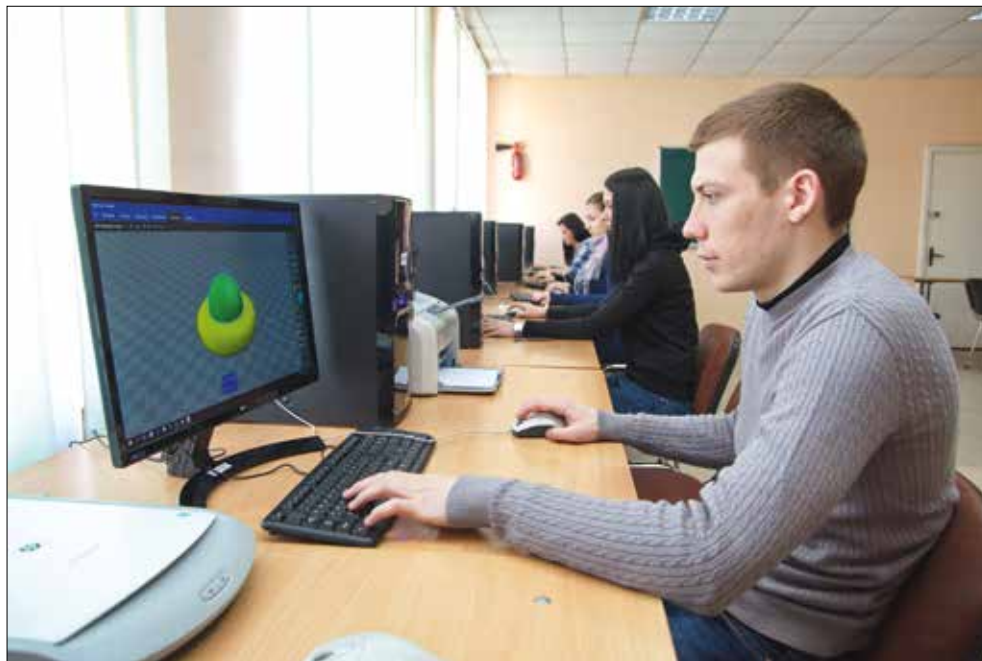
Міжнародне наукове співробітництво реалізується передусім із науково-освітніми установами Аргентини, Греції, Грузії, Індії, Латвії, Німеччини, Польщі, Португалії, Румунії, Словацької Республіки, Сполучених Штатів Америки, Туреччини, Франції, Хорватії, Чеської Республіки, Японії. Найбільш рейтинговими (рейтинги QS World University Ranking та The Times Higher Education World Ranking) серед партнерів факультету є RWTH Aachen University

Звітує декан факультету Олександр Гусак

(THE 108), Hokkaido University (QS 141), Texas A&M University (THE 181), Aalborg University (THE 201-256), KTH Royal Institute of Technology (THE 201-250). У межах укладеного договору з компанією Dalgakiran (м. Стамбул, Туреччина) надані науково-технічні послуги з вивчення теорії та проведення розрахунків поршневих компресорів, укладена дилерська угода з ТОВ «НВО УКРХІММАШ»

**Віртуальне моделювання
в обчислювальному центрі
факультету**

на продаж вібраційних грануляторів плаву аміачної селітри і карбаміду та запасних частин до них на хімічні підприємства країн азійсько-тихоокеанського регіону.

Науково-педагогічні працівники, докторанти, аспіранти, студенти активні учасники програм академічної мобільності (навчання, викладання, наукове стажування) у провідних ЗВО світу (Греція, Китай, Німеччина, Польща, Румунія, Словачка Республіка, Туреччина, Чеська Республіка, Швеція). На факультеті успішно реалізується академічна мобільність за програмами Еразмус+, СЕЕРУС, Національної стипендії Словачкої Республіки, стипендії Вишеградського фонду, турецької програми MEVLANA Ewchange та іншими. Спільно з Технічним університетом м. Кошице (Словачка Республіка) організовано програми міжнародної віртуальної мобільності «DSMIE Summer School» і «Tool Materials for Manufacturing Technology», до навчання на яких залучено понад 100 здобувачів освіти факультету.

Учені факультету за значний внесок у розвиток міжнародного співробітництва отримали нагороди від ЗВО та організацій країн Європейського Союзу (Бельгія, Польща, Словачка Республіка).

Змістовною є й позанавчальна робота. Творчо обдаровані студенти реалізують себе в культурно-мистецькому центрі університету, про що свідчать

їхні здобутки на Всеукраїнських фестивалях. Окраса факультету й університету – чоловічий вокальний ансамбль «ТеСЕТ» (керівник Сергій Савенко), якому присвоєно почесне звання «Народний аматорський колектив профспілок України».

Студенти – активні учасники різноманітних спортивних і загальнооздоровчих секцій спортклубу СумДУ. Більше 100 з них є діючими спортсменами, які гідно відстоюють славу України: Олексій Красовський (лижні перегони) – багаторазовий чемпіон України, учасник Всесвітньої зимової Універсиади та зимових Олімпійських ігор 2014 р. (Сочі) та 2018 р. (м. Пхьончхан); Антон Дудченко (біатлон) – чемпіон України, учасник Олімпійських ігор 2022 року; Олексій Гунбін (стрільба з лука) – переможець Кубка України та чемпіонату України в особистому та командному заліках; Дмитро Цюх (дзюдо) – неодноразовий переможець і призер чемпіонатів України, кубків світу; Ярина Федорченко (самбо) – чемпіонка світу серед студентів; Микита Ангелов (пляжний волейбол) – чемпіон України серед студентів.

Колектив факультету напружено працює, спрямовуючи зусилля на подальший розвиток усіх напрямів діяльності та пошуки нових можливостей.

**// Від змістовного сьогодення
– у прогнозоване майбутнє!**

ФАКУЛЬТЕТ ЕЛЕКТРОНІКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Створений 25.02.1989 р. як факультет автоматизації виробництва. У 1995 р. реорганізований у фізико-технічний факультет, у 2009 р. – у факультет електроніки та інформаційних технологій (ЕІТ), до складу якого увійшли певні кафедри механіко-математичного факультету (створений у 1995 р.; декани: Кафтарян Л. С.; Рощупкін С. П.; Карпуша В. Д.; Любчак В. О.; Верещака С. М.), який був розформований.

Декани: Брацихін В. М., Воробйов Г. С., Соловей В. О., Проценко С. І., Дрозденко О. О., Волк Ю. Ю.

У складі факультету 10 кафедр.

КАФЕДРА МАТЕМАТИЧНОГО АНАЛІЗУ І МЕТОДІВ ОПТИМІЗАЦІЇ

Створена у 1966 р. як кафедра вищої математики шляхом виділення із кафедри загальнонаукових дисциплін.

Завідувачі: Іноземцев О. Г.; Голуб А. М.; Фильштинський Л. А.; Ячменьов В. О.; Шуда І. О.

КАФЕДРА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Створена як кафедра загальної фізики і електротехніки 03.01.1971 р. шляхом виділення із кафедри загальнонаукових дисциплін.

Завідувачі: Брюханов В. М.; Шмуратов О. А.; Володченко Г. С.; Муріков Д. В.; Лебединський І. Л.; Борисенко О. А.

Студенти тестують власноруч створені пристрої

Кафедра інформаційних технологій

Створена 01.09.1972 р. як кафедра нарисної геометрії і графіки шляхом виділення з кафедри загальнонаукових дисциплін. Пройшла кілька реорганізацій – кафедра основ проектування машин, кафедра інформаційних технологій проектування, із 2009 року – відповідна секція кафедри комп'ютерних наук. Із 01.09.2021 р. поновила діяльність як кафедра інформаційних технологій.

Завідувачі: Заховаєв Б. П.; Двінянінов В. В.; Свистун Л. А.; Дрягін Д. П.; Привалов В. В.; Захаров М. В.; Учасєв П. М.; Неня В. Г.; Баранова І. В.; Шендрик В. В.

Кафедра електроніки, загальної та прикладної фізики

Створена 01.09.2017 р. шляхом об'єднання кафедри загальної та теоретичної фізики (створена 08.09.1972 р. як кафедра загальної фізики шляхом виділення із кафедри загальної фізики й електротехніки) та кафедри прикладної фізики (створена 03.04.1991 р. як кафедра прикладної фізики шляхом виділення із кафедри електроніки високих напруг і електротехніки).

Завідувачі: Рабець В. Л.; Черняк Л. М.; Семененко А. І.; Гайсинський Ю. Ф.; Рошупкін С. П.; Опанасюк А. С.; Сторіжко В. Ю.; Савченко І. С.; Денисов С. І.; Федоренко О. І.; Лопаткін Ю. М.; Проценко І. Ю.; Однотворець Л. В.

Кафедра електроніки і комп'ютерної техніки

Створена 07.02.1989 р. як кафедра автоматики і промислової електроніки шляхом виділення із кафедри загальної електротехніки.

Завідувачі: Володченко Г. С.; Борисенко О. А.; Опанасюк А. С.

Кафедра комп'ютерних наук

Створена 10.09.1990 р. як кафедра прикладної математики шляхом виділення із кафедри вищої математики. Завідувачі: Любчак В. О.; Довбиш А. С.; Шелехов І. В.

Кафедра прикладної математики та моделювання складних систем

Створена 10.09.1990 р. як кафедра прикладної математики шляхом виділення із кафедри вищої математики. Завідувачі: Фильштинський Л. А.; Димитров В. П.; Калашников В. В.; Рошупкін С. П.; Карпуша В. Д.; Лисенко О. В.; Коплик І. В.

Кафедра комп'ютеризованих систем управління

Створена 21.01.1991 р. як кафедра систем управління і робототехніки шляхом виділення з кафедри автоматики і промислової електроніки. З 2010 р. існувала як секція кафедри комп'ютерних наук; із 01.09.2021 р. поновила діяльність як кафедра комп'ютеризованих систем управління.

Завідувачі: Червяков В. Д.; Волков О. І.; Коротка Т. В.; Леонтьєв П. В.

Кафедра наноелектроніки та модифікації поверхні

Створена 01.04.1994 р. як кафедра фізичної електроніки на базі секції фізичної електроніки кафедри теоретичної фізики.

Завідувачі: Воробйов Г. С.; Олемської О. І.; Ющенко О. В.; Погребняк О. Д.

Кафедра кібербезпеки

Створена 01.09.2021 р. шляхом виділення із кафедри комп'ютерних наук.

Завідувач кафедри: Любчак В. О.

Навчальні ІТ-центри факультету як результат партнерства з роботодавцями

Факультет електроніки та інформаційних технологій займає гідне місце у дружній родині Сумського державного університету, що підтверджується в першу чергу досягненнями у галузевих міжнародних та загальноукраїнських рейтингах і співпрацею із партнерами та роботодавцями.

На факультеті за денною формою здобуття освіти навчаються майже 2000 студентів. Навчальний процес забезпечують близько 140 штатних науково-педагогічних працівників, серед яких більше 90% мають наукові ступені та вчені звання, більше 20 докторів наук, а також заслужені діячі науки і техніки України, лауреати Державних премій.

Факультет проводить підготовку студентів бакалаврського (б) та магістерського (м) рівнів за спеціальностями (освітніми програмами), зокрема для

магістрів, як за освітньо-професійними програмами (ОПП), так і за освітньо-науковими програмами (ОНП):

- ❑ Середня освіта (Фізика (б));
- ❑ Прикладна математика (Наука про дані та моделювання складних систем (б, м));
- ❑ Комп'ютерні науки (Інформатика (б), (м – ОПП та ОНП));
- ❑ Комп'ютерні науки (Інформаційні технології проєктування (б), (м – ОПП та ОНП));
- ❑ Кібербезпека (б);
- ❑ Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка (Електротехнічні системи електроживлення (б, м));
- ❑ Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології (Комп'ютеризовані системи управління та робототехніка (б, м));

Завідувач кафедри ЕЗПФ, заслужений діяч науки і техніки, доктор ф.-м. наук, професор Іван Проценко консультує докторантів

- ❑ Мікро- та наносистемна техніка (Нанотехнології та біомедичні системи (б, м));
 - ❑ Біомедична інженерія (Біомедичні прилади та системи (м));
 - ❑ Електроніка (Електронні інформаційні системи (б), (м – ОПП та ОНП));
 - ❑ Електроніка (Електронні системи та компоненти (б), (м – ОПП));
 - ❑ Телекомунікації та радіотехніка (Мережеві та інтернет-технології (б))
- Підготовка докторів філософії проводиться за спеціальностями (освітніми програмами):
- ❑ Фізика та астрономія (Фізика);
 - ❑ Прикладна фізика та наноматеріали;
 - ❑ Прикладна математика;
 - ❑ Комп'ютерні науки (Комп'ютерні науки та інформаційні технології)

Факультет є визнаним за якістю підготовки ІТ-фахівців, що забезпечується, зокрема, співпрацею з такими провідними ІТ-компаніями України, як EPAM, SoftServe, GlobalLogic, NetCracker, PortaOne, MindK, AMC Bridge, Apptimized, Brocoders, більшість із яких створили на базі університету відповідні центри підготовки. За даними міжнародного рейтингу THE факультет, в особі університету, отримує високі оцінки в галузях фізичних наук та інженерії.

Серед випускників – видатні вчені, директори інститутів, декани та проректори університетів, топ-менеджери підприємств України, країн Європи та світу, інвестори, фаундери ІТ-компаній та стартапів, відомих не лише в Україні, керівники успішних Інтернет-проектів, політичні діячі.

На кафедрах факультету ЕлІТ наукові дослідження та розробки проводяться за такими основними тематичними напрямками:

- ❑ Властивості та фізичні процеси у складно-спіннових магнітних наноструктурах (науковий керівник – д.ф.-м.н., професор Станіслав Денисов);
- ❑ Електрофізичні, магніторезистивні та магнітооптичні властивості багатошарових і багатокомпонентних плівкових матеріалів мікроелектроніки, спінтроники та гнучкої електроніки (наукові керівники – д.ф.-м.н., професор Іван Проценко та д.ф.-м.н., професор Лариса Однодворець);
- ❑ Фізичні процеси у плівкових спін-клапанних структурах на основі парамагнітних і феромагнітних плівок або магнітних наночастинок (наукові керівники – д.ф.-м.н., професор Анатолій Чорноус, д.ф.-м.н., професор Сергій Проценко, д.ф.-м.н., доцент Юрій Шкурдода);
- ❑ Матеріалознавство структурної інженерії поверхні (багатошарові і багатоелементні покриття та модифікація властивостей твердих тіл потоком заряджених частинок) (науковий керівник – д.ф.-м.н., професор Олександр Погребняк);
- ❑ Вплив енергетичних факторів на формування структури та фізико-механічних властивостей нанокристалічних плівок боридів, нітридів і бори-донітридів перехідних металів та моделювання теплових процесів у плівкових системах для їх застосування в машинобудуванні (науковий керівник – д.ф.-м.н., професор Олександр Гончаров);
- ❑ Створення нових іонних розпилювачів (на основі магнетронного ефекту та ефекту пустотілого катода) та відповідних технологій формування зносостійких композитних покриттів і наносистем для акумуляторних електродів, імплантів, газових сенсорів (науковий керівник – д.ф.-м.н., професор В'ячеслав Перекрестов);

Завідувач кафедри наноелектроніки та модифікації поверхні, заслужений діяч науки і техніки, доктор ф.-м. наук, професор Олександр Погребняк

□ Синтез і дослідження властивостей напівпровідникових плівок халькогенідів, халькопіритів і кестеритів для створення сонячних елементів, детекторів та функціональних елементів прозорості і гнучкої електроніки (науковий керівник – д.ф.-м.н., професор Анатолій Опанасюк);

□ Асимптотичні ієрархічні методи та їх застосування до нелінійних задач електродинаміки (науковий керівник – д.ф.-м.н., професор Олександр Лисенко);

□ Статистична теорія та молекулярна динаміка нерівноважних нелінійних систем (наукові керівники – д.ф.-м.н., професор Олексій Хоменко, д.ф.-м.н., професор Яків Ляшенко);

□ Моделювання складних систем спеціального призначення (науковий керівник – к.ф.-м.н., с.н.с. Ігор Коплик);

□ Аналіз і синтез здатних навчатися (самонавчатися) інтелектуальних систем керування слабоформалізованими процесами: інтелектуальні системи підтримки рішень для автоматизації слабоформа-

Лауреат Державної премії України, доктор ф.-м. наук, засновник школи інтелектуальних технологій СумДУ, проф. Анатолій Довбиш

лізованих технологічних процесів; алгоритми та засоби інформаційної технології аналізу і синтезу системи керування навчальним процесом; інформаційні технології проектування бортових систем автономної навігації безпілотних літальних апаратів; інформаційний аналіз і синтез інтелектуальних складових комп'ютеризованих систем медичного діагностування; інтелектуальні технології забезпечення інформаційної та/або кібербезпеки; (науковий керівник – д.т.н., професор Анатолій Довбиш);

□ Математичні й обчислювальні моделі в економіці (науковий керівник – д.ф.-м.н., професор В'ячеслав Калашников);

□ Теоретичні та практичні аспекти застосування функцій непропорційності (науковий керівник – к.т.н., доцент Віктор Авраменко);

□ Інтелектуальні інформаційні технології підтримки прийняття рішень при проактивному управлінні складними системами (науковий керівник – к.т.н., доцент Віра Шендрик).

У навчальному процесі та виконанні наукових проєктів і грантів задіяні провідні у своїх галузях вчені України та світу. Так, курс занять із дисципліни «Нанотехнології та наноматеріали» для аспірантів провели Почесні доктори Сумського державного університету Т. Чарльз і Рут М. Бах та засновник, і він же директор Інституту наноматеріалів Е. Дж. Дрекслея одноіменного університету (Філадельфія, США), д. т. н. Юрій Гогоці (h-index за даними БД

Scopus складає 194, а кількість цитувань – майже 200 тис.).

Кафедру наноелектроніки та модифікації поверхні (НЕМП), очолює д.ф.-м.н., заслужений професор Сумського державного університету, заслужений діяч науки і техніки України, Почесний професор університету імені Д. Серікбаєва-Каме-ногорська (Республіка Казахстан) Олександр По-гребняк (h-index – 47, кількість цитувань – близько 6 тис.). Також науковими співробітниками на кафедрі НЕМП у різні часи були Валентин Новосад (Аргонська національна лабораторія, США, h-index – 46, кількість цитувань – близько 7,7 тис), Йіндріх Мусіл (університет Західної Богемії, Чехія, h-index – 51, кількість цитувань – близько 11 тис) Віктор Шон-тя (Технічний університет Молдови, h-index – 16).

Наукову школу «Матеріалознавство мікро- і наноелектроніки» і кафедру електроніки, загальної та прикладної фізики очолює заслужений діяч науки і техніки України, д.ф.-м.н., професор Іван Проценко (h-index – 13), у межах якої працює чотири покоління дослідників і яка була започаткована у Сум-ДУ у 1993 році. Іваном Проценком підготовлено 20 кандидатів та 4 доктори наук. Також на кафедрі ЕЗПФ працюють д.ф.-м.н., професор Станіслав Де-нисов (h-index – 18) та (до 2023 р.) Сергій Непийко (Університет ім. Й. Гутенберга м. Майнц, Федера-тивна Республіка Німеччина, h-index – 28, кількість цитувань – близько 2,6 тис).

Науковий напрям «Оптоелектроніка та геліое-нергетика» розвивається під керівництвом завідувача кафедри електроніки та комп'ютерної техніки, д.ф.-м.н., проф. Анатолія Опанасюка (h-index – 22). Дослідження в галузі синергетичної теорії стохастичних систем проводять учені кафедри прикладної математики та моделювання складних систем – д.ф.-м.н., проф. Олексій Хоменко (h-index – 24) та д.ф.-м.н., проф. Яків Ляшенко (h-index – 19).

Факультет електроніки та інформаційних технологій в особі Сумського державного університету є засновником наукового видання «Журнал нано- та електронної фізики» («Journal of Nano- and Electronic Physics») (далі – ЖНЕФ), який

видається з 1994 року та індексується БД Scopus, EBSCO, ProQuest, є мультигалузевим в катего-ріях «Condensed Matter Physics», «Radiation» та «Materials Science (miscellaneous)», займає серед галузевих журналів України лідируючі позиції за основними наукометричними показниками (SNIP – 0.361, SJR – 0.178, CiteScore – 1.1, H-індекс – 20), у тому числі за показником SJR у галузі «Materials Science» – 2-е місце, у галузі «Radiation» – 1-е місце, у галузі «Condensed Matter Physics» – 4-е місце.

Із 2011 року науковцями факультету організовується та проводиться Міжнародна наукова конфе-ренція «Наноматеріали: застосування та властивос-ті». У 2022 році уперше конференцію у партнерстві з польськими колегами із Сілезької Політехніки проведено в Республіці Польща. Із 2016 року кон-ференція проводиться під егідою організації «Ін-ститут інженерів із електротехніки та електроніки» (Institute of Electrical and Electronics Engineers, IEEE), а співорганізатором є IEEE Nanotechnology Council (США) за підтримки IEEE Magnetics Society та International Union for Pure & Applied Physics. Мате-ріали конференції індексуються БД Scopus та Web of Science. Це визнана найвагоміша із «фізичних» конференцій в Україні та Східній Європі. Щороку вона збирає, як у конференц-залах так і онлайн, відомих дослідників у галузях 2D матеріалів, фізи-ки тонких плівок та покриттів, магнетизму, зелених технологій в енергетиці, біомедицини тощо, світо-вих учених із таких високореєтингових наукових партнерів США та Європи, як Дрексельський уні-верситет, Швейцарський федеральний технологіч-ний інститут, Університет штату Флорида та Берлін-ський університет Гумбольдта. Завдяки залученню грантових коштів від IEEE Magnetics Society та US-Ukraine Foundation Biotechnology Initiative щоріч-но забезпечується близько 80 грантів для молодих учених, які працюють в Україні.

На факультеті створені й розбудовані науко-во-технічні центри факультетського та загально-університетського значення. Так, у 1993 році при кафедрі комп'ютерних наук створено «Центр комп'ютерних технологій» і закладені основи

**У лабораторії електронної
мікроскопії кафедри ЕЗПФ**

**У лабораторії систем
управління та автоматики**

комп'ютерно-інформаційної мережі СумДУ. У липні 2009 року на базі кафедри Комп'ютеризованих систем управління створено регіональний навчально-науковий центр СумДУ «Промислові інформаційні технології, електроніка та приводи». У 2018 р. у СумДУ, згідно з наказом МОН України, створено Центр колективного користування

науковим обладнанням «Лабораторія матеріалознавства геліоенергетичних, сенсорних та наоелектронних систем», який надає послуги з дослідження морфології поверхні, структурних характеристик та елементного і фазового складу матеріалів. Центр оснащений таким сучасним обладнанням, як скануючі та електронні мікроскопи,

Наш внесок у перемогу

просвічуючий рентгенівський мікроаналізатор, раманівський мікроспектрометр, рентгенівський дифрактометр тощо.

У 2022 році створено Центр колективного користування обчислювальним обладнанням при кафедрі Прикладної математики та моделювання складних систем, який оснащений надпотужними обчислювальними серверами (від 32 до 80 ядер/потоків кожен), що забезпечує паралельні обчислення великих обсягів даних та складне комп'ютерне моделювання статичних і динамічних систем різного призначення.

До вагомих здобутків за останні кілька років можна віднести виконання науковцями кафедри електроніки та комп'ютерної техніки наукоємного проєкту НАТО «3D-друковані функціональні елементи для гнучких електронних пристроїв» у межах програми «Наука заради миру та безпеки» (науковий керівник – Анатолій Опанасюк). У 2020–2022 рр. під його керівництвом також успішно реалізований проєкт «Перспективні напівпровідникові наноматеріали для потреб гнучкої електроніки: синтез, розробка методів друку та оптимізація їх структурних, оптичних і фотоелектричних властивостей», що фінансувався НФДУ.

У центрі колективного користування обчислювальним обладнанням

На кафедрі НЕМП під керівництвом Олександра Погребняка спільно з Медичним інститутом СумДУ за останні 5 років реалізовано кілька наукових проєктів, у т.ч. в межах програми «Горизонт 2020», спільний українсько-словацький та спільний проєкт за Програмою науково-технічного співробітництва на 2022–2023 роки між Україною та Китайською Народною Республікою.

Із початком військової агресії росії на базі кафедри Комп'ютерних наук організовано постійно діючі курси навчання операторів БпЛА особового складу військовослужбовців, поліції, нацгвардії та ДСНС. Лише за 2022 рік підготовлено більше 500 сертифікованих операторів БпЛА.

На базі Комплексної лабораторії систем автоматизації кафедри Комп'ютеризованих систем управління організовані на постійній основі ре-

Декан факультету ЕлІТ Олексій Дрозденко. Із червня 2023 р. – заступник голови Сумської обласної державної адміністрації

Переможці в «Золотому інтегралі» 2022 року

монти пошкоджених дронів всіх типів, перепрограмування та їх дооснащення індивідуальними допоміжними пристроями спеціального призначення, в тому числі власно розробленими. Тільки у 2022 році відремонтовано та удосконалено більше 100 дронів, розроблено та створено із дистанційним керуванням прототип автоматизованої кулеметної турелі та бойовий колісний робот.

На факультеті поєднані передові наукові дослідження, високоякісні знання та необхідні в сучасному житті професії. ЕлІТ – це якісна освіта, престижне працевлаштування та забезпечене майбутнє!

**// Забезпечене майбутнє
завдяки якісній освіті!**

Навчально–науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

ННІ БіЕМ створено 01.02.2021 р. шляхом об'єднання навчально-наукового інституту фінансів, економіки та менеджменту імені Олега Балацького (ФЕМ) та навчально-наукового інституту бізнес-технологій «УАБС».

Інститут ФЕМ імені Олега Балацького створений у березні 2016 р. на базі економічного факультету СумДУ (функціонував із 04.05.1992 р.); декани/директори: Карпіщенко О. І.; Лук'янихіна О. А.; Прокопенко О. В.; Васильєва Т. А.

Інститут бізнес-технологій «УАБС» (директор – Д'яконова І. І.) створено 06.05.2016 р. на базі факультету банківських технологій УАБС (декани: Коренєва О. Г.; Гончарук Т. І.; Д'яконова І. І.) та обліково-фінансового факультету УАБС (декани: Головань М. С.; Савченко Т. Г.), які функціонували з 01.09.2005 р. До того часу в УАБС діяв економічний факультет (створений 01.09.1996 р.; декани: Дадашев Б. А.; Захаров М. В.; Мінченко М. В.), 01.09.1999 р. реорганізований шляхом поділу на факультети загальної економічної підготовки (декан – Головань М. В.) і спеціальної економічної підготовки (декан – Чижов Л. П.).

У складі ННІ БіЕМ 7 кафедр.

Директор інституту Васильєва Т. А

Інститут БіЕМ – корпус № 2

Кафедра економіки, підприємництва та бізнес–адміністрування

Створена 01.09.1976 р. як кафедра економіки шляхом виділення із кафедри технології машинобудування (у 2011 р. перейменована на кафедру економіки та бізнес–адміністрування, у 2018 р. – на кафедру економіки, підприємництва та бізнес–адміністрування).

Завідувачі: Балацький О. Ф.; Мельник Л. Г.; Карінцева О. І.

Кафедра управління імені Олега Балацького

Створена 01.07.1993 р. як кафедра управління шляхом виділення із кафедри економіки (у 2021 році перейменована на кафедру управління імені Олега Балацького).

Завідувачі: Балацький О. Ф.; Теліженко О. М.; Швіндіна Г. О.; Рекуненко І. І.

Кафедра фінансових технологій та підприємництва

Створена 01.09.1921 р. шляхом об'єднання кафедри фінансів та підприємництва (створена 01.07.1993 р. як кафедра фінансів шляхом виділення із кафедри економіки СумДУ) та кафедри фінансів, банківської справи та страхування (створена 01.09.2016 р. на базі кафедри банківської справи та кафедри фінансів, що діяла в УАБС із 15.03.1996 р.).

Завідувачі: Сало І. В.; Чупіс А. В.; Міщенко В. І.; Семененко Б. А.; Науменкова С. В.; Коваленко В. В.; Єпіфанов А. О.; Леонов С. В.; Фролов С. М.; Васильєва Т. А.; Школьник І. О.; Боронос В. М.; Гриценко Л. Л.

Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

Створена 15.03.1996 р. як кафедра бухгалтерського обліку УАБС.

Завідувачі: Кашенко О. Л.; Полятикіна Л. І.; Марченко Д. М.; Гольцова С. М.; Слободяник Ю. Б.; Журавка Ф. О.; Савченко Т. Г.; Серпенінова Ю. С.; Олексіч Ж. А.

Кафедра економічної кібернетики

Створена 19.08.1996 р. як кафедра інформатизації банківської справи УАБС.

Завідувачі: Александров В. Т.; Калашніков В. В.; Марченко Д. М.; Рошупкін С. П.; Дадашев Б. А.; Малютін К. Г.; Яценко В. В.; Новак С. М.; Гриценко К. Г.; Олійник В. М.; Кузьменко О. В.; Койбічук В. В.

Кафедра міжнародних економічних відносин

Створена 01.09.2018 р. шляхом об'єднання кафедри економічної теорії інституту фінансів, економіки та менеджменту імені Олега Балацького та кафедри міжнародної економіки інституту бізнес-технологій «УАБС». Завідувач кафедри – Пертушенко Ю. М.

Кафедра економічної теорії ФЕМ ім. О. Балацького створена 01.09.1981 р. як кафедра філософії і політекономії. Завідувачі кафедр: Панов М. Е.; Садовий В. О.; Бондаренко В. Ф.; Крапівний І. В.; Макаренко М. І.; Прокопенко О. В.; Школа В. Ю.; Петрушенко Ю. М.

Кафедра теоретичної і прикладної економіки створена 01.09.2005 р. на базі кафедри економічної теорії УАБС (створена 15.03.1996 р. як кафедра державних фінансів) та кафедри регіональної економіки (створена 14.07.2000 р.). Завідувачі кафедр: Єпіфанов А. О.; Гончарук Т. І.; Дудченко О. М.; Кривенко Л. В. Кафедра припинила діяльність 01.09.2019 р.

Кафедра міжнародної економіки (завідувач Петрушенко Ю. М.) створена 01.09.2005 р. шляхом реорганізації кафедри економічної теорії УАБС і кафедри управління та зовнішньоекономічної діяльності (завідувачі кафедри: Козьменко С. М.; Костюк О. М.; Бондаренко А. Ф.; Обливанцов В. В.; Ярошенко С. П.; Васильєва Т. А.; Д'яконова І. І.; Балацький Є. О.). Кафедра припинила діяльність 01.09.2018 р.

Кафедра маркетингу

Створена 01.09.2002 р. шляхом виділення із кафедри економіки, перейменована у кафедру маркетингу та управління інноваційною діяльністю (завідувач кафедри Ілляшенко С. М.), Кафедра припинила діяльність 10.09.2019. Оновлена кафедра маркетингу створена 27.08.2019 р. Завідувач – Люльов О. В.

Досягнення інституту широко відомі освітянсько-науковій громадськості України та зарубіжжя. Зокрема згідно з рейтингом Times Higher Education World University Ranking у галузі «Бізнес і Економіка» інститут в особі університету входить до групи ТОП 251–300 університетів світу (1 місце серед ЗВО України). Відповідно до рейтингу журналу Forbes Україна ННІ БіЕМ у 2021 році – у ТОП-10 економічних факультетів та інститутів України. За результатами атестації наукової діяльності у

В аудиторії імені Олега Балацького

галузі «Суспільні науки» отримано найвищу категорію (А).

Загалом, в інституті за денною формою навчається близько 2000 студентів та аспірантів, серед яких майже 150 іноземців. За спеціальностями інституту більш ніж 500 осіб здобувають освіту за заочною та дистанційною формами. Підготовка фахівців здійснюється за 10 спеціальностями (30 освітніх та освітньо-наукових програм освітніх рівнів «бакалавр» (б), «магістр» (м), «доктор філософії» (дф), а саме:

- Економіка (Економіка і бізнес (б), Економічна кібернетика та бізнес аналітика (б), Економічна кібернетика (м), Економіка та бізнес-інновації (м), Економіка (дф));
- Облік і оподаткування (Облік і аудит (б), Облік і оподаткування (м, дф));
- Фінанси, банківська справа та страхування (Державні та місцеві фінанси (б), Фінанси та облік в підприємстві (б), Банківська справа (б, м), Фінанси (б, м), Фінанси і аудит підприємства (м), Фінанси, банківська справа та страхування (дф));
- Менеджмент (Менеджмент (б, дф), Бізнес-адміністрування (м), Менеджмент організацій і ад-

міністрування (м), Організація і управління охороною здоров'я(м), Управління проектами (м));

- ❑ Маркетинг (б, м, дф);

- ❑ Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (Електронний бізнес (б), Електронний бізнес, фінанси та комунікації (б), Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (б, дф), Підприємництво, торгівля та логістика (м));

- ❑ Інженерія програмного забезпечення (Киберспорт та розробка комп'ютерних ігор (б));

- ❑ Туризм (Туристичний бізнес та індустрія гостинності (б));

- ❑ Публічне управління та адміністрування (Адміністративний менеджмент (м), Державна служба (м), Публічне управління та адміністрування (б));

- ❑ Міжнародні економічні відносини (Міжнародні економічні відносини (б, м), Міжнародний бізнес (м)).

Студенти денної форми навчання мають можливість паралельно отримувати освіту за іншими спеціальностями університету та проходити військову підготовку з присвоєнням звання офіцера запасу.

Освітні програми інституту успішно проходять акредитацію, підтверджуючи високий рівень якості вищої освіти. Дві програми мають статус «зразкова».

Про високу популярність спеціальностей інституту на теренах України свідчать щорічні високі показники за критеріями розподілу державного замовлення Міністерством освіти і науки України на підготовку магістрів. Зокрема у 2022 році університет за спеціальностями «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Маркетинг» посів найвищу позицію серед усіх ЗВО України.

У грудні 2021 року програми підготовки рівня «бакалавр» та «магістр» спеціальності «Облік та оподаткування» акредитовані Привілейованим Інститутом Управлінських бухгалтерів (Chartered Institute of Management Accountants (CIMA), Велика Великобританія). Партнерство інституту та CIMA дозволяє студентам у майбутньому отримати кваліфікацію CIMA за спрощеною процедурою.

Професорсько-викладацький склад інституту налічує близько 200 осіб, із яких 90 % мають на-

**Реалізація академобільності
у Великій Британії (м. Лондон)**

уковий ступінь доктора філософії, кандидата та доктора наук. Серед викладачів близько 10 науковців у різні часи були лауреатами стипендій та премій Президента й Кабінету Міністрів України. Професори Мельник Л. Г. та Кубатко О. В. є почесними дослідниками центру економіки, енергетики та регіонального розвитку Хіньянського університету (Китай), доцент Артюхов А. Є. – лауреат премії Tricia Bertram Gallant Award for Outstanding Service (International Center for Academic Integrity) (США), професор Петрушенко Ю. М. – головою правління Східноєвропейської асоціації громадянської освіти, більше 25 вчених інституту є членами інших поважних міжнародних асоціацій та академій. У 2021 році за кількістю вчених – лауреатів загальноукраїнського конкурсу «Молодий вчений року», інститут БіЕМ став лідером в Україні.

Науковці інституту є членами наукової експертної ради МОНУ щодо проведення експертизи наукових проєктів, експертної ради з питань проведення експертизи дисертаційних робіт Міністерства освіти і науки України, членами науково-методичних комісій МОН України за профільними спеціальностями, членами Національного агент-

ства із забезпечення якості вищої освіти, очолюють та входять до складу галузевих експертних рад, більше ніж 40 викладачів, аспірантів і студентів щорічно є експертами щодо проведення акредитацій освітніх програм закладів вищої освіти.

За 2020–2022 роки до викладання та сумісних наукових досліджень залучено більше ніж 50 іноземних лекторів. До викладацького складу інституту входять професори престижних іноземних закладів вищої освіти, всесвітньо відомі науковці, члени поважних міжнародних наукових асоціацій тощо. Так, професор кафедри фінансових технологій і підприємництва Бхандарі Медані Прасад має значний міжнародний освітньо-викладацький досвід (Сіракузький університет (США), Університет Брандіс (США), Університет Твенте (Нідерланди)), є лауреатом премії Гамбурзького університету прикладних наук, міжнародної дослідницької премії уряду Австралії, членом Дослідницької мережі сталого розвитку, Федерації американських учених, Асоціації міжнародних досліджень тощо. Професор кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування Люк Хенкс є консультантом Фламандського інституту технологічних дослі-

**Креативні ідеї в
креативному просторі**

джень, тривалий час очолював кафедру у Вільному університеті Брюсселя. Професор кафедри управління імені Олега Балацького Олександра Кужур є президентом Сілезького центру ділової етики та сталого розвитку, віце-президентом Польського товариства оцінки технологій, членом Словацького філософського товариства, головою Комітету з питань корпоративної соціальної відповідальності та соціально-відповідальних комунікацій у Регіональній торгово-промисловій палаті м. Катовіце.

За всіма освітніми програмами значна частина дисциплін викладається англійською мовою (понад 75 % викладачів мають сертифікати про володіння англійською на рівні не нижче B2), близько 50 випускових кваліфікаційних робіт студентів щорічно готується та захищається англійською мовою.

Щороку більше ніж 20 % студентів бере участь у програмах академічної мобільності. Вони є стипендіатами програм Erasmus+, Latvian Government Scholarship, DAAD, UGRAD, Kirkland тощо та паралельно навчаються в університетах Польщі, Німеччини, Голландії, Китаю, Латвії та ін. Реагуючи на обмеження, пов'язані з протидією поширенню

COVID, інститут одним із перших в Україні запровадив практику віртуальної мобільності. Перший такий проєкт із університетом Небраска-Лінкольн реалізовано у 2020 році кафедрою управління ім. О. Балацького, а у 2022-му кафедрами інституту реалізовано вже більше 10 віртуальних глобальних класів із університетами США, Великої Британії, Швеції, Польщі, Латвії, Литви, Маврикію, Гани, Лівану.

Науковці ННІ БіЕМ щорічно отримують стипендії на наукові дослідження та викладання в іноземних університетах та наукових установах у межах міжнародних програм Erasmus+, Fulbright, Latvian Government Scholarship, Технічного та економічного співробітництва Республіки Індія (ITEC), National Scholarship Programme, Ernst Mach та інших. Випускники працюють професорами зарубіжних університетів, займають керівні посади в компаніях та фінансових установах США, Нідерландів, Канади, інших країн.

Інститут бере активну участь у міжнародних освітнянських та наукових грантових програмах. Так, зокрема, досвід викладачів у реалізації міжнародних грантових проєктів у рамках програми

Лабораторія поведінкової та експериментальної економіки

Еразмус+ є одним із найпотужніших в Україні: вони є керівниками та учасниками понад 50 таких проєктів рівня K1, 4 проєктів рівня K2, 11 проєктів Jean Monnet «Модуль», двох проєктів Jean Monnet «Кафедра» та одного рівня «Проєкт». Щорічно в інституті реалізовується більше 40 міжнародних грантів освітнього спрямування, більше 30 – з науковою складовою, більше 200 індивідуальних грантів. Серед здобутків учених інституту – участь та керівництво проєктами DAAD, Вишеградського фонду, Чеського фонду Грантового агентства Academia Aurea, USAID, Швейцарського національного наукового фонду (SNF), Британської ради, чотирма міжурядовими білатеральними проєктами, які спільно фінансувалися урядами України, Австрії, Литви, Бельгії.

Науковці ННІ БіЕМ мають високий рівень дослідницьких компетентностей, що дозволяє їм щороку виконувати більше 20 держбюджетних НДР, проєктів Національного фонду досліджень, бути членами міжнародних команд, що реалізують проєкти Horizon Europe, проєкти за підтримки Програми розвитку ООН в Україні тощо. Щорічно більшість наукових проєктів, що подаються вченими інституту на конкурс для отримання держбюджетного фінансування, отримують найвищі оцінки експертів.

Вчені інституту здійснюють фундаментальні та прикладні наукові дослідження з питань маркетингу і менеджменту, обліку та фінансів, стійкого розвитку, макроекономічної та фінансової стабільності, економічних аспектів розвитку енергетики, освіти, спорту, громадського здоров'я тощо.

Згідно з даними наукометричної бази Scopus, 7 дослідників інституту входять до ТОП-10 економістів України за рівнем цитованості. Водночас, понад 100 наукових статей за 2020–2022 роки входять до ТОП 10 % найбільш цитованих за даними бази Scopus. Загалом щороку вченими інституту публікується понад 200 наукових статей у журналах, що індексуються міжнародними базами Scopus та WOS, із яких більше 50 статей у журналах, що відносяться до кватилів Q1, Q2 та більше 150 статей

зі співавторами з іноземних країн (вчені ННІ БіЕМ активно співпрацюють із науковцями із понад 50 університетів з 20 країн світу).

В інституті виконуються наукові дослідження на замовлення бізнесу та органів місцевої влади, об'єднаних територіальних громад. Стосуються вони розроблення стратегії розвитку міста Суми як Smart City, прогнозів розвитку районів, міст та регіонального ринку праці, моделей оптимізації регіональних мереж навчальних закладів різних рівнів, схем теплопостачання, моделей управління бізнес-процесами в компаніях тощо. В інституті працюють освітньо-консалтингові центри, які надають послуги для громади міста та підприємців із бізнес-планування та бізнес-аналітики, маркетингових досліджень, сертифікації персоналу з менеджменту, організовують курси з підприємництва та управління проєктами тощо.

В інституті діють спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук: за спеціальностями «Економіка та управління національним господарством», «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)», «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища», «Гроші, фінанси і кредит».

Найбільш відомими міжнародними науково-практичними конференціями є «Економічні проблеми сталого розвитку», «Socio-Economic Challenges», «Financial Markets, Institutions and Risks», «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України».

Науково-педагогічні працівники очолюють редакційні колегії наукових журналів «Маркетинг і менеджмент інновацій» та «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики», що індексуються базою даних Web of Science, журналів «Механізм регулювання економіки», «Business Ethics and Leadership», «SocioEconomic Challenges» та «Financial Markets, Institutions and Risks», які індексуються міжнародними базами даних, та журналу «Вісник СумДУ. Серія «Економіка», що видається понад 25 років. У 2020 році започатко-

«Global Money Week» в інституті

Турнір юних економістів

У лабораторії ідей

Кафедра економічної кібернетики –
Всеукраїнські кіберзмагання

Заняття з групою магістрів
проводить професор María
José Giavedoni з Росаріо
(Аргентина)

Тетяна Васильєва – звіт директора

вано журнал «Health Economics and Management Review». Близько 30 викладачів є членами редколегій наукових видань, що індексуються базами даних Scopus та/або Web of Science, близько 10 – членами організаційних комітетів міжнародних конференцій, матеріали яких індексуються цими базами.

Викладачі інституту є ініціаторами створення в Сумській області Центру підтримки бізнесу (в межах ініціативи ЄБРР «EU4Business»), проводять форуми, школи соціально-інноваційного підприємництва, реалізують програми з підвищення фінансової та інформаційної грамотності, з підтримки експорту та туризму.

Інститутом взято курс на практико-орієнтоване навчання, сформовано експертні ради роботодавців із усіх спеціальностей, які активно долучаються до розроблення та реалізації освітніх програм, значна частина дисциплін по кожній освітній програмі викладається практиками, зокрема і фахівцями-практиками та експертами ринку з Бельгії, Болгарії, Ізраїлю, Індії, Італії, Казахстану, Канади, Китаю, Литви, Німеччини, Польщі, Румунії, США, Франції та інших країн. Високий рівень викладацької майстерності забезпечується за рахунок проходження науково-педагогічними працівниками численних міжнародних стажувань на базі компа-

ній, освітніх, державних та фінансово-кредитних установ інших країн.

В інституті активно запроваджується система blended-learning, застосовуються імерсивні технології навчання, створена єдина в Україні лабораторія поведінкової та експериментальної економіки, де в реальному часі проводяться дослідження людської поведінки та збір емоційних, когнітивних, поведінкових даних у синтезованому вигляді в реальному часі. Апаратна частина лабораторії налічує біометричні датчики для досліджень у галузі нейродіагностики (бездротова електрофізіологічна сенсорна система для мобільної реєстрації електроенцефалограми), окуляри айттрекінг для відстеження очей та аналізу виразу обличчя, а також спеціалізовані комп'ютерні програми обробки великих масивів даних.

Інститут постійно проводить освітні заходи для молоді, допомагаючи їм зробити правильний вибір майбутньої професії, серед яких Global Money Week, інтерактивна гра «Smart city», фінансові ігри «SUMYPOLY», «Cash Flow», турнір з Counter-Strike, турнір юних економістів, бізнес-школа СумДУ «Youth&Business», проєкт від маркетологів «Будь експертом із невгамовними», школа лідерів змін, кіберспортивні турніри «CYBER SUMDU [Dota 2 5x5]» тощо.

Спільними зусиллями викладачів і студентів створено такі креативні простори, як лабораторія ідей «IDEA LAB», дискус-центр, тренінгові зали. Інноваційні підходи неодноразово отримували схвальну оцінку членів світової мережі освітян «The learning teacher» UNESCO.

Цікаве та різноманітне життя інституту відображає щоквартальний журнал «FEM book», студенти багато років ведуть власні соціальні проєкти, організовують вечори творчості у форматі «Квартирник», вечори настільних ігор та розвивають власний волонтерський рух.

На базі ННІ БіЕМ діють навчально-наукові центри різного спрямування, студія цифрових мистецтв Martian Teapots, що займається програмуванням ігор, анімацією, відеоблогінгом, ство-

БІЕМ на сцені

ренням комп'ютерної графіки. Під керівництвом викладачів інституту в м. Суми працює Центр освіти дорослих «Education for Life», програми якого неодноразово ставали переможцями всеукраїнських та міжнародних конкурсів проєктів для освіти дорослих. Викладачі інституту також є ініціаторами й організаторами значної кількості проєктів щодо посилення міжнародної співпраці між містами, центрами освіти дорослих та організаціями громадянського суспільства, що фінансуються Міністерством закордонних справ Німеччини. Щорічно на базі інституту проводиться міжнародний фестиваль неформальної освіти «Мистецтво жити разом».

Серед випускників чимало прикладів успішного ведення власного бізнесу, багаторічної роботи на рівні керівників підрозділів страхових компаній, фіскальних органів і консалтингових фірм, IT-компаній. Випускники входять до скла-

ду правління Національного банку України, АТ «Укресімбанк», АТ «Ощадбанк», очолюють підрозділи «Приватбанку», «Альфабанку», «Таскомбанку», «Укрсоцбанку», «Преміумбанку» та інших, працюють у провідних аудиторських компаніях PricewaterhouseCoopers, Deloitte Touche Tohmatsu, Ernst & Young, KPMG, у ЗВО України, Європи, світу, в Національній академії наук України. Середній рівень працевлаштування випускників інституту за фахом протягом багатьох років утримується на рівні не нижче 85–90 %.

Інститут бізнесу, економіки та менеджменту – це потужний колектив викладачів і студентів, який забезпечує надання високоякісних освітніх послуг, проведення наукових досліджень та реалізацію наукового і творчого потенціалу громадян України.

// Забезпечуємо високу якість освітніх послуг!

МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Створений 15.06.1992 р. як медичний факультет, у 2005 р. реорганізований у Медичний інститут. У його складі два факультети (медичний та післядипломної медичної освіти) і Навчально-науковий центр фізичної реабілітації та спорту, які об'єднують 17 кафедр

Директори (декани): Маркевич В. Е.; Сміян О. І.; Сміянов В. А.; Лобода А. М.

Кафедра морфології

Створена 01.11.1992 р. як кафедра нормальної анатомії з топографічною анатомією.
Завідувачі: Шевченко О. О.; Сікора В. З.; Бумейстер В. І.

Кафедра біофізики, біохімії, фармакології та біомолекулярної інженерії

Створена 01.07.1993 р. як кафедра біологічної хімії та фармакології.
Завідувачі: Давидов В. В.; Висоцький І. Ю.; Суходуб Л. Ф.

Кафедра фізіології і патофізіології з курсом медичної біології

Створена 16.08.1993 р. як кафедра нормальної та патологічної фізіології.
Завідувачі: Атаман О. В., Гарбузова В. Ю.

Кафедра онкології та радіології

Створена 01.09.1993 р. як кафедра хірургії з курсом анестезіології і реаніматології.
Завідувачі: Кононенко М. Г.; Леонов В. В.; Віниченко І. О.

Кафедра патологічної анатомії

Створена 01.01.1994 р. як кафедра патологічної анатомії з курсом судової медицини.
Завідувач – Романюк А. М.

Кафедра громадського здоров'я

Створена 24.02.1994 р. як кафедра соціальної медицини та охорони здоров'я, загальної гігієни з курсом історії медицини.
Завідувачі: Васильєв К. К.; Погорелов М. В.; Сміянов В. А.

Кафедра акушерства, гінекології та планування сім'ї

Створена 16.02.1996 р.
Завідувачі: Краснополюсська-Жернова Я. С.; Бойко В. І.

Кафедра інфекційних хвороб з епідеміологією

Створена 24.10.1996 р. як кафедра інфекційних хвороб.
Завідувачі: Красовицький З. Й.; Чемич М. Д.

Кафедра загальної хірургії, травматології, ортопедії та фтизіатрії

Створена 01.01.2002 р. Секція ортопедії та травматології утворена 09.2017 р. шляхом реорганізації відповідної кафедри (створена 01.04.1998 р. як кафедра анестезіології і реаніматології. Завідувачі кафедри: Лебедев А. О.; Шищук В. Д.).

Завідувач кафедри – Дужий І. Д.

Кафедра нейрохірургії та неврології з курсами психіатрії, наркології, медичної психології, професійних хвороб

Створена 27.06.2002 р. як кафедра дерматовенерології.

Завідувачі: Бочаров В. А.; Потапов О. О.

Кафедра стоматології

Створена 01.03.2017 р. шляхом виокремлення відповідної секції зі складу кафедри сімейної та соціальної медицини.

Завідувач – Лахтін Ю. В.; Циганок О. В.

Кафедра екстреної медичної допомоги та медицини катастроф

Створена 01.01.2020 р. Завідувач кафедри – Шкатула Ю. В.

ФАКУЛЬТЕТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Створений 01.11.2006 р.

Кафедра внутрішньої медицини з центром респіраторної медицини

Створена 24.10.1996 р. як кафедра терапії з курсом факультетської терапії, фізіотерапії, фтизіатрії.

Завідувачі: Орловський В. Ф.; Бочаров В. А.; Приступа Л. Н.

Кафедра педіатрії

Створена 26.04.1993 р. як кафедра дитячих хвороб. Завідувачі: Маркевич В. Е., Сміян О. І.

Кафедра сімейної медицини з курсом дерматовенерології

Створена 01.07.2005 р. як кафедра сімейної медицини з курсом ендокринології.

Завідувачі: Попов С. В.; Орловський В. Ф.

НАВЧАЛЬНО–НАУКОВИЙ ЦЕНТР ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА СПОРТУ

Створений 01.11.2016 р.

Кафедра фізичного виховання і спорту

Створена як кафедра фізичного виховання 01.09.1973 р. У 2016 р. відбулося об'єднання з кафедрою фізичного виховання Науково-навчального інституту бізнес-технологій УАБС, створеною 19.06.1998 р.

Завідувачі кафедр: Берест Ю. К.; Шепелєв А. Є.; Пилипей Л. П.; Король С. А.; Сергієнко В. М.; Петренко Н. В.

Кафедра фізичної терапії, ерготерапії та спортивної медицини

Створена 01.11.2016 р. шляхом виокремлення відповідної секції зі складу кафедри фізіології і патфізіології з курсом медичної біології.

Завідувачі: Єжова О. О.; Атаман Ю. О.

Навчально-науковий медичний інститут (ННМІ) здійснює підготовку висококваліфікованих фахівців на трьох рівнях вищої освіти («б» – перший (бакалаврський); «м» – другий (магістерський); «дф» – третій (освітньо-науковий (доктор філософії)) за такими спеціальностями:

- Біологія (дф);
- Громадське здоров'я (б, м);
- Медицина (м, дф);
- Медсестринство (б);
- Педіатрія (м, дф);
- Стоматологія (м, дф);
- Фізична культура і спорт (б, м, дф);
- Фізична терапія, ерготерапія (б, м).

В інституті навчається більше 2500 студентів, серед яких близько 1200 іноземних, 250 лікарів-інтернів, 60 клінічних ординаторів, 130 аспірантів та докторантів.

Навчальний процес для студентів із понад 50 країн світу за спеціальністю «Медицина» здійснюється, у тому числі, англійською мовою (більше 60 % викладачів інституту мають сертифікат щодо володіння англійською мовою рівня B2 або вище). У 2022 році спеціальність успішно пройшла міжнародну акредитацію. За третім (освітньо-науковим) рівнем спеціальності «Медицина», «Біологія» та «Громадське здоров'я» на національному рівні акредитації мають статус «сразковий».

Підвищення кваліфікації лікарів відбувається на циклах тематичного удосконалення, курсах стажування та спеціалізації, на яких свій рівень щорічно удосконалюють більше 1500 лікарів-практиків. Із 2022 року інститут Міністерством охорони здоров'я України визнано провайдером безперервного професійного розвитку, що дозволяє проводити короткотермінові заходи для лікарів (конференції, семінари, майстер-класи тощо) та видавати відповідні сертифікати. Крім того, щорічно на базі ННМІ підвищують кваліфікацію немедичні працівники з надання першої невідкладної медичної допомоги, а з 2022 року започатковано заняття з тактичної медицини.

Курс із надання першої невідкладної медичної допомоги

Навчальний процес здійснюють більше 200 викладачів, серед яких понад 80 % мають науковий ступінь чи вчене звання. Серед науково-педагогічних працівників інституту 1 член-кореспондент НАН України, 40 докторів наук та професорів, більше 130 кандидатів наук, доцентів. Низка викладачів є лауреатами премій Президента України, Кабінету Міністрів, НАНУ, нагороджені відзнаками МОН України, носять почесне звання «Заслужений лікар України».

Матеріально-технічна база закладу відповідає потребам освітнього процесу, що дозволяє проводити роботу на високих методичному й науковому рівнях. До послуг студентів 21 комп'ютерний клас і 40 мультимедійних аудиторій, по'язаних між собою загальноуніверситетською мережею з виходом в Інтернет, що забезпечує можливість доступу студентів, аспірантів, лікарів-інтернів, лікарів-курсантів до інформаційно-освітніх ресурсів, у т.ч. платформи електронних навчальних матеріалів університету Open Course Ware (OCW), MIX learning, наукових публікацій БД Scopus та Web of Science, університетського депозитарію та електронного каталогу. Фонд бібліотеки Медичного інституту складає понад 150 тис. примірників, у т.ч. англomовні видання компаній Elsevier, Wolters Kluwer, Wiley та інших.

Медичний квест

Анатомічний музей

У навчальний процес упроваджені інноваційні методики, а саме змішана модель, кейс-метод, елементи дистанційної освіти, доповненої та віртуальної реальності, що дозволило швидко адаптувати освітній процес до викликів, пов'язаних із пандемією COVID-19. Унікальними центрами набуття компетенцій студентами є анатомічний та патологоанатомічний музеї. Функціонує Регіональний науково-навчальний центр ендоскопічних методів діагностики та малоінвазивної хірургії, де студенти й лікарі опановують сучасні ендоскопічні тех-

нології в хірургії, акушерстві, гінекології, урології, отоларингології, ортопедії. Регіональний навчально-тренувальний центр із надання першої невідкладної допомоги дозволяє сформувати навички невідкладних дій у разі зупинки дихання, серцево-судинних порушень, зупинки серця, кровотеч, переломів кісток, пошкодження голови та хребта, термічних уражень, гострих отруєнь, екстрених пологів. У Регіональному науково-навчальному центрі ультразвукової діагностики можна здобути базові знання щодо ультразвукової анатомії та визначен-

**Здобувачі освіти
під час самопідготовки
в бібліотеці інституту**

ня найбільш поширеної патології серця, суглобів, внутрішніх органів, щитоподібної залози тощо.

Результати складання Єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями галузі знань 22 «Охорона здоров'я», які проводяться Центром тестування професійної компетентності фахівців при МОЗ України, упродовж останніх років відповідають національному показнику, що свідчить про гідну якість підготовки фахівців. Низка студентів отримують стипендії Президента України, Верховної Ради, голови обласної державної адміністрації, фонду «Завтра.UA».

Інститутом успішно виконано проєкт Jean Monnet Actions (рівня модуль), ще два подібних виконуються зараз. У 2022 році за підсумками конкурсу вперше отримано проєкт Jean Monnet Actions рівня кафедра. У 2018–2022 рр. реалізований освітній грант RENAV європейської програми Еразмус+ (KA2), що дозволило отримати сучасне обладнання та створити навчальні лабораторії для фізичних терапевтів, ерготерапевтів, започаткувати магістерську програму європейського рівня їх підготовки. Активна участь ННМІ в програмах Erasmus+ (KA1), Марії Кюрі, Фулбрайта сприяє щорічному збільшенню кількості студентів, аспірантів та співробітників, залучених до програм академічного обміну.

Розвитку наукового потенціалу молоді сприяє Наукове товариство студентів, аспірантів та молодих учених ННМІ. Під його егідою проводяться щорічні студентські англomовні конференції «Biomedical Perspectives» із запрошеними європейськими спікерами, інформаційні семінари, літні та зимові школи для школярів і студентів, реалізуються грантові заявки. Студенти регулярно беруть участь у Всеукраїнських предметних олімпіадах та Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, щорічно додаючи до скарбнички університету низку нагород.

За роки існування ННМІ захищено більше 20 докторських і 130 кандидатських дисертацій (дисертацій доктора філософії). 10 учених інституту мають 5 і більше аспірантів, що захистили дисертації. Одним із перших ННМІ долучився до створення разових спеціалізованих рад для захисту здобувачів ступеня доктора філософії, у 2021–2022 рр. успішно проведено 10 таких захистів. Із 2021 року в співпраці з Сілезійським університетом (Польща) розпочалася практика паралельної аспірантури за спорідненими напрямками. Видається фаховий журнал «Eastern Ukrainian Medical Journal». Отримано рекомендації щодо управління процесом підготовки аспірантів біомедичного напрямку в межах акредитації PhD програм міжнародною організацією Orpheus.

У 2017 році вперше отримано грант за програмою «Horizon 2020». Функціонуванню в університеті Національного контактного пункту Horizon 2020 «Здоров'я, демографічні зміни та добробут» (керівник – Погорєлов М. В.), активна роботи з пошуку закордонних партнерів для реалізації на-

укових проєктів стали підґрунтям для отримання у 2022 році двох грантів за програмою «Horizon Europe».

Створено й обладнано наукові центри та лабораторії, на базі яких проводяться фундаментальні й прикладні наукові дослідження, а саме: лабораторії молекулярно-генетичних досліджень, біоматеріалів «Біонанокомпозит», центри морфологічних досліджень, патоморфологічних досліджень, регіональний центр «Екологічного, хіміко-токсикологічного моніторингу та біомедичних досліджень». На базі Центру колективного користування науковим обладнанням «Biomaterials Research Center» у 2018 році створено лабораторію клітинних культур, що дозволило піднести на новий рівень виконання експериментальних досліджень. Завдяки співпраці з університетом Умеа (Швеція) у 2020-му відкрито Україно-шведський дослідницький центр SUMEYA (керівник – Москаленко Р. А.). Участь науковців Biomaterials Research Center у дослідженні властивостей нового типу матеріалів – мексенів (MXenes) дозволила розбудувати зв'язки з провідним світовим науковцем у галузі наноматеріалів, директором Інституту наноматеріалів Університету Дрекслея (м. Філадельфія, США) Юрієм Гогоці (h індекс більше 200), який є Почесним доктором СумДУ.

Вчені-медики проводять спільні наукові дослідження у провідних університетах світу, зокрема в Італії, Великобританії, Німеччині, Швеції, Польщі, Латвії, Чехії, Словаччині та ін. У співпраці з укра-

їнськими та міжнародними партнерами розвиваються такі сучасні наукові напрями: «Прикладна морфологія» (керівники – проф. Сікора В. З., проф. Бумейстер В. І.), «Патологічна анатомія» (керівники – проф. Романюк А. М., проф. Москаленко Р. А.), «Молекулярно-генетичних досліджень» (керівники – проф. Гарбузова В. Ю.), «Вивчення проблем коморбідності у пацієнтів різного віку» (керівники – проф. Приступа Л. Н., проф. Орловський В. Ф., проф. Сміян О. І.), «Інфекційних хвороб» (керівник – проф. Чемич М. Д.), «Біополімер-апатитні нанометричні матеріали та покриття» (керівник – член-кор. НАНУ, проф. Суходуб Л. Ф.), «Біоматеріали медичного призначення» (керівник – Погорелов М. В.).

Упродовж останніх 5 років представники ННМІ беруть участь в організації Міжнародної конференції «Nanomaterials: Application and properties», а Погорелов М. В. модерує її біомедичну секцію.

У ННМІ гармонійно поєднуються освіта, наука та практика. Клінічні кафедри розміщені в провідних лікувально-профілактичних закладах обласного центру, що забезпечує доступ студентів до сучасних медичних технологій, стандартів лікування та дозволяє використовувати в навчальному процесі діагностичні комплекси й лабораторне устаткування останнього покоління. До лікувально-діагнос-

Керівник національного контактного пункту HORIZON 2020 на базі СумДУ, проф. М. Погорелов – відкриття ще однієї сучасної лабораторії

Українсько-шведський дослідницький центр SUMEYA на базі інституту

Академмобільність студентів із Болгарії в СумДУ

Директор інституту Андрій Лобода – звіт і плани

тичної роботи на клінічних базах кафедр залучено більше 100 висококваліфікованих викладачів інституту. Низка з них є керівниками досліджень міжнародного рівня щодо ефективності новітніх лікарських препаратів (Винниченко І. О., Приступа Л. Н., Винниченко Л. Б., Чемич М. Д., Сміян О. І., Лобода А. М., Сотніков Д. Д.).

Співробітники закладу – учасники реалізації державних та регіональних програм «Здоров'я 2020: український вимір», «Репродуктивне та статеве здоров'я нації на період до 2021 року», «Здорова дитина», «Антигепатит» тощо. Вони брали участь у процесах реформування первинної медико-санітарної допомоги міста й області, створенні концепції госпітальних округів, методичному забезпеченні медичної практики об'єднаних територіальних громад (Сміянов В. А., Лобода А. М.).

У практику охорони здоров'я впроваджено розроблені викладачами медінституту мобільні додатки LorHelper, PharmGuide, Med Poisk та ін.

Із 2016 року функціонує Університетська клініка СумДУ (головні лікарі – Солодовнік О. В., Моїсеєнко І. О.), яка є потужним лікувально-профілактичним закладом амбулаторного типу, забезпечуючи

широке коло консультативних, діагностичних, лікувальних, оздоровчих та реабілітаційних послуг. У складі клініки функціонує навчально-науковий центр комп'ютерної томографії, клініко-діагностична лабораторія, кабінети функціональних методів дослідження та УЗД, центр гепатології та інфектології, центр клінічних досліджень, фізіотерапевтичне відділення.

Для надання сучасного медичного та науково-методичного забезпечення у галузі медицини спорту, здобуття високих досягнень професійними спортсменами – членами національної збірної команди України, на базі Університетської клініки створено Центр спортивної медицини (директор – Атаман Ю. О.).

За час існування навчально-науковим медичним інститутом підготовлено не одну тисячу спеціалістів, які працюють у різних куточках світу, включаючи США, Канаду, Великобританію, Австралію, Ізраїль, Францію та інші країни.

Серед знаних випускників – начальник управління охорони здоров'я Сумської міської ради Чумаченко О. Ю., директори комунальних некомерційних підприємств Бутенко С. П., Поцелуєв В. І., Змисля І. Ф., Жданов Я. О., Побідинський Р. І., Бойчунь В. О., Шевченко В. В., Шепіль В. М., обласні спеціалісти, працівники апарату Міністерства охорони здоров'я України, представники менеджменту фармацевтичних компаній, відомі практикуючі лікарі. Чимало молодих науковців після отримання диплому залишилися працювати в Alma mater і досягли визнання у своїх галузях, стали докторами наук: Ткач Г. Ф., Погорєлов М. В., Атаман Ю. О., Деміхова Н. В., Куц Л. В., Лобода А. М., Личко В. С., Москаленко Р. А., Кореньков О. В., Мудренко І. Г., Бойко А. В.

Показники позанавчальної діяльності свідчать про оптимальну координацію навчання, культурно-масових, виховних та спортивних заходів. Співпраця студентського самоврядування та кураторів академічних груп, застосування «дорожньої карти» та низки алгоритмів дозволяє швидко адаптувати першокурсників до умов університет-

**Робота з пацієнтом
у лабораторії кафедри
«Фізичної терапії, ерготерапії
та спортивної медицини»
на базі
університетської клініки**

ського життя, сприяє комфортному проживанню іногородніх студентів-медиків у гуртожитках. Волонтерський клуб «Віра» надає допомогу людям із особливими освітніми потребами, онкохворим, дітям-інвалідам, сиротам тощо. Діють танцювальний «Jam» та вокальний колективи. «Радіо Медичне» забезпечує інформаційну підтримку заходів інституту, висвітлює визначні історичні події, транслює музичні привітання.

Серед здобутків – щорічні номінації у конкурсі кращий студент СумДУ, призові місця на турнірі талантів «Золотий інтеграл», перемоги в конкурсах «Містер іноземний студент», «Міс Африка Суми», «Міс СумДУ».

Пишаємося також досягненнями наших студентів-спортсменів. За останні 3 роки в їхній скарбничці 9 перемог на чемпіонатах світу, 30 – на чемпіонатах Європи, більше 210 – на чемпіонатах України.

Значний науково-педагогічний досвід, підтримка друзів та партнерів, корпоративний дух патріотизму, лідерства та конкурентоспроможності дозволяють колективу впевнено дивитись у майбутнє, долати будь-які перешкоди й підкорювати нові вершини.

**// Ми змінюємося,
щоб ви змінювали світ!**

Інститут права

Створений 06.05.2016 р. шляхом об'єднання юридичних факультетів Сумського державного університету та Української академії банківської справи.

Юридичний факультет УАБС створений 18.06.1998 р. (декани Чернадчук В. Д.; Сухонос В. В.). Юридичний факультет СумДУ створений 20.09.2010 р. шляхом виведення зі складу гуманітарного факультету (декан Куліш А. М.).

Директор інституту – Куліш А. М.

У складі інституту 5 кафедр

Кафедра історії

Створена 01.11.1981 р. (завідувачі кафедри: Мірошніченко М. В.; Белікова Л. Й.; Апанасенко О. Т.; Панченко А. І.; Осадчий Ю. І.). Поновлена у статусі кафедри історії 01.07.2020 р. Завідувач – Дегтярьов С. І.

Кафедра міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства

Створена 14.07.2000 р. як кафедра кримінально-правових дисциплін УАБС, з 01.09.2021 р. – кафедра міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства. Завідувачі: Маркова Т. Г.; Лук'янець Д. М.; Чернадчук В. Д.; Старинський М. В.; Завгородня В. М.

Кафедра кримінально–правових дисциплін та судочинства

Створена 15.09.2005 р. як кафедра права шляхом виділення із секції правознавства (організована 01.09.1997 р.; завідувачі: Тертишник В. М.; Грінченко В. В.; Сінченко Ю. П.) із кафедри політології, соціології та права. Завідувачі: Куліш А. М.; Валенкевич Л. П.; Бурбика М. М.; Пахомов В. В.; Бондаренко О. С.

Кафедра адміністративного, господарського права та фінансово– економічної безпеки

Створена 23.03.2010 р. як кафедра адміністративного, господарського права та процесу шляхом виділення із кафедри права.
Завідувачі кафедри: Куліш А. М.; Бурбика М. М.; Гаруст Ю. В.; Кісельова О. І.; Пахомов В. В., Ільченко О. В.

Кафедра фундаментальної юриспруденції та конституційного права

Створена 01.07.2014 р. на базі кафедри історії як кафедра теорії та історії держави і права.
Завідувачі кафедр: Власенко В. М.; Нестеренко В. А.; Сухонос В. В.

Навчальний корпус
інституту

Підготовка юристів здійснюється на денній, заочній та дистанційній формах навчання за освітніми рівнями бакалавр (б) та магістр (м) за спеціальностями:

- «Право» (б, м);
- «Міжнародне право» (б);
- «Історія та археологія» (б);
- «Середня освіта (Історія)» (б).

За період роботи ННІ права дипломи бакалавра отримали більше 1200 осіб, магістра – понад 800. Близько 100 студентів інших спеціальностей паралельно навчалися в інституті та отримали дипломи юриста. Студенти-правники також мають змогу навчатися на кафедрі військової підготовки. Зван-

ня офіцера запасу ЗСУ отримало понад 300 осіб. Здійснюється підготовка аспірантів та докторантів. Функціонує філія кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства на базі Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України.

У 2008 році заснована Юридична клініка СумДУ, яка з 2012-го є членом Асоціації юридичних клінік України. Студенти під керівництвом кураторів надають безоплатну правничу допомогу соціально-вразливим верствам населення.

В інституті працюють спеціалізовані вчені ради з правом прийому до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукових ступенів

Посвята в студенти

та податковими злочинами, проведення досліджень, пов'язаних із роботою правоохоронних та судових органів.

Основними напрямками наукових досліджень кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства є проблеми удосконалення процесуального статусу суб'єктів кримінального провадження, форм досудового розслідування, проблем застосування кримінального законодавства, аналіз та прогнозування злочинності, вивчення технічних засобів виявлення слідів злочинів тощо.

Основним науковим напрямом кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного

**Спеціалізована вчена рада
із захисту дисертацій**

доктора філософії та доктора юридичних наук за спеціальністю «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». За всю історію розвитку правничої наукової школи отримано дипломів докторів філософії – 17 осіб, кандидатів юридичних наук – 43, докторів наук – 14.

Основними науковими напрямками кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки є удосконалення адміністративного права, боротьби з фінансовими

права є дослідження, безпосередньо пов'язані з історією та теоретико-правовим підґрунтям держави.

Науково-педагогічний склад кафедри історії досліджує історію і право України та інших країн, діяльність правоохоронних та судових органів.

Щорічно видається більше 5 монографій, навчальних посібників та підручників, публікується понад 150 статей. Постійно збільшується кількість публікацій у виданнях, що обліковуються науко-

метричними базами Scopus та Web of Science. Видаються такі фахові журнали, як «Сумський історико-архівний журнал», «Сумська старовина».

Перші кроки в науку студенти роблять під час щорічних науково-практичних конференцій «Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів», «Особливість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення», «Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи» та інших, що проводяться інститутом.

Активно діє Науково-консультаційний центр правових досліджень, головною метою якого є надання експертних, адвокатських, оціночних консультацій із різних галузей юридичної практики. Щорічно збільшуються обсяги держбюджетних та госпрозрахункових науково-дослідних робіт, активно розвивається грантова діяльність.

Результативність пошукової і науково-дослідної роботи викладачів, студентів та аспірантів інституту підтверджується стабільно високими показниками на Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт та предметних олімпіадах, де студенти щорічно здобувають більше 20

Випуск 2022

Учасники студентських дебатів проекту «Локальна демократія»

Учасники міжнародної конференції з трудового права

Директор інституту, д.ю.н., проф. Анатолій Куліш – генерал-майор податкової міліції, заслужений юрист України, та голова вченої ради інституту, д.ю.н., проф. Віктор Сухонос – державний радник юстиції 3 класу, заслужений професор СумДУ

призових місць. За кількістю призових місць у конкурсах студентських НДР юридичного напрямку інститут займає третю позицію в Україні.

Студенти інституту є стипендіатами Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, голови Сумської обласної державної адміністрації.

Серед випускників: доктори та кандидати юридичних наук, керівники судових та правоохоронних органів, органів державної влади та місцевого самоврядування. Підтвердження того, що випускники користуються попитом на ринку праці, є результати щорічного рейтингу вищих навчальних закладів, який проводиться тижневиком «Деньги», і за яким, починаючи з 2012 року, інститут права стабільно входить у двадцятку кращих в Україні.

В інституті налагоджена міжнародна співпраця з навчальними закладами Албанії, Болгарії, Естонії, Італії, Литви, Німеччини, Польщі, Словаччини, Туреччини, Чехії. Традиційним є навчання студентів та аспірантів інституту за програмою академічної мобільності в країнах Прибалтики та Великої Британії.

Для студентів-правників створені всі умови для якісного навчання: комп'ютерні класи з найнові-

шим обладнанням, що дає можливість відпрацювати навички роботи з інформаційними базами, аудиторії з мультимедійною технікою, налагоджена система бібліотечно-інформаційного забезпечення, яка надає можливість користування електронними базами, описами наукових публікацій, електронними копіями нормативних юридичних документів та інших наукових і методичних матеріалів.

В інституті активно розвивається система студентського самоврядування, яка включає студентський директорат, профспілкове бюро та наукове товариство.

Студенти інституту – переможці конкурсу «Золотий інтеграл СумДУ – 2021»

Студентське громадське формування «Спарта»

Студенти інституту мають суттєві досягнення у громадському, культурно-мистецькому та спортивному житті: Мельник Михайло, Сиротенко Владислава, Бондхас Даліла Александра, Сугоняко Анастасія – дипломанти та лауреати міжнародних мистецьких конкурсів. Маслюк Дарина та Маслюк Нікіта – чемпіони України з легкої атлетики, Могузна Анна – чемпіонка України з дзюдо.

На постійній основі студенти-юристи співпрацюють з Лігою студентів асоціації правників України.

Здобувачі освіти діяльні учасники громадського формування «Спарта», основним завданням якого є охорона громадського порядку під час проведення культурно-масових і спортивних заходів університету.

Колектив інституту права спрямовує свої зусилля на розроблення нових конкурентоспроможних освітніх програм у галузі права та підготовку кваліфікованих фахівців.

// Наш пріоритет – якість освітнього процесу!

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Створений 15.03.2000 р. як гуманітарний факультет. У 2011 р. перейменований у факультет іноземної філології та соціальних комунікацій.

Декани: Світайло Н. Д.; Валенкевич Л. П.; Вандишев В. М.; Опанасюк В. В.; Медвідь О. М.; Сушкова О. М.

У складі факультету 5 кафедр.

Кафедра іноземних мов та лінгводидактики

Створена 01.09.2021 р. шляхом об'єднання кафедри іноземних мов факультету ІФСК (створена 24.08.1968 р.) та кафедри іноземних мов інституту БіЕМ (створена в УАБС 20.09.1996 р.).

Завідувачі: Лукашенко І. Г.; Бербег В. А.; Войтковська Л. С.; Бокун Г. А.; Литвиненко Г. І.; Гнаповська Л. В.; Таценко Н. В.

Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

Створена 01.07.1991 р. як кафедра соціології та культурології шляхом виокремлення з кафедри політології, соціології та права. З 01.09.2016 р. після виокремлення секції філософії (існувала як кафедра у періодах 01.03.1989–14.11.2012 та 01.09.2016–27.08.2020, завідувачі кафедри: Кочубей Н. В.; Тарельник Б. І.; Словінська (Терещенко) А. Ф.; Вандишев В. М.; Козинцева Т. О.; Мозговий І. П.) реорганізована в кафедру психології, політології та соціокультурних технологій.

Завідувачі кафедри: Шилов В. М.; Буцєвицький В. С.; Світайло Н. Д.; Костенко А. М.

Кафедра мовної підготовки іноземних громадян

Створена 01.09.1991 р. як кафедра російської мови шляхом виокремлення відповідної секції із кафедри іноземних мов; перейменована у 2009 році.

Завідувачі кафедри: Завгородній В. А.; Казанджия М. С.; Звагельський В. Б.; Біденко Л. В.; Сидоренко О. П.

Кафедра германської філології

Створена 12.06.1995 р. шляхом виокремлення із кафедри іноземних мов. 01.11.2015 відбулося об'єднання з кафедрою теорії та практики перекладу.

Завідувачі: Швачко С. О.; Кобякова І. К.; Баранова С. В.

Кафедра журналістики та філології

Створена 04.10.2001 р. як кафедра української та зарубіжної філології шляхом виокремлення із кафедри українознавства; у якості кафедри журналістики та філології діє з 21.06.2004 р.

Завідувачі: Ткаченко О. Г.; Садівничий В. О.

Знайомство з факультетом

Майже 600 здобувачів освіти денної форми навчання проходять на факультеті підготовку за спеціальностями:

- ❑ Філологія («освітня програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»);
- ❑ Журналістика (освітні програми «Журналістика» та «Реклама і зв'язки з громадськістю»);
- ❑ Соціальна робота;

❑ Психологія (освітні програми «Психологія» та «Організаційна психологія»);

❑ Менеджмент соціокультурної діяльності;
❑ Середня освіта. Мова та зарубіжна література (англійська мова і література);

❑ Політологія (освітня програма «Політичні технології та аналітика»).

Діє аспірантура зі спеціальностей «Філологія», «Журналістика» та «Філософія».

Лабораторія кросмедійних технологій – результат міжнародного проєкту

Більше 100 студентів здобувають освіту за дистанційною та заочною формами. Поряд із громадянами України навчаються представники Єгипту, Судану, Туреччини, Туркменістану, Узбекистану, інших країн.

Професорсько-викладацький склад – близько 100 високофахових професіоналів, із яких 10 докторів і більше 60 кандидатів наук, докторів філософії. Залучаються до навчання студентів іноземні вчені та, в межах діяльності Експертної ради роботодавців, фахівці-практики.

Факультет демонструє стрімку динаміку щодо наближення до міжнародних стандартів. Показовим у цьому ключі є активна співпраця з закордонними партнерами: Варшавським університетом (Республіка Польща) у межах роботи Консорціуму українських університетів; Університетом м. Ліверпуль (Великобританія); Міжнародним центром

оборони та безпеки, Тартуським університетом (Естонія); Казахським національним педагогічним університетом імені Абая (Казахстан); Каунаським технологічним університетом (Литва); Ризьким технічним університетом, Латвійським університетом (Латвія); Університетами Німеччини Отто-Фрідріха, Дуйсбург-Ессен, Йоганна Гутенберга, Вищою медійною школою Штутгарта; Коледжем Нью Джерсі (США); Політехнічними коледжами Камарінес Сур (Філіппіни) та іншими.

Викладачі – активні учасники міжнародних проєктів від Єврокомісії (Еразмус+), Державного департаменту США (Програми імені Фулбрайта в Україні), Міжнародної ради наукових обмінів (IREX), Goethe-Institut, DAAD, Міжнародного Фонду Відродження, ОБСЄ, НАТО, Програми Балтійського університету (BUP), Британської ради, TESOL, LATEFL та інших.

На факультеті започатковано освітні проєкти за принципом міжнародного колаборативного онлайн навчання (англ. Collaborative Online International Learning (COIL)), що стало новою парадигмою організації навчального процесу. У співпраці з міжнародними партнерами реалізовано низку проєктів із віртуальної мобільності. Лише впродовж 2022 року в ній задіяно майже сто студентів, аспірантів, викладачів. Упровадження таких педагогічних технологій є суголосним процесам реалізації стратегії інтернаціоналізації СумДУ.

Наприкінці 2022-го успішно реалізовано масштабний проєкт «DESTIN – Журналістська освіта за демократії в Україні: розвиток стандартів, доброчесності й професіоналізму»: він тривав із 2019, фінансувався Еразмус+, об'єднав десять українських та п'ять зарубіжних закладів вищої освіти.

Зусиллями науковців факультету видаються фахові журнали «Філологічні трактати» та «Образ», які представлені й у світовому інформаційному просторі. Викладачі входять до авторського складу «Енциклопедії Сучасної України».

Здобувачі освіти постійно перемагають у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт і Всеукраїнських предметних олімпіадах.

Практичні заняття
в лінгафонному кабінеті

На кафедрі германської філології організовано роботу студентських наукових об'єднань («Дискурсивне поле світової культури», «Труднощі перекладу», «Офіс подорожей», «Основні аспекти міжкультурного спілкування», «Міждисциплінарні студії мовного простору»), що пропонують школярам, студентам і аспірантам дискусії, тренінги та консультації про новітні проблеми мовознавства й перекладознавства. Щорічно проводяться Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Перекладацькі інновації» та конкурс авторських віршів і художніх перекладів «Alter Ego».

Міжнародна діяльність реалізовується за рахунок залучення викладачів і студентів до грантових програм (DAAD, Goethe-Institut, Erasmus+, Senior Experten Service), академічної та віртуальної мобільностей, співпраці з іноземними фахівцями (Казахстан, Латвія, Польща, США, Філіппіни) й міжнародними організаціями. На здійснення академічної мобільності, участь у стипендіальних програмах, обмін лекторами, проведення симпозіумів, конференцій і налагодження молодіжного обміну орієнтований і центр українсько-польської

співпраці «Sloboda», який є структурним підрозділом кафедри.

Успішно функціонує перекладацький навчально-методичний центр «LinguoStar», першочергове завдання якого – надання послуг усного та письмового перекладу, організація різнорівневих (A1–C1) курсів вивчення іноземних мов (англійська, польська, чеська), проведення міжнародних мовних тестів TOEFL, SAT, ACT, GRE, ECL, забезпечення бази практик для студентів. При центрі працює Школа європейських мов.

Політико-ідеологічні та геополітичні зрушення останніх років висунули нові вимоги до журналістики України. Відповідно до них **на кафедрі журналістики та філології** вдало поєднані педагогічна майстерність викладачів, їхня професійна журналістська та медіааналітична діяльність, створення сучасної, європейського рівня матеріально-технічної бази, що є, зокрема, результатом участі в міжнародних грантових програмах і проєктах Європейського Союзу, США, у наукових проєктах від Національного фонду досліджень України та Міністерства освіти і науки. Технічні засоби останнього покоління дозволяють студентам опанува-

**Студенти мас-медійники
в навчально-виробничій
телестудії СумДУ**

ти навички сучасного журналіста, рекламіста чи піарника, готового виготовляти мультимедійний і кросмедійний інформаційний продукт у виробничих умовах. До навчального процесу активно залучені провідні мас-медійники регіону, України, Європи.

Творчий і науковий потенціал, навички командної роботи майбутні журналісти й рекламісти успішно демонструють у Всеукраїнському конкурсі телерадіопрограм «Студентський МІКС», Всеукраїнському конкурсі телевізійних програм «Світ спорту», Міжнародному конкурсі студент-

ських рекламних і PR-проектів «Золотий компас». За активної участі викладачів, аспірантів, студентів на базі кафедри проводяться наукова конференція «Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи»; молодіжний фестиваль реклами «Восьма барва»; II етап Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської і студентської молоді імені Тараса Шевченка; обласний етап захисту наукових робіт із журналістики територіального відділення Малої академії наук; фестиваль «Медіасвіт веде у всесвіт», що проходить під девізом «Кафедра журналістики та філології СумДУ – школярам області».

Випускники-журналісти, рекламісти й піарники працюють як у відповідних організаціях регіонального рівня, так і таких знакових медіа-установах, як Національна суспільна телерадіокомпанія України, Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ», на телеканалах «ICTV», «СТБ», «1+1», «Інтер», радіостанції «Радіо Свобода», всеукраїнських інформаційних мережах, у закордонних медіях. Є серед них і засновники власних медіа-організацій, фрілансери, блогери з мільйонними аудиторіями.

Особливістю освітніх програм, підготовка за якими проводиться **на кафедрі психології, політології та соціокультурних технологій**, є посиленна практична складова, яка реалізується, як через тісні контакти з роботодавцями, так і через доєднання до діяльності кафедральних центрів досліджень регіональної безпеки, соціальних досліджень, підтримки сім'ї та гендерного ресурсного центру.

На кафедрі налагоджена співпраця зі структурами Міжнародного Фонду Відродження, ООН-жінки, НАТО, ОБСЄ, Посольствами країн Європейського Союзу в Україні, Міжнародним центром оборони та безпеки, громадськими організаціями всеукраїнського рівня. Реалізовується кілька масштабних грантових проєктів, підвищується рівень публікацій викладачів та співробітників кафедри. Щороку проводиться соціокультурний та профорієнтаційний захід «Соціальний Оскар СумДУ».

Наш внесок у перемогу – тренінг для прес-офіцерів
(травень 2023 р.)

Університетська школа з проблематики Україна–НАТО

Кафедра забезпечує також діяльність Психологічної служби університету та Кімнати тимчасового перебування дітей «Студентський лелека».

На базі кафедри іноземних мов та лінгводидактики працюють «Лінгвістичний навчально-методичний центр», мовні курси різних рівнів складності якого діють також для організацій та підприємств регіону, «Німецький центр СумДУ» – головною метою якого є підготовка до складання іспитів за програмою Goethe-Institut.

Із 01.09.2022 р. кафедра є випусковою, здійснивши перший набір на спеціальність «Середня освіта (Англійська та німецька мови та літератури)».

Студенти отримують автентичний навчальний досвід як від викладачів кафедри, так і від носіїв

Олена Сушкова – звіт і плани декана

мови – науковців і педагогів із англomовних країн, які працюють у СумДУ за програмами обміну.

Викладачі кафедри проходять стажування та підвищення кваліфікації у США, Великій Британії, Німеччині, Франції та інших європейських країнах, є членами організацій «IATEFL», «TESOL-Ukraine», Української спілки германістів вищої школи (УСГВШ).

Щорічно на кафедрі іноземних мов проводиться всеукраїнська науково-практична конференція

студентів, аспірантів та викладачів «To Make the World Smarter and Safer».

Навчально-освітня діяльність викладачів **кафедри мовної підготовки іноземних громадян** – це викладання української як мови навчання та іноземної мови для слухачів підготовчого відділення і студентів із понад 50 країн світу. Навчально-методична й виховна робота вибудовується на засадах міжкультурного діалогу і спрямована на соціальну адаптацію студентів у поліетнічному середовищі. Науково-практичний досвід викладачів кафедри в цій царині здобув міжнародну підтримку – у межах виконання проєкту ім. Жана Моне програми ЄС Еразмус+ модуля EUROVALID «European Values of Intercultural Dialogue in the field of education: Interdisciplinary and Inclusive Approaches».

На засадах діалогу культур організовано роботу творчого об'єднання «Нащадки Гіппократа» та наукового гуртка «PF. Ukr.Lang.Laboratory», який об'єднав іноземних слухачів підготовчого відділення та студентів СумДУ задля розвитку кроскультурної компетенції, науково-дослідницьких навичок, бажання вивчати українську мову та культуру, що сприяє поширенню й популяризації нашої держави у світі.

Підвищити рівень володіння українською мовою слухачі й студенти мають змогу в Лінгвістичному центрі слов'янських мов – за рівневими програмами, індивідуальними курсами та під час мовного стажування.

Викладачі кафедри беруть участь у міжнародних грантових програмах за підтримки Європейського Союзу Еразмус+ та Національного Еразмус+ офісу в Україні, виконують індивідуальні грантові проекти, проходять стажування і підвищення кваліфікації в Німеччині, Румунії, США, Чехії та інших європейських країнах, є членами міжнародної асоціації: IAPDD – International Association for Peace and Democracy Development (Germany).

Колектив факультету ІФСК значну увагу приділяє і позанавчальній роботі. Студенти гідно представляють університет на творчих конкурсах регіонального, державного, міжнародного рівнів, у різні роки ставали лауреатами та переможцями багатьох престижних фестивалів.

Волонтери – постійні учасники та засновники різноманітних суспільно-корисних заходів, є членами благодійних і громадських організацій.

Підкорюються студентам і високі спортивні вершини. Так, на факультеті навчалися і навчаються переможці чемпіонатів, кубків України та міжнародних змагань, Всеукраїнських універсіад, чемпіонатів Європи, чемпіонатів світу, олімпійських ігор.

Життя триває. І переконливо свідчить – окрім знань та вмінь, необхідних для виконання про-

фесійної місії, важливими є рівень загальної освіченості й ерудиції, людська індивідуальність та унікальність. Допомогти студентській молоді в саморозвитку – одне з головних завдань факультету.

// Важливим є рівень загальної освіченості та ерудиції!

Кафедра

ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Кафедра військової підготовки Сумського державного університету створена 01.09.2007 р. як структурний підрозділ загальноуніверситетського підпорядкування. Завідувач – полковник, к.т.н., доцент Ляпа М. М.

Історія кафедри військової підготовки тісно пов'язана з історією **Військового інституту артилерії Сумського державного університету**, у якому з 1995 р. розпочалася підготовка офіцерів запасу із числа студентів СумДУ. Після реорганізації інституту кафедра визначена його правонаступницею.

Більше 80 % науково-педагогічних працівників кафедри військової підготовки мають наукові ступені кандидатів військових або технічних наук та вчені звання професорів, доцентів і старших наукових співробітників, володіють практичним військовим досвідом застосування ракетних військ і артилерії в бою.

Головне завдання кафедри – підготовка військових спеціалістів у галузі оборони держави та

створення резерву офіцерських кадрів Збройних Сил України за спеціальностями:

- бойове застосування підрозділів самохідної артилерії;
- бойове застосування підрозділів наземної артилерії;
- бойове застосування підрозділів артилерійської розвідки;
- бойове застосування підрозділів протитанкових ракетних комплексів;
- бойове застосування підрозділів ракетних військ.

Для навчання на кафедрі залучають як студентів, так й інших громадян України та військовослужбовців, які мають або здобувають вищу освіту. На кафедрі навчаються студенти 17 закладів вищої освіти восьми областей України. Починаючи з 2011 р. на кафедрі мають можливість навчатись і громадянки жіночої статі. Щорічно близько 500 курсантів і курсанток, які пройшли навчання за програмою військової підготовки офіцерів запасу, складають військову присягу, наказом Міністра оборони України їм присвоюють звання «молодший лейтенант запасу». Випускників кафедри за власним бажанням зараховують до лав Збройних сил, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Національної поліції, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Державної прикордонної служби, Національної гвардії України.

**Застосування імерсивних технологій.
Доповідає начальник
кафедри М. Ляпа**

З часу створення кафедри підготовлено більше 7000 фахівців, понад 500 військових фахівців різних силових структур підвищили свій кваліфікаційний рівень і продовжують професійно виконувати бойові завдання.

На кафедрі широко застосовують інтерактивні, ситуаційні, імітаційні, інформаційні, дискусійні та

інші інноваційні технології навчання. Здобувати практичні навички допомагають зразки ракетно-артилерійського озброєння, артилерійські прилади й інші технічні засоби.

Викладачі й студенти беруть активну участь у науково-дослідних проєктах, у роботі міжнародних і всеукраїнських науково-методичних конфе-

**Стрілецька підготовка
в електронному тирі**

Урочисто присягаємо на вірність українському народові

ренцій із тематики бойового застосування ракетних військ та артилерії й методики навчання. Про ефективну та якісну роботу колективу кафедри свідчать призові місця на міжнародних і всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт у галузі військових наук та національної безпеки, на змаганнях із Міжнародного гуманітарного права, призові місця у номінаціях «Кращий винахід року» та «Кращий навчальний посібник (підручник) року», демонстраціях наукових розробок кафедри на рівні Президента України і Міністерства оборо-

ни України, а також щорічна участь у Міжнародній виставці «Зброя і безпека», видання монографій, підручників та навчальних посібників, наукових статей (у т.ч. у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus та Web of Science). Низка комп'ютерних програм, розроблених викладачами кафедри, використовується у частинах і підрозділах ракетних військ і артилерії з метою підвищення ефективності нанесення ракетних ударів і точності стрільби.

На базі кафедри функціонує університетський центр військово-патріотичного виховання сту-

дентської та шкільної молоді. Викладачі є активними учасниками заходів із військово-патріотичної діяльності.

Із початком широкомасштабного вторгнення армії РФ, у результаті нанесених рашистами ракетних ударів по території, де знаходиться кафедра, виведено з ладу значну частину навчально-матеріальної бази, яку відновлено за участю колективу кафедри. У цей же час значна кількість випускників вступила до лав Збройних Сил та інших збройних формувань України. Частина науково-педагогіч-

них працівників також брала участь у бойових діях. Колектив кафедри активно включився в процес бойової підготовки артилерійських підрозділів територіальної оборони Сумської, Полтавської, Чернігівської областей, а також деяких військових частин, зокрема шляхом проведення занять безпосередньо в них. Особовий склад кафедри надавав допомогу силам спротиву в ремонті, налагодженні захопленої ворожої техніки та її застосуванні. За якісну підготовку фахівців під час воєнного стану Сумський державний університет отримав почес-

**Навчальні збори
в спортивно-оздоровчому
центрі «Універ»**

ну відзнаку керівництва резервного армійського корпусу, а кафедра нагороджена командувачем оперативно-тактичного угруповання «Суми».

Колектив кафедри продовжує сумлінно виконувати державне завдання з підготовки висококваліфікованих офіцерів запасу для ракетних військ і артилерії Збройних Сил України.

Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання

Найстаріший навчальний підрозділ, історія якого з 1948 р. є одночасно й історією всього навчального закладу. Із 1966 р. існував як загальнотехнічний факультет Сумської філії ХПІ, з 1 березня 1983 р. – заочний факультет. У 1992 р., у тому числі на базі вечірніх відділень інших факультетів, реформований у факультет заочного і вечірнього навчання, а з 01.09.2006 р. – в інститут заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання, який пізніше трансформувавсь у центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання.

Керівники: Попов В. І.; Король О. М.; Іноземцев О. Г.; Малюшенко В. В.; Со-
логубовський В. М.; Ковальов І. О.; Маяровський В. Л.; Брачихін В. М.; Зайцев І. Г.;
Міщенко Б. А.; Стороженко В. Я.; Фролов С. М.; Мелейчук С. С.

Перший випуск спеціалістів відбувся у 1967 р.:
вечірнє відділення закінчили 75 осіб, а заочне – 12.
За всі роки існування заочної форми підготовлено
близько 18000 фахівців з вищою освітою, у тому

числі майже 300 студентів-іноземців із більше ніж
10 країн світу.

Нині в центрі навчається близько 1600 сту-
дентів за 20 спеціальностями освітнього ступе-

**Географія
дистанційного навчання**

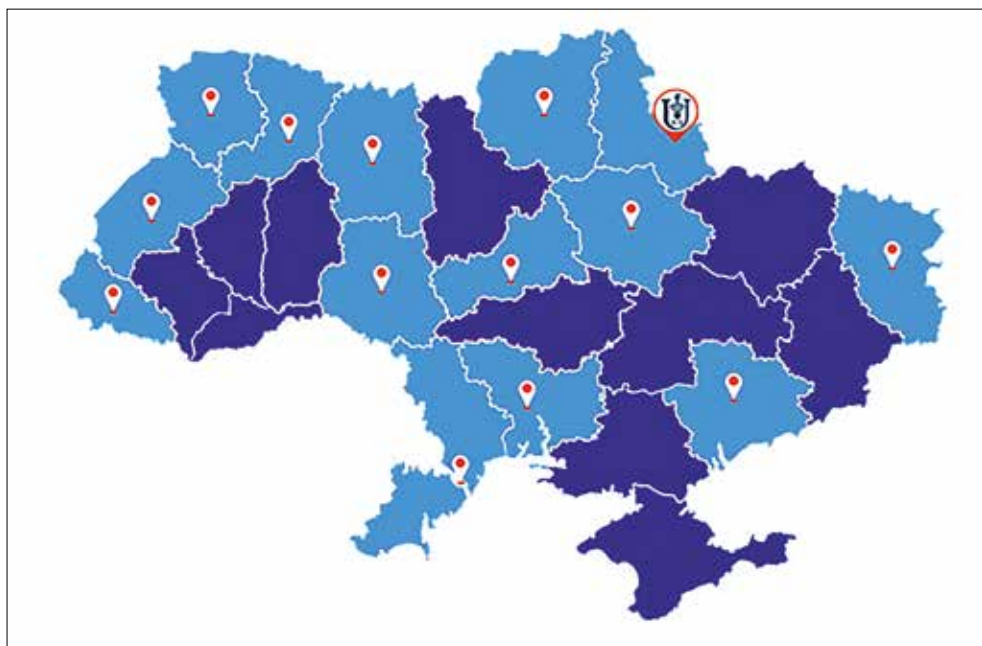
ня бакалавр та за 24 спеціальностями освітнього ступеня магістр, а саме: «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології», «Галузеве машинобудування», «Економіка», «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», «Енергетичне машинобудування», «Журналістика», «Комп'ютерні науки», «Маркетинг», «Менеджмент», «Міжнародні економічні відносини», «Облік і оподаткування», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Право», «Прикладна механіка», «Психологія», «Соціальна робота», «Технології захисту навколишнього середовища», «Фізична

культура і спорт», «Філологія», «Фінанси, банківська справа та страхування».

Навчання відбувається за заочною та дистанційною формами, зокрема і в позабазових структурних підрозділах. Також має поширення одночасне навчання студентів денної форми за іншою спеціальністю за заочною або дистанційною формою з перезарахуванням певної кількості дисциплін, що було започатковано з 2016 року.

Університет, починаючи з 2002 р., одним із перших в Україні запровадив дистанційну освіту, ще коли вона не була трендом, та побудував власну

**Територіальні центри
дистанційних комунікацій**

автоматизовану систему дистанційного навчання із більш як 1400 дистанційних курсів, близько 1200 віртуальних тренажерів, 160 тис. тестових завдань для самостійної роботи, 600 відеолекцій. Прийом студентів на дистанційну форму навчання розпочато у 2004 р. Навчання відбувається за 14

спеціальностями, реалізовано англomовні онлайн програми за спеціальностями «Менеджмент», «Право» та «Комп'ютерні науки».

З метою розширення можливостей університету по наданню доступу до якісної освіти студентам, які знаходяться віддалено, на базі місцевих закла-

Онлайн заняття

дів освіти чи організацій створено 44 територіальних центрів дистанційних комунікацій (ТЦДК), які діють у 17 областях України (міста Бар, Білгород-Дністровський, Білопілля, Володимир, Гадяч, Глухів, Дніпро,

Дніпрорудне, Дрогобич, Житомир, Заводське, Коростень, Кременчук, Кролевець, Кропивницький, Лебедин, Луцьк, Мелітополь, Могилів-Подільський, Новгород-Сіверський, Охтирка, Прилуки, Путивль, Ромни, Черкаси, Южноукраїнськ, селища Дубове, Млинів та Сокиринці). На базі ТЦДК відбувається організаційна, консультативна та технічна підтримка здобувачів щодо технологій дистанційного навчання.

Загалом у роботі центру задіяно близько 500 осіб професорсько-викладацького складу, із яких 40 професорів, 250 доцентів. Окремі види навчальної роботи зі студентами-дистанційщиками реалізуються з використанням спеціалізованої online-студії, яка дозволяє записувати і транслювати в online-режимі навчальні відеоматеріали

в найбільш адаптованій для навчання формі. Використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій забезпечує інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі. Автоматизована система дистанційного навчання дозволяє користувачам отримати доступ до її ресурсів через веб-браузер.

У той час, коли внаслідок воєнної агресії з боку російської федерації багато співвітчизників змушені змінити постійне місце проживання або виїхати за кордон, на перший план виходить потреба у віддаленому доступі до якісної освіти. Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання відповідає усім вимогам сучасної освіти, відкриває широкі перспективи для отримання фахових знань, використання найсучасніших інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі.

**// Широкі перспективи
для здобуття фахових знань**

Освіта упродовж життя

Центр професійної та післядипломної освіти

Системна робота в цьому напрямі розпочалася зі створення 15.07.1994 р. Центру післядипломної освіти (з 2015 року – Центр професійної та післядипломної освіти (ЦППО)).

Керівники: Колдін Л. Я., Фролов С. М., Євдокимов А. В., Башук Т. О., Старченко Л. В.

Діяльність університету з професійної та післядипломної освіти спрямована на системну роботу з реалізації місії «навчання впродовж усього життя». Щорічно у цій системі навчається близько 8 тис. представників різних соціальних груп, зокрема

на замовлення територіальних громад, юридичних і фізичних осіб. Додаткові освітні послуги надають близько 40 навчальних центрів СумДУ за більше ніж 100 програмами підвищення кваліфікації, серед яких: економіка та бізнес, підприємництво,

бізнес-планування та бізнес-аналітика, фінансова та юридична грамотність, автоматизація керування та обліку підприємствами, метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка, програмування, QA тестування, Web-розробка, кібербезпека, комп'ютерна графіка, 3D-моделювання, електроніка та робототехніка, мовні курси та підготовка до складання іспитів з міжнародних мовних тестів (німецька, англійська), підготовка сертифікованих спеціалістів із проєктування та обслуговування комп'ютерних мереж, підготовка операторів безпілотних літальних апаратів, медіаграмотність, відеоблогерство, ораторське мистецтво тощо. Популярними серед фахівців підприємств Сумщини є навчання та перевірка знань із «Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів та охорони праці», «Правил технічної експлуатації теплових установок і мереж», «Правил підготовки теплових господарств до опалювального періоду». Активним у розвитку освіти впродовж життя є факультет післядипломної медичної освіти, який організовує стажування та здійснює підготовку на циклах тематичного удосконалення близько 1500 лікарів щорічно. Центр розвитку кадрового потен-

ціалу СумДУ опікується підвищенням кваліфікації викладачів за напрямками інноваційної педагогічної діяльності, акредитації освітніх програм, застосування інструментів Microsoft Office 365 для організації дистанційного навчання тощо.

Безпосередньо діяльність Центру професійної та післядипломної освіти (ЦППО) спрямована на:

- підготовку магістрів за напрямками «Публічне управління та адміністрування (Державна служба)» та «Менеджмент (Організація і управління охороною здоров'я)» здійснюється за державним замовленням та за угодами з юридичними і фізичними особами;

- підготовку та перепідготовку кваліфікованих робітників із професій: «Водій автотранспортних засобів» (категорія «В»), «Охоронник», «Оператор комп'ютерного набору», «Оператор комп'ютерної верстки», «Бармен»;

- підвищення кваліфікації за програмами: «Арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор)», «Приватний виконавець», «Проєктний менеджмент», «Менеджер (управитель) багатоквартирного будинку», «Плавець-рятувальник», «Організація роботи з пере-

Заняття в автошколі СумДУ

везення цінностей у системі Національного банку України»;

□ підвищення кваліфікації Державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування за програмами: «Запобігання корупції», «Управління публічними фінансами», «Дотримання прав людини та протидії дискримінації» тощо, яке здійснюється за державним замовленням Національного агентства з питань державної служби та за угодами з юридичними і фізичними особами;

□ проведення іспитів на рівень володіння державною мовою.

Щороку кваліфікацію в центрі підвищують майже 5000 осіб. За професією «Водій автотранспортних засобів» навчаються близько 200 курсантів.

ЦППО тісно співпрацює з Національним агентством України з питань державної служби, Національним банком України, Національною комісією зі стандартів державної мови, підприємствами та організаціями Сумської та інших областей України. Центр постійно розширює спектр програм із під-

**Підписання меморандуму
про співпрацю у сфері освіти
дорослих**

вищення кваліфікації згідно з потребами суспільства та змінами в законодавстві.

29 вересня 2016 року Сумським державним університетом та громадською організацією «Центр освіти впродовж життя» за підтримки Представництва Інституту міжнародного співробітництва Німецької асоціації народних університетів (DVV International в Україні) засновано «Центр освіти дорослих» (Education for Life), основними покликаннями якого є освітня (дизайн, пілотування та впровадження освітніх програм для дорослих) та проєктна діяльність (реалізація освітніх та культурних ініціатив), дослідження освітніх потреб дорослого населення, проведення заходів, спрямованих на популяризацію освіти дорослих, сприяння розвитку системи освіти впродовж усього життя (lifelong education) та отримання містом Суми такого статусу ЮНЕСКО, як «місто, що навчається».

12 грудня 2018 року між Сумським державним університетом, ГО «Центр освіти впродовж життя», Сумською міською радою, Українською асоціацією освіти дорослих і DVV International в Україні підписано Меморандум про співпрацю у сфері освіти дорослих, що стало точкою відліку нового етапу розвитку, спрямованого на створення модельного Центру освіти дорослих. У 2019–21 роках

Центр освіти дорослих отримав підтримку від DVV International в Україні в межах проєкту «Професіоналізація центрів навчання і освіти дорослих у Європі», що дозволило досягти відчутного прогресу в інституційному розвитку. Навчальні програми та проєкти Центру неодноразово ставали переможцями загальноукраїнських і міжнародних конкурсів. Зокрема, освітній фестиваль неформальної освіти «Мистецтво вчитися разом» є переможцем п'ятого всеукраїнського конкурсу кращих проєктів у сфері освіти дорослих у номінації «Кращий освітній проєкт з активізації місцевих громад» (2021 рік), навчальна програма «Збереження доброго здоров'я та активного способу життя для людей старшого віку» – переможець третього всеукраїнського конкурсу кращих проєктів у сфері освіти дорослих у номінації «Кращий проєкт для людей поважного віку» (2019) рік; навчальна програма «Громадянська відеожурналістика» – переможець міжнародного конкурсу кращих практик у сфері громадянської освіти в країнах Східного партнерства ЄС (конкурс мережі EENCE, Грузія, м. Батумі, 2019 рік).

Постійними користувачами послуг Центру освіти дорослих є близько 1500 сумчан, що підтверджує попит на освіту впродовж життя. Плани з

подальшого розширення переліку освітніх курсів та напрямів діяльності лише сприяють зростанню зацікавленості містян у діяльності Центру.

В університеті посилюється діяльність щодо розширення спектру програм «навчання впро-

довж усього життя», професійної та післядипломної освіти відповідно до соціально-економічних, технологічних та інших потреб суспільства, а також поширюються напрацювання партнерських зв'язків із бізнес-простором України й зарубіжжя.

НАВЧАЛЬНО–НАУКОВИЙ ЦЕНТР підготовки кадрів вищої кваліфікації

Підготовка науково-педагогічних кадрів започаткована в 1966/1967 навчальному році шляхом відкриття при Сумській філії ХПІ науково-консультаційного пункту для складання кандидатських іспитів працівниками підприємств та організацій міста.

Підготовка аспірантів до 1991 р. проводилася на замовлення в інших вишах, а також через аспірантуру Харківського політехнічного інституту. У 1991 р. в Сумському фізико-технологічному інституті відкрито постійно діючу аспірантуру з восьми спеціальностей. Перший прийом до власної докторантури відбувся у 1994 р. У березні 2021 р. відділ докторантури та аспірантури реорганізовано в інститут підготовки кадрів вищої кваліфікації, а згодом – у навчально-науковий центр відповідної спрямованості.

Керівники: Залого О. Г.; Журба В. О.; Циганюк Д. Л.; Діденко І. В; Бойко А. О.

Аспірантура та докторантура СумДУ завжди була важливим рушієм розвитку науково-педагогічного та наукового потенціалу університету.

Із 2018 року СумДУ є одним із лідерів серед ЗВО України за обсягом державного замовлення на підготовку науково-педагогічних кадрів (в серед-

Аспірантські дослідження

Виконання дисертації в біогазовій лабораторії університету м. Лінчепінг (Швеція)

ньому більше 100 місць державного замовлення щороку). У 2022 році контингент аспірантів СумДУ перевищив 800 осіб за 24-ма спеціальностями (у тому числі 37 іноземців із 9 країн світу), а контингент докторантів сягнув 36 осіб, що є одним із найбільших показників в Україні.

У межах міжнародного співробітництва понад 10 років здійснюється подвійне наукове керівни-

Міжнародна мобільність аспірантів за програмою Еразмус+ в університеті м. Фоджа (Італія)

цтво аспірантами у партнерстві з провідними зарубіжними вченими, які представляють високо-рейтингові університети світу. У 2021 році вперше започатковано підготовку докторів філософії за програмами подвійних дипломів із європейськими університетами. Аспіранти й докторанти СумДУ – активні учасники різноманітних довго- та короткострокових програм міжнародної академічної

Публічний онлайн захист дисертації

мобільності, у яких за роки навчання в аспірантурі бере участь близько 30 % контингенту здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

За результатом реформи 2016 року підготовки аспірантів, у СумДУ започаткована підготовка докторів філософії за структурованими навчальними планами, а також налагоджена ефективна робота із забезпечення якості освітньої діяльності. Це підтверджено результатами акредитації освітньо-наукових програм, 50 % яких отримали від Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти статус «Зразкова».

Для атестації здобувачів ступеня доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук в університеті функціонує 6 спеціалізованих вчених рад (за 11 науковими спеціальностями), регулярно утворюються разові спеціалізовані вчені ради. У середньому в університеті щороку здобувають науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук) близько 40 осіб, доктора наук – 20 осіб.

Високої ефективності підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів сприяє багатовекторна

Участь аспірантів у міжнародних наукових проєктах

система стимулювання наукової діяльності. Передбачене преміювання аспірантів і докторантів, а також їхніх наукових керівників (консультантів) за успішний захист дисертації. Університет додатково стимулює наукових керівників, які демонструють високу ефективність підготовки науково-педагогічних кадрів, здійснюють наукове керівництво іноземцями.

Центр розвитку кадрового потенціалу

11.03.1991 року створено факультет підвищення кваліфікації викладачів, який у 2020-му реорганізовано в Центр розвитку кадрового потенціалу. У різні роки підрозділ очолювали проф. Сігова В. І., доц. Купенко О. В., проф. Божкова В. В., доц. Костюченко Н. М., доц. Циганюк Д. Л., доц. Гордієнко В. П.

Сумський державний університет в особі Центру розвитку кадрового потенціалу є суб'єктом надання освітніх послуг із підвищення кваліфікації співробітників СумДУ, так і співробітників інших закладів освіти з різних регіонів України, чисельність яких у середньому складає більше 2000 осіб на рік.

Основними завданнями Центру є:

- формування системи безперервного, взаємоузгодженого та послідовного розвитку професійних компетенцій передусім педагогічних, науково-педагогічних, а також інших категорій працівників;
- організація заходів із підвищення кваліфікації за різними видами й формами.

Реалізація заходів із підвищення кваліфікації здійснюється в офлайн- та онлайн-режимах у безпосередньому контакті з викладачами курсів і

програм, якими є сертифіковані, висококваліфіковані та досвідчені тренери з відповідних галузей.

Успішне завершення навчання засвідчується документами про підвищення кваліфікації, які не потребують окремого визнання чи підтвердження, а випускники курсів і програм мають змогу отримувати післянавчальну менторську підтримку.

Отримання необхідних компетентностей забезпечує широкий спектр тематичних напрямів програм і навчальних курсів, серед яких:

- інноваційна педагогічна діяльність;
- електронні засоби та дистанційні технології навчання;
- школа професійної майстерності викладачів-початківців (School of Teaching Excellence & Proficiency 1 – STEP 1);

Президент Міжнародного фонду досліджень освітньої політики, заступник голови Наглядової ради СумДУ Т. Фініков на засіданні робочої групи щодо створення загальнодержавної цифрової платформи професійного розвитку

- управління закладом освіти: топ 5 принципів досягнення успіху;
- акредитація освітньої програми: кращі практики та проблемні питання;
- розбудова системи забезпечення академічної доброчесності у закладі освіти;
- методи активізації навчального процесу: сучасні тренди;
- промоція освітніх послуг, або навіть викладачеві копірайтинг;
- інформаційно-рекламна складова профорієнтаційної діяльності;
- від абітурієнта до студента: маркетинг освітньої програми;
- запобігання та протидія булінгу в закладах освіти: нові реалії воєнного стану;
- ораторське мистецтво;
- критичне мислення у кризових ситуаціях: педагогічні виміри;
- дистанційне навчання за будь-яких умов;
- змішане навчання у закладах освіти: тенденції та виклики сьогодення;
- особливості застосування інструментів Microsoft Office 365 для організації дистанційного навчання в закладах освіти;
- використання безкоштовних онлайн-ресурсів для організації навчального процесу в дистанційній формі;

Різноманітність форм навчання: семінари, тренінги, воркшопи...

Обмін досвідом із колегами закладів вищої освіти Сумщини

Учителі фізичної культури в університеті: семінар з проблематики «Нова українська школа»

**Практичні заняття за програмою
«Безпека занять із плавання»**

- Task & Time Management: втілення класичних методик у web-додатках;
- медійність та інтерактивність як основа успішних навчальних методик;
- медіаграмотність, або чому вірити в сучасному інформаційному суспільстві;
- відеоблогерство як спосіб світової комунікації;
- Social Media Marketing: базовий курс викладача;
- блог викладача як інструмент модернізації навчального процесу;
- українська мова: помічник кожному на щодень;
- підготовка до іспиту на визначення рівня володіння державною мовою для виконання службових обов'язків;
- українська бізнес-лінгвістика;
- українське ділове мовлення;
- діджиталізація бібліотечної справи: інструменти та методи реалізації;
- педагогічна майстерність у сфері фізичного виховання та спорту;
- програма підвищення кваліфікації тренерів (тренерів-викладачів) та інших фахівців у сфері фізичної культури й спорту.

Педагогічні та науково-педагогічні працівники, у яких є потреба отримати нові та вдосконалити

раніше набуті компетентності, вивчити кращий педагогічний досвід або удосконалити навчально-методичне забезпечення дисципліни, можуть пройти стажування будь-якого обсягу та у будь-який період. Безперервному професійному їхньому розвитку в університеті сприяє наявна накопичувальна система підвищення кваліфікації, яка є пілотним проєктом власної розробки і передбачає обрахування здобутків викладачів у навчанні на курсах, стажуваннях, різних видах неформальної освіти, самоосвіти та/або здійсненні професійної діяльності.

В університеті проводиться конкурс «Педагогічні інновації СумДУ», який спрямований на впровадження в освітній процес інноваційних методів; поширення інноваційних підходів, що стимулюють самостійну роботу студентів; на пошук можливостей ефективної реалізації концепції «досліджуючи – навчаю» та стимулювання органічного поєднання наукової й навчальної діяльності студентів; вдосконалення системи безперервного, взаємоузгодженого та послідовного розвитку професійних компетентностей усіх категорій працівників.

Також професійному розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників сприяє їхня участь у грантових проєктах. Так, за координацією Центру розвитку кадрового потенціалу викладачі СумДУ стали учасниками проєкту «Програма вдосконалення викладання у вищій освіті України», який реалізовувався за підтримки Британської Ради в Україні. У співпраці з Міжнародним фондом досліджень освітньої політики та за підтримки Посольства США в Україні впроваджується проєкт по створенню загальнонаціональної цифрової платформи, на якій розміщуються навчальні курси та програми підвищення кваліфікації для викладачів різних навчальних закладів із різних регіонів України.

Таким чином, Центр розвитку кадрового потенціалу забезпечує постійний процес навчання та вдосконалення компетентностей викладачів і співробітників університету, що дозволяє на належному рівні підтримувати їхній безперервний професійний розвиток.

ДЕПАРТАМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТИ

Створений 01.05.1992 р. як факультет по роботі з іноземними громадянами на базі підготовчого відділення для іноземних громадян, відкритого в травні 1991 р. Із 2009 р. факультет реорганізовано в Департамент міжнародної освіти з підготовчим відділенням.

Керівники: Чечоткін О. В.; Лук'янихін В. О.; Юнда А. М.; Божко М. О.

Першими студентами-іноземцями, які приїхали навчатись у 1991 році, були громадяни Палестини, Йорданії та Сирії.

У подальшому підготовка іноземних громадян у СумДУ набула суттєвого розвитку: до початку широкомасштабної агресії росії в університеті навчалося близько 2200 іноземних громадян із 51 країни світу.

У 2022 році Департамент міжнародної освіти відзначив 30-річчя від дня заснування. За цей час більше 1150 іноземців успішно закінчили підготовче відділення, близько 3000 іноземних громадян із країн Азії, Африки, Європи, Америки отримали вищу освіту в СумДУ. Вони захистили 15 кандидатських дисертацій та отримали більше 300 свідоцтв про спеціалізовану підготовку з медицини.

Пишаюся дипломом СумДУ

На підготовчому відділенні департаменту міжнародної освіти іноземні громадяни опановують українську як мову навчання та спілкування, отримують знання із загальноосвітніх дисциплін, знайомляться з українською культурою й традиціями. За умови володіння слухачами на достатньому

рівні англійською мовою їм надається можливість її вдосконалювати. Також при Департаменті міжнародної освіти працює лінгвістичний центр, який надає можливість іноземним студентам СумДУ пройти мовне стажування з метою вдосконалення рівня володіння українською або англійською.

**Вивчаємо китайську мову
в класі Конфуція**

Український гопак

Чемпіони Всеукраїнських студентських ігор 2019 р.

Учасники зимової спартакіади

**Перший проректор СумДУ
С. Леонов із випускниками-
магістрами**

Для всіх охочих вивчати китайську мову та культуру працює «Клас Конфуція», слухачі якого мають можливість скласти іспит на знання китайської мови – Hanyu Shuiping Kaoshi (HSK). Результати іспиту визнаються в усьому світі і дають можливість брати участь у конкурсах на отримання стипендії для навчання або стажування в Китаї.

В університеті на постійній основі працює Рада голів земляцтв, до складу якої входять представники адміністрації університету та іноземних студентів від кожної країни. На засіданнях Ради обговорюються та вирішуються питання, пов'язані з поліпшенням умов перебування та навчання іноземних студентів у СумДУ.

Іноземні студенти беруть активну участь у позанавчальному житті університету. Постійно зростає кількість тих, які залучені до спорту та художньої самодіяльності. Іноземні студенти відвідують секції з єдиноборств, легкої атлетики, інших видів

спорту. Більше 100 з них є призерами спартакіад і чемпіонатів України серед іноземних студентів із футзалу, футболу, гандболу, волейболу, настільного тенісу та бадмінтону. Футбольна команда студентів-іноземців СумДУ у 2019 році вдруге виборола титул чемпіона України на Всеукраїнських студентських іграх.

Іноземні студенти відвідують танцювальні гуртки, вокальну студію, студентський хор, беруть участь у волонтерському русі, є учасниками благодійних акцій та інших заходів. Традиційними стали «Міжнародний день студента», дні культур, відзначення національних свят різних країн.

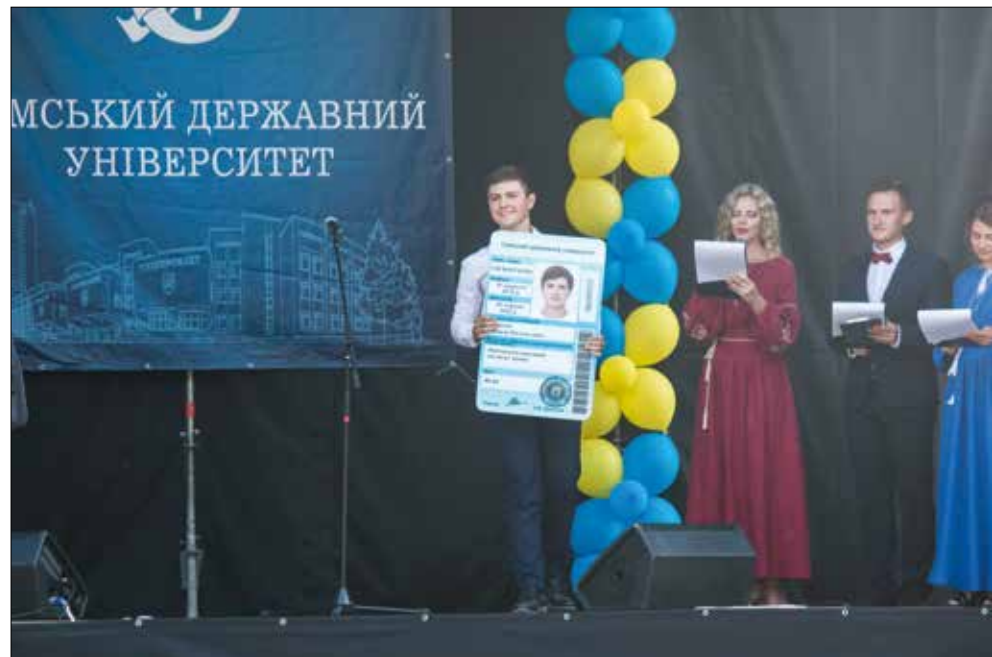
Активна діяльність університету у світовому науково-освітньому просторі, його позиціонування у найвпливовіших міжнародних рейтингах, висока якість підготовки забезпечують зростання інтересу громадян інших країн до навчання в СумДУ.

Доуніверситетська освіта

Початком розвитку системи підготовки до вступу в СумДУ стало відкриття у вересні 1961 р. підготовчих курсів при навчально-консультаційному пункті (керівники: Копитіна Л. В.; Рибасенко (Євтушенко) В. Г.; Слісаренко Т. І.). У 1993 р. створений навчальний відділ доуніверситетської підготовки (керівник – Васильєва О. А.). У березні 2003 р. – факультет довузівської підготовки, який у 2009 -му реорганізований у Департамент доуніверситетської освіти (керівники: Юскаєв В. Б.; Зимак Ю. А.). У 2007 р. створено Центр науково-технічної творчості учнівської молоді (керівник – Смірнов В. О.). У 2018 р. Департамент доуніверситетської освіти реорганізовано у Департамент доуніверситетської освіти та профорієнтаційної роботи (керівники: Васькін Р. А.; Мерзляков Ю. С.).

Доуніверситетська освіта СумДУ пропонує різні форми освітніх послуг, сприяє формуванню у вступників профорієнтаційно орієнтованих компетентностей. Системна діяльність зазначеної спрямованості реалізується через:

- розгалужену систему доуніверситетської освіти, до складу якої входять більше двадцяти закладів загальної середньої та позашкільної освіти, що забезпечує створення її неперервної вертикалі;

Перший крок

**Заняття школярів
у танцювально-репетиційній
залі університету**

- плідну співпрацю з Малою академією наук та проведення обласних етапів всеукраїнських учнівських олімпіад із базових предметів;

- проведення додаткових занять у спеціалізованих «недільних школах» поглибленого навчання з хімії та фізики, участь вступників у олімпіадах та наукових конференціях, наукових гуртках і курсах, таких, як «Навчальний Центр E-School», «Well.com. IT», «Hack It Studio»;

- регіональну мережу університетських центрів підготовки молоді до зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) та магістерських вступних випробувань, навчання при центрах технічної творчості учнівської молоді, курсах підготовки за дистанційною формою та відкритих онлайн тестуваннях на платформах zno.sumdu.edu.ua та evi.sumdu.edu.ua;

- реалізацію віртуального проєкту «Університет для дітей і молоді» із застосуванням на платфор-

**Учнівський майстер-шеф
у їдальні СумДУ**

**Призери Малої академії наук
в університеті**

мі examenarium.sumdu.edu.ua відкритих онлайн курсів у поєднанні з класичними дистанційними курсами на основі короткотермінових навчальних програм, курсів для вступників до магістратури зі спеціальностей «Право» та «Міжнародне право», а також «Фінансова грамотність для школярів», «Просвітницькі курси з медіаграмотності», «Цінності Європейського Союзу» тощо;

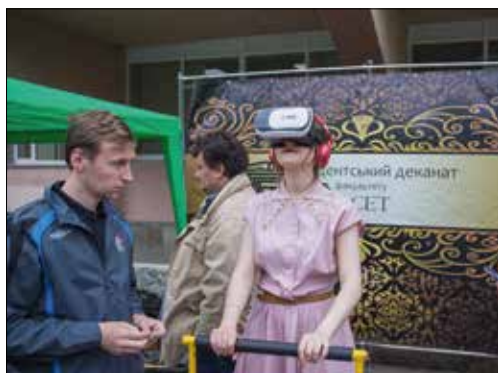
- реалізацію соціальних проєктів «Місто, дружнє до дітей», «ЗНО для батьків», «ЗНО без хвилювань», «Обираю моє майбутнє», що допомагає школярам зменшити стрес при підготовці та складанні ЗНО;

- проведення значної кількості спортивних, культурно-мистецьких і розважальних заходів,

у тому числі для організації дозвілля учнів при- шкільних таборів, які користуються великим по- питом;

- освітню платформу abiturient.sumdu.edu.ua, що надає можливість вступникам ближче позна- йомитися з університетом, брати участь у віртуаль- ному турі його кампусами, дізнатись про спеціаль- ності, наукову, спортивну, культурно-мистецьку діяльність, кіберспортивні змагання, побудувати власну індивідуальну освітню траєкторію навчан- ня у доуніверситетській освіті, пройти психологічні тестування щодо діагностики здібностей і схиль- ності до певних спеціальностей.

Велику популярність має щорічний фестиваль науки, освіти і культури «СумДУ – сумчанам».

діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Візитівка четверта

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

*Майстерно шлях до знань студента відкриваєш,
Сучасний досвід ти невпинно переймаєш!*

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Поширення діяльності

Класичний фаховий коледж Сумського державного університету

Класичний фаховий коледж Сумського державного університету – один із найстаріших освітніх закладів України. Заснований 1890 р. як трирічне технічне залізничне училище, він із плином часу пройшов складний шлях становлення, пошуку, реформування, неодноразово змінював назву, відомчу приналежність. І кожен із цих етапів – нова сходинка на шляху розвитку та вдосконалення. У Конотопський політехнічний технікум він реорганізований у 1997 році шляхом об'єднання Конотопського будівельного та Конотопського електромеханічного технікумів. 01.09.2001 р., відповідно до наказу МОН України № 647, Конотопський політехнічний технікум увійшов до структури Конотопського інституту Сумського

державного університету (створений 08.06.2001 р., директор – Бібик В. В.), і який висококваліфікованим професорсько-викладацьким складом успішно забезпечував якісну підготовку фахівців освітнього рівня «бакалавр» за певними спеціальностями галузей знань «Управління та адміністрування», «Електроніка та телекомунікації», «Механічна інженерія».

У 2022 р., згідно з рішенням загальних зборів трудових колективів, Конотопський інститут СумДУ та Класичний фаховий коледж об'єднали свої зусилля і, шляхом приєднання інституту до коледжу, створили єдиний колектив із потужним потенціалом (наказ Міністерства освіти і науки України від 17 січня 2023 р. № 48).

Керівники навчального закладу: Третьяков М. Ф.; Вільгельмінін А. І.; Банківський Ю. А.; Точиський Л. А.; Дирда І. І.; Маврин; Холоднов І. А.; Макарьський М. М.; Ренський Б. М.; Слиської П. С.; Котляр; Жаріков М. М.; Потоцький Г. Т.; Автухов П. Г.; Срочко М. П.; Прокопець В. А.; Беляєв О. П.; Ростовський А. П.; Гончаренко І. М.; Бібик В. В.; Заїка О. С.; Гребеник Т. В.

Нині Класичний фаховий коледж – це сучасний заклад фахової передвищої освіти, де навчаються за денною та заочною формами більше тисячі студентів, яким надається вибір широкого спектру освітньо-професійних програм за освітніми ступенями бакалавра (б) та молодший бакалавр (мб) і освітньо-професійним ступенем фаховий молодший бакалавр (фмб) за такими актуальними на ринку праці спеціальностями, як «Менеджмент» (б, мб, фмб), «Електроніка» (б, фмб), «Будівництво та цивільна інженерія» (мб, фмб), «Галузеве машинобудування» (мб, фмб), «Професійна освіта (будівництво та зварювання)» (мб), «Фізична культура і спорт» (мб), «Геодезія та землеустрій» (фмб), «Комп'ютерна інженерія» (фмб).

Коледж має належну матеріально-технічну базу, яка налічує 65 навчальних аудиторій та лабораторій, 6 цехів у навчальних майстернях, дослідницькі лабораторії геліоенергетики, фізики тонких плівок, локалізації вибухів, будівельного матеріалознавства, конструювання засобів автоматизації, Web-технологій та педагогічних інновацій, численні локації за інтересами. Власні сервери, розгалужена мережа передачі інформації, навчально-методичні кабінети, оснащені необхідною комп'ютерною, мультимедійною технікою та проекційним обладнанням, дозволяють активно впроваджувати дистанційні методи навчання.

Запорукою високої якості підготовки майбутніх фахівців є потужний кадровий потенціал, який складають 86 педагогічних працівників, серед яких – 15 кандидатів наук, 7 доцентів, 1 професор, 3 відмінники освіти України, заслужений працівник освіти, заслужений тренер України, заслужений працівник фізичної культури і спорту України, 51 спеціаліст вищої категорії.

Висока якість освіти неможлива без її поєднання з науково-дослідною роботою. Зокрема вже стали традиційними щорічні науково-методична конференція «Транспортна та будівельна галузі: тенденції розвитку та стратегічні ініціативи»; науково-методична конференція викладачів, співробітників та студентів «Освіта і наука: актуальні питання», Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція молодих учених, аспірантів, студентів, учнів «Перший крок у науку: Конотопські наукові студії». На базі коледжу діє Школа молодого науковця та Школа гарантів освітніх програм.

Серед здобувачів освіти – стипендіати голови Сумської обласної адміністрації, неодноразові призери Всеукраїнських інтернет-олімпіад, Всеукраїнських олімпіад із біології, математики, конкурсів фахового спрямування та студентських наукових робіт, міжнародних конкурсів вокалістів, Всеукраїнського конкурсу авторської прози і поезії «Яwriter», Євровікторини від представництва ЄС в Україні, Всеукраїнського турніру «Управлінські перегони», всеукраїнських змагань із радіоелектронного конструювання, численних конкурсів мистецтв різних рівнів, учасники міжнародних студентських наукових конференцій тощо.

У партнерстві з благодійним фондом «Відень» у рамках проєкту «Коло друзів» коледж співпрацює з міжнародними благодійними організаціями Welthaus Dioezese Graz-Seckau (м. Грац, Австрія) та Карітас-Австрія (м. Відень, Австрія). Набуття міжнародного досвіду реалізується через участь в онлайн-стажуваннях, міжнародних програмах підвищення кваліфікації тощо.

Спортивний клуб «Плеяда» має багаторічні високі результати. Серед здобувачів освіти – 4 майстри спорту України, чемпіони й призери

міських, обласних змагань та чемпіонатів України з настільного тенісу, лижних перегонів, греко-римської боротьби, Кубка України з шотокан карате-до, лижних перегонів, ігрових видів спор-

ту, гирьового спорту, спортивної радіопеленгації та стрільби.

Невід'ємною складовою освітнього процесу в коледжі є організація дозвілля студентської молоді, гурткова робота, участь у клубах та об'єднаннях за інтересами. Серед них – клуби з вивчення іноземної мови «LINGUACAT», дискусійний «Погляд», клуби «Соціальне волонтерство», декоративно-ужиткового мистецтва «Made in Ukraine», вокально-інструментальної гри, професійної майстерності, гурток «Конструювання на Arduino», аеробіки та хореографії, вокальний гурток «Елегія», клуб із розвитку робототехніки, автошкола та інші. Більшість об'єднань працює в межах проекту «Коло друзів».

На базі коледжу функціонує ГО «Молодіжна організація студентів «Новий час», яка опікується вирішенням соціальних проблем молоді та захисту її прав.

Бібліотечно-інформаційний комплекс – важливий просвітницький структурний підрозділ коледжу, який має, зокрема, унікальні видання позаминулого століття.

Заклад вирізняється своїм соціальним іміджем, акцентуючи увагу на патріотичному вихованні молоді. В умовах збройної агресії росії у 2022 році цей спектр діяльності став більш змістовним. Коледжани згуртувалися і разом наближають перемогу, працюючи у створених волонтерських пунктах,

Експозиція музейної кімнати

допомагаючи як переселенцям, так і захисникам незалежності та цілісності України.

Гордість коледжу – випускники, які своєю працею, вірністю обраній спеціальності створюють його ім'я, імідж, продовжують виплекані традиції. Багато з них досягли значних професійних успіхів у різних галузях (є керівниками провідних підприємств та установ України), захистили дисертації та стали науковцями.

За вагомий внесок у розвиток національної освіти, впровадження інноваційних технологій в освітній процес, значні успіхи в підготовці висококваліфікованих фахівців колектив коледжу нагороджено Грамотою Верховної Ради України та медаллю «За заслуги перед українським народом».

Авторитет Класичного фахового коледжу Сумського державного університету зростає з кожним роком, і в часи, коли система освіти в державі проходить процес трансформації та випробувань, коледж і його колектив стоять на порозі змін, реформування, пошуку та звершень.

Конотопський індустріально– педагогічний фаховий коледж СумДУ

Створений 26.09.1945 р. як Сумський технікум сільськогосподарського будівництва. У 1947 р. реформований у Конотопський технікум сільськогосподарського будівництва; з 1955 р. – будівельний; 1959 р. – індустріальний; 1971 р. – індустріально-педагогічний технікум. 02.02.2004 р. реорганізований шляхом приєднання до Конотопського інституту СумДУ зі зміною у 2020 році статусу на фаховий коледж.

Директори: Пономаренко Ю. М.; Дряпак М. О.; Рудаков О. М.; Калініченко В. Ф.; Бендерський М. А.; Казимірчук Р. І.; Майстренко Н. М.; Косенко Д. С.

Коледж сьогодні – це заклад фахової передвищої освіти, який готує фахівців за освітньо-професійним ступенем «Фаховий молодший бакалавр» за спеціальностями:

- Професійна освіта за спеціалізаціями: будівництво, електротехніка та електромеханіка, зварювання, транспорт, цифрові технології;
- Автомобільний транспорт;

- Будівництво та цивільна інженерія;
- Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка;
- Інженерія програмного забезпечення;
- Підприємництво, торгівля та біржова діяльність;
- Соціальна робота;
- Фінанси, банківська справа та страхування.

Контингент здобувачів освіти складає понад 700 осіб із 15 областей України.

Освітній процес забезпечують 57 педагогічних працівників, із них: 3 – кандидати наук; 2 – аспіранти; 1 – Відмінник освіти України; 5 – мають педагогічне звання «Викладач – методист». Серед штатних педагогічних працівників 56 % мають вищу категорію.

Навчальний заклад розташований у оздоровчій зоні міста та має все необхідне для якісної освіти, проживання й відпочинку студентів. Для проведення занять задіяно 30 аудиторій, 11 лабораторій, 4 класи комп'ютерного навчання і 7 майстерень. Навчальні аудиторії обладнані мультимедійною, аудіовізуальною апаратурою та іншими технічними засобами. У закладі працює бібліотека з книжковим фондом понад 41 тис. екземплярів; наявні спортивна і тренажерна зали, стадіон, спортивні майданчики, актові зали, їдальня, два гуртожитки.

Період із 2019 р. характеризується стрімким розвитком матеріально-технічної бази. Відкрито навчальний ІТ-центр, кабінет контраварійної підготовки, тренажерну залу, оновлено та оснащено необхідним устаткуванням і технологічним обладнанням лабораторії експлуатації машин і об-

Тут навчаються студенти коледжу

ладнання та випробування матеріалів, монтаж-но-демонтажну, електрозварювальну та слюсарну майстерні; обладнано систему відеоспостереження та облаштовано найпростіше укриття; виконано капітальний ремонт покрівлі над спортивною залю.

Автопарк коледжу поповнився трактором John Deere 6110, навчальним легковим автомобілем та мотоциклом. У 2020 р. отримано сертифікат про державну акредитацію підготовки водіїв транспортних засобів категорії «А», «В», «С».

Коледжем укладено більше 40 договорів про співробітництво з роботодавцями. Плідною та результативною є співпраця з Конотопською ІТ-компанією «GRODAS» та іншими партнерами. Із 2018 р. здобувачі освіти беруть участь у Міжнародному освітньому проєкті «Професійне навчання та стажування без кордонів», у рамках якого проходять оплачувану практику на підприємствах Польщі за договором про співпрацю з Центром Дорадцтва Едукаційного ТОВ та Громадською організацією «Інноваційні технології в освіті».

Заклад пишається багатотисячною когортою випускників, які реалізують здобуті знання, на-

вички й уміння в різних куточках світу, обіймають керівні посади, є депутатами міських та обласних рад, власниками фірм.

У навчальному закладі створено всі умови для розвитку творчої особистості учасників навчально-виховного процесу. Із 2020 року функціонує волонтерський центр «ДОБРОБУТ», що активно співпрацює з благодійними фондами.

Пріоритетним напрямом навчально-виховного процесу є національно-патріотичне виховання. Із перших днів війни з російськими захарбниками спільнота коледжан долучилася до різноманітних волонтерських ініціатив, які допомагають наблизити перемогу України. На базі коледжу традиційно проводяться військово-патріотичні вишколи. У 2022 р. за значний внесок у захист державного суверенітету й територіальної цілісності України, усебічну допомогу ЗСУ, вагомі трудові досягнення колектив закладу нагороджено Грамотою голови Конотопської районної державної адміністрації та Подякою від командування 58 окремої мотопіхотної бригади імені гетьмана Івана Виговського.

Машинобудівний коледж СумДУ

Історія навчального закладу розпочинається з листопада 1917 р., коли за ініціативою керівництва колишнього Бельгійського акціонерного товариства (нині ПАТ «Сумське НВО») створено професійно-технічне училище для підготовки фахівців-машинобудівників для Сумського, Лебединського й Охтирського повітів Харківської губернії. У 1923 р. воно реорганізоване в індустріальну профтехшколу; у 1930 р. – у Сумський машинобудівний технікум; у 1991 р. – Сумський машинобудівний коледж.

Із 1992 р. розпочинається плідна співпраця з СумДУ в складі навчально-наукового комплексу. У вересні 1997 р. Машинобудівний коледж увійшов до структури СумДУ (з 2020 р. має статус фахового коледжу). Із 28 грудня 2000 р., згідно з наказом МОН України, Машинобудівний коледж є базовим серед закладів фахової передвищої освіти Сумської області.

Навчальний заклад очолювали: Мельник Г. І.; Коробчанський А. Е.; Яблоков М. І.; Іванов А. В.; Карпов О. П.; Буланович О. С.; Дашенко П. К.; Саленко П. М.; Скачедуб М. В.; Михайлик Ю. Д.; Антиков М. М.; Валюх Е. Є.

**Директор коледжу
М. Антиков на посвяті
в студенти**

Коледж проводить підготовку фахових молодших бакалаврів зі спеціальностей:

- «Галузеве машинобудування» за освітніми програмами «Технологія обробки матеріалів на верстатах і автоматичних лініях», «Хімічне та нафтове машинобудування»;
- «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»;
- «Металургія»;
- «Комп'ютерні науки»;
- «Журналістика»;
- «Видавництво та поліграфія».

Серед студентів коледжу переможці та призери обласних етапів олімпіад із української мови, математики та комп'ютерних технологій. В освітній процес впроваджені бізнес-ігри, інфомедійний воркшоп, мовна майстерка тощо. Викладачі коледжу є переможцями та призерами щорічного конкурсу професійної майстерності педагогічних працівників «Педагогічний оскар», що проводиться на загальнодержавному рівні. Викладачі та студенти – учасники грантового проєкту «МЕДІА&КАПСУЛИ», що виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольств

США та Великої Британії у партнерстві з Міністерством освіти і науки України.

Заняття проводяться в сучасно обладнаних навчальних кабінетах. Комп'ютерний центр – це 8 класів, об'єднаних у єдину локальну мережу. Копіювальний центр оснащений у тому числі друкарськими пристроями для повнокольорового друку.

На кожній спеціальності функціонують ради роботодавців, які сприяють підвищенню якості підготовки фахівців для практичної діяльності на виробництві.

За ініціативи групи підприємств «Технологія» на базі коледжу, як приклад реалізації державно-приватного партнерства у сфері підготовки фахівців на рівні сучасних технологій із високим рівнем автоматизації, створена навчально-виробнича база центру дуальної освіти, яка дає можливість студентам спеціальностей «Галузеве машинобудування» і «Видавництво та поліграфія», які навчаються за методикою дуальної освіти, виготовляти на замовлення продукцію машинобудівного і поліграфічного виробництва.

30 листопада 2022 року коледжу виповнилося 105 років від дня заснування. За цей час випрацю-

Навчально-виробничий процес у центрі дуальної освіти машинобудівного коледжу

вана особлива система виховання, у якій здоровий спосіб життя та розвиток спорту – одні з ключових. Відповідно більш ніж 25 років поспіль коледж є переможцем обласної та міської спартакіад серед закладів фахової передвищої освіти Сумської області, має одну з кращих тренажерних залів міста.

Особлива гордість – випускники: відомі громадські діячі, вчені, керівники підприємств та організацій, майстри спорту, призери Олімпійських ігор, заслужені тренери, переможці Всесвітніх Універсіад.

Успіхи останніх двадцяти п'яти років пов'язані з плідною співпрацею з університетськими кафедрами щодо організації ступеневої підготовки. Майбутнє коледжу – це його подальший розвиток у складі Сумського державного університету.

Шосткинський інститут СумДУ

Історія вищого навчального закладу в Шостці розпочинається з Шосткинського хіміко-технологічного інституту (1926–1941 рр.). Через 75 років (08.06.2001 р.) наказом Міністерства освіти і науки України створений Шосткинський інститут як структурний підрозділ СумДУ, до якого увійшли Шосткинський хіміко-технологічний коледж імені Івана Кожедуба та навчально-консультаційний пункт СумДУ у місті Шостка.

Директори: Акуленко В. Л., Тугай Н. О.

В інституті функціонує 3 кафедри.

Кафедра системотехніки та інформаційних технологій

Створена 24.12.2002 р. як кафедра математики та інформатики. Завідувач – Худолей Г. М.

Кафедра економіки та управління

Створена 21.05.2004 р. як кафедра економічних і соціальних дисциплін. Завідувачі: Акуленко В. Л.; Прожого І. В.; Тур О. М.

Кафедра хімічної технології високомолекулярних сполук

Створена 12.01.2006 р. Завідувач – Лукашов В. К.; Середа В. І.

Підготовка за освітнім ступенем бакалавр здійснюється за спеціальностями «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології», «Галузеве машинобудування», «Економіка», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Хімічні технології та інженерія», за якою також здійснюється підготовка за освітнім ступенем «магістр».

У 2007 році на кафедрі хімічної технології високомолекулярних сполук відкрито аспірантуру, яку закінчили 14 випускників Шосткинського інституту (з них 8 захистили кандидатські дисертації). Унікальність хіміко-технологічного напрямку підготовки фахівців на кафедрі обумовлюється специфічністю підприємств м. Шостки, що пов'язані з виробництвом полімерних енергонасичених матеріалів, вибухових речовин, засобів ініціювання та елементів боєприпасів. Такий напрям єдиний в Україні.

Нині майже 95 % викладачів інституту мають наукові ступені та вчені звання.

Шосткинський інститут став центром наукової діяльності північного регіону Сумської області. У 2012 році на території Індустріального парку «Свема», створеного як науково-дослідницький, навчально-інноваційний та виробничий комплекс, уведений в дію новий корпус Шосткинського інституту, що відкрило широкі можливості для його інтеграції з підприємствами Індустріального парку. Створена Експертна рада роботодавців, основними членами якої є 12 підприємств і організацій м. Шостка та іноземні партнери.

Нехай щастить!

На базі інституту щорічно проводяться міжнародні та всеукраїнські конференції, зокрема з 2011 року – Міжнародна науково-практична конференція «Хімічна технологія: наука, економіка та виробництво», із 2015-го – Всеукраїнська науково-методична конференція «Освіта, наука та виробництво: розвиток і перспективи».

Невід'ємною частиною соціального життя вишу є студентське самоврядування, яке реалізує право та можливість здобувачів освіти вирішувати питання навчання й побуту, захисту прав та інтересів. Студенти беруть активну участь у волонтерській діяльності та усіляких заходах із національно-патріотичного виховання.

ШОСТКИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ ІВАНА КОЖЕДУБА СУМДУ

Навчальний заклад як технікум створений на базі Шосткинського порохового заводу в 1920 році. У 2000 р. присвоєно ім'я Івана Кожедуба – випускника технікуму, льотчика-винищувача, найрезультативнішого аса в авіації Антигітлерівської коаліції за час Другої світової війни. Із 1.09.2001 року коледж є структурним підрозділом Сумського державного університету..

Директори: Машкін Н. А.; Ленчик С. Ф.; Луста Ф. Г.; Трало К. Є.; Верба К. О.; Курбатов М. Я.; Сенченко Л. І.; Акуленко В. Л.; Сорока Т. І.

Коледж здійснює підготовку фахівців за освітньо-професійним рівнем фахового молодшого бакалавра за спеціальностями «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології», «Галузеве машинобудування», «Електроенергетика, електротех-

ніка та електромеханіка», «Облік і оподаткування», «Підприємництво торгівля та біржова діяльність», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Хімічні технології та інженерія» та підготовку робітничих кадрів більш як для 15 підприємств і організацій міста.

Освітній процес забезпечує висококваліфікований, досвідчений педагогічний колектив. Із 52 педагогічних працівників вищу категорію мають 28, знак «Відмінник освіти України» – 4, доктор філософії – 1, к.п.н. – 1, викладач-методист – 3, старший викладач – 4 особи.

Заняття проходять у 24 аудиторіях, 22 лабораторіях, 6 майстернях для групових занять та 3 класах комп'ютерного навчання, аудиторіях із мультимедійним обладнанням. Розробляються й упроваджуються в освітній процес віртуальні стенди та лабораторні роботи, створюються нові лабораторії, а саме: альтернативної енергетики; товарознавства та торговельного обладнання; майстерні для ремонту обладнання, електронної та офісної техніки, перевірки світлодіодів; навчальний магазин.

Викладачі й студенти коледжу беруть участь у наукових заходах всеукраїнського та міжнародного рівнів, публікують матеріали у таких виданнях, як: Учительський журнал онлайн, ТОВ «Всеосвіта», ТОВ «На Урок», Методичний портал, альманах «Мова єднання», у наукових виданнях «Педагогічні науки», «International Journal of Computer Science and Network Security» та інших.

Випускники коледжу та викладачі є волонтерами руху Start Shostka по розробці й упровадженню в м. Шостка курсів із веб-програмування, менторами курсу «Нейрокодинг», проєкту «Розумний будинок». Команда ІТ-центру отримала нагороду на Всеукраїнському конкурсі Smart Misto 2019 у межах щорічного форуму Kyiv Smart City Forum в номінації «Місто стартапів».

Бібліотечний фонд становить більше 65 тисяч примірників із електронним каталогом літератури та періодичних видань, читальними залами з відкритим доступом до всіх видів ресурсів, автоматизованими робочими місцями користувача, наявним доступом до електронних баз університету. На сайті коледжу працює сторінка «Допомога бібліотеки».

Добре налагоджено соціально-побутову інфраструктуру: гуртожиток (забезпеченість здобувачів освіти місцями складає 100 % від потреби), медич-

Спортивний комплекс коледжу

Арт-мурал «Україна – наш дім»

Усе для фронту – все для Перемоги!

ний пункт, студентський клуб із актовою залою на 450 місць, музей.

Для підвищення спортивної майстерності створено сучасну спортивну навчально-тренувальну базу, до складу якої входять спортивний комплекс

**Народний хореографічний
колектив «Світанок»**

на 400 місць, дві спортивні ігрові зали, тренажерна зала, літні майданчики, футбольне поле з трибунами на 1200 місць, біговими доріжками та іншою інфраструктурою, майданчик військової підготовки. Працює спортивний клуб «Олімп», на базі якого функціонують 9 секцій. Протягом навчального року проводяться спартакіади коледжу з 6 видів спорту. Традиційним стало спортивне свято «День здоров'я» за участю всіх навчальних груп і викладачів коледжу.

Студенти займаються в гуртках студентського клубу. У 2022 році народний вокальний ансамбль «Сузір'я» посів I місце у Всеукраїнському фестивалі-конкурсі мистецтв «SURPRISE PEOPLE 2022»; у міжнародному конкурсі «Перлина Європи»; у міжнародному фестивалі-конкурсі мистецтв «Лиманські зорі»; у Всеукраїнському конкурсі «Музика осені», отримав

I премію у міжнародному конкурсі пісенної творчості «Мелодії вічності». Народний хореографічний колектив «Світанок» посів I місце у міжнародному дистанційному фестивалі-марафоні української культури «Мистецька сотня», Всеукраїнському фестивалі дитячої та юнацької творчості «Чисті роси» – «Віночок дружби», виборов гран-при у III міжнародному багатожанровому фестива-

лі-конкурсі мистецтв «Зіркова планета», отримав 2 золотих дипломи у Всеукраїнському хореографічному фестивалі-конкурсі «Покрова DANCE Ніжин».

У 2021 році студентка коледжу Серафима Бондарець стала стипендіатом Президента України для молодих письменників і митців у сфері музичного, театрального, образотворчого, хореографічного, естрадно-циркового мистецтва та кіномистецтва.

У коледжі діє студентське самоврядування та студентська профспілка. Значна увага приділяється проведенню благодійних акцій, вечорів відпочинку, тематичних культурно-масових заходів. Випускники створили громадську організацію «Молодіжний центр «Шосткинська успішна молодь», яка проводить семінари, вечори відпочинку, волонтерські та благодійні акції з метою підтримки воїнів ЗСУ; за її ініціативою на фасаді коледжу створено патріотичний Арт-мурал «Україна – наш дім».

Із початку війни коледж тісно співпрацює з волонтерськими центрами «Шостка – Добро», «Шостка», міським територіальним центром соціального обслуговування, збирає кошти на потреби ЗСУ, зокрема для 30 окремої механізованої бригади імені Костянтина Острозького, виготовляє маскувальні сітки та надає іншу допомогу захисникам України.

Громадські організації

Профспілкова організація працівників освіти і науки Сумського державного університету веде свій відлік від першої профспілкової групи, створеної 10 жовтня 1960 р. Пізніше, у 1961 році, створено профспілкову організацію і обрано перший місцевий комітет профспілки. У теперішній час це найбільша в області освітянська первинна профспілкова організація, що налічує близько 2800 членів.

Очолювали профспілку: Завгородній Г. І.; Крестенков Г. А.; Черняк Л. М.; Федоренко Г. С.; Безбородий В. А.; Ластович М. М.; Капустін В. К.; Сологубовський В. М.; Парфененко Г. О.; Ландар Л. П.; Чупіс А. В.; Єщенко А. І.; Боровик В. О. – із 2003 року.

Основний напрям роботи профспілки – представництво та захист трудових прав і соціально-економічних інтересів її членів, що здійснюється перш за все шляхом включення до колективного договору додаткових, порівняно з чинним за-

конодавством, пільг та гарантій у системі оплати, організації умов та охорони праці. Зокрема профспілковими коштами працівникам компенсується частина витрат на придбання путівок на власне оздоровлення і відпочинок їхніх дітей та онуків,

Профспілкові подарунки

у тому числі в університетському дитячому оздоровчому закладі «Універ». Здійснюється часткова компенсація витрат на лікування членам колективу в університетській клініці, на відвідування ба-сейнів університету тощо.

Неодноразово університет ставав переможцем обласного конкурсу на кращий колективний договір, відзначався дипломами галузевої профспілки на загальнодержавному рівні. Високі стандарти організації профспілкової роботи в університеті дозволяють утримувати флагманські позиції в освітянській профспілці. Голова профспілкової організації СумДУ Боровик В. О. нагороджена Золотою відзнакою та Знаком «Профспілковий лідер» республіканської галузевої профспілки, Почесним знаком ФПУ, очолює Раду вищої школи республіканської Профспілки працівників освіти і науки.

У конкурсі-огляді стану умов і охорони праці в закладах та організаціях галузевого міністерства (2020 рік) СумДУ вкотре засвідчив першість на обласному та загальнодержавному рівнях.

У скарбничці нагород, що відзначили значущі результати спільних зусиль у створенні впізнаваного соціального обличчя університету – відзнака ректора університету найвищою нагородою галузевої профспілки, знаком ЦК «За соціальне партнерство».

**Переможці
«Спартакіади
здоров'я»**

**На старті
спартакіади співробітників**

Реалії останніх років додали нових напрямів роботи. У співпраці з університетською клінікою профспілкова організація координувала процес вакцинації співробітників та здобувачів освіти, що дозволило максимально швидко створити безпечні умови праці під час пандемії COVID-19. Із перших днів найтрагічніших сторінок новітньої національної історії – широкомасштабного вторгнення РФ профспілка бере участь у закупівлі та доставці

ліків, фінансовій підтримці та координації різних видів волонтерської діяльності, забезпеченні продуктової підтримки уразливих категорій тощо.

Як і в мирні часи, профспілкова організація сприяє створенню в колективі позитивного мікроклімату та атмосфери взаємодопомоги, ефективно представляючи інтереси своїх членів.

Профспілкова організація студентів заснована 1 січня 1973 р. Керівниками студентського

**Засідання
профспілкового
комітету**

**Переможці конкурсу
«Студент року»**

профкому обиралися: Осіпов В.; Мажурна Н.; Рибенко З.; Ковбасюк М.; Гопко О.; Меркун І.; Безсмертна К.; Паскарік Л.; Хромуляк А.; Горленко Г.

Студентська профспілка – це громадська організація, яка об'єднує майже 4000 студентів університету. Для здійснення і захисту навчальних, соці-

ально-економічних прав та інтересів своїх членів профспілка контролює поселення та виселення студентів із гуртожитків, якість умов проживання, сприяє оздоровленню, опікується студентами пільгових категорій, контролює якість обслуговування здобувачів освіти в університетській клініці та

**Два ректори на заході
«Віч-на-віч із ректором»**

Позанавчальні заняття
у спортивно-оздоровчому
центрі «Універ»

комплексі громадського харчування, організовує відвідування театрів і кінотеатрів, екскурсії визначними місцями України, поїздки на футбольні матчі, змагання з пейнтболу тощо, займається офіційним працевлаштуванням студентів за кордоном на період канікул, а також волонтерською діяльністю.

Діяльності профспілкової організації сприяє Асоціація правозахисних організаторів студентів (АПОС) України, зокрема, у питаннях оздоровлення, навчання профактиву та виготовлення міжнародного посвідчення особи студента ISIC.

Із 1966 року, коли в Сумській філії ХПІ започатковано підготовку за денною формою навчання, студентство бере активну участь у різних формах самоорганізації. У сучасному його вигляді **студентське самоврядування** поновлене у 2000 р. У різні роки на його чолі стояли: Терещенко І., Хацько К., Меркун І., Чепик В., Акулов А., Савочка А., Козинцев А., Постольний Б., Оприско М., Товкус О., Колісніченко Д., Гончарова А., Ніконенко В., Лор А., Ковалевський М., Григор'єва А., Балащенко К., Василевська А., Александров А.

У 2003–2004 роках органи студентського самоврядування (ОСС) проявили свою громадську ак-

тивність щодо захисту прав та інтересів студентів. На честь цих подій на Сумщині встановлено два пам'ятних знаки.

Органи студентського самоврядування (конференція студентів, студентський ректорат, виборча комісія, спостережна рада, студентські деканати факультетів та студентські директори інститутів, студентська рада студмістечка, інші різноманітні форми самоорганізації) – це сотні активних молодих людей, які виконують функції щодо представлення інтересів студентства університету, беруть участь в організації навчальної, наукової та соціально-побутової роботи, культурної та спортивно-масової діяльності, а також в управлінні університетом шляхом делегування своїх представників до вчених рад, рад із забезпечення якості вищої освіти, конференції трудового колективу.

На основі європейського досвіду при студентському самоврядуванні функціонує відділ організаційно-методичної роботи. Йому делеговані повноваження щодо поточного забезпечення діяльності, супроводження довготривалих проєктів незалежно від щорічної змінності складу ОСС.

За ініціативою ОСС створено студентську

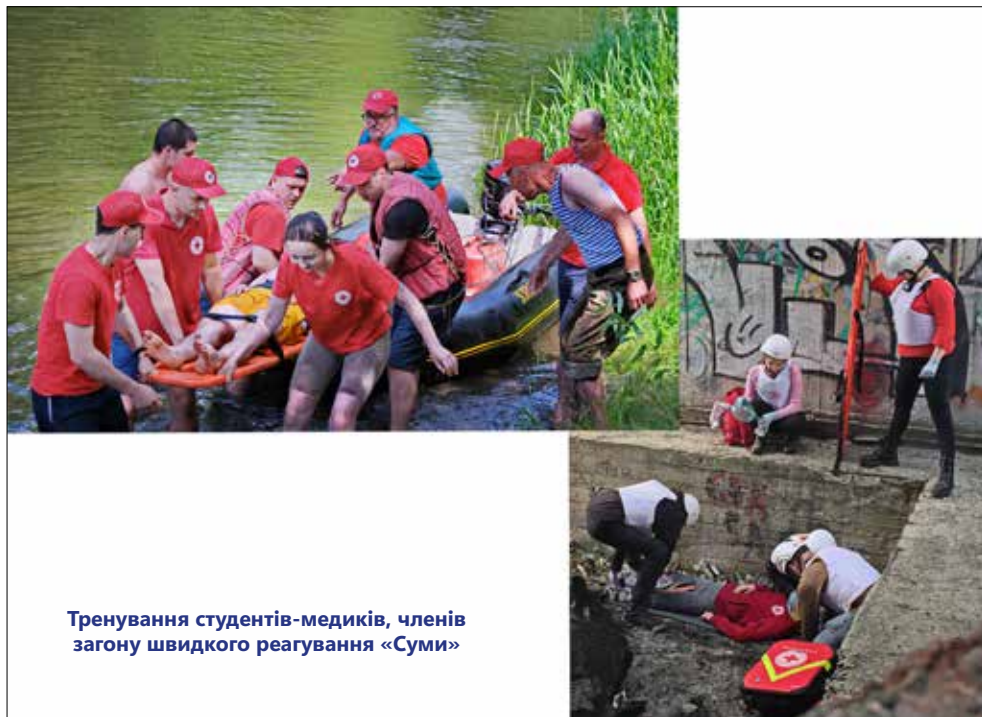
**Відкриття фотовиставки
«Війна студентським
об'єктивом»**

агенцію з академічної мобільності, основним завданням якої є інформування студентів усіх спеціальностей щодо можливостей академічної мобільності, моніторинг проблем, із якими стикаються студенти, які прагнуть реалізувати своє право на академічну мобільність, з метою їхнього подальшого вирішення, надання консультаційної під-

тримки. Також створено Студентську агенцію співдії якості вищої освіти, члени якої беруть участь у розробленні освітніх програм, ініціюють опитування здобувачів щодо якості вищої освіти.

Між Сумським державним університетом та Сумською обласною організацією Товариства Червоного Хреста України підписано Меморандум

Тренування студентів-медиків, членів загону швидкого реагування «Суми»

про співпрацю. Однією з форм спільної роботи стало створення у 2023 р. загону швидкого реагування «Суми», який складається зі студентів-медиків різних курсів.

На субрахунки ОСС відраховується відповідна частина власних коштів університету завдяки яким, зокрема, фінансується та надається спонсорська підтримка проєктній діяльності студентства. Так, щорічно проводиться конкурс підтримки студентських ініціатив. З-поміж інших за результатами конкурсу варто виділити проєкт по встановленню «Пам'ятного знаку загиблому студенту-воїну» на честь студентів та випускників університету, які поклали своє життя захищаючи нашу державу. Ще одним здобутком конкурсу є створення під керівництвом студентського ректорату пейнтбольного клубу «Адреналін» для молоді міста Суми та профінансовано закупівлю необхідного обладнання.

Щорічно втілюються у життя сотні заходів різноманітного спрямування. Варто виділити такі, як «Віч-на-віч із ректором», «Навчальний процес очима студентів» «Школа студентського самоврядування», конкурс художньої самодіяльності першокурсників «Золотий інтеграл», «Кубок з пейнтболу», ІТ-курси та з вивчення іноземних мов, спортивні заходи, благодійні концерти, ярмарки, аукціони, патріотично-виховні та заходи на підтримку ЗСУ, «Вечори пам'яті». Під час воєнного стану студентським ректоратом впроваджено проєкт «Пункти освітньої незламності» – аудиторії з безперебійним інтернетом та електроенергією для навчання здобувачів освіти. Активність і результативність позанавчальної діяльності студентів оцінюється відповідною рейтинговою системою.

Студентське самоврядування є невід'ємною частиною СумДУ, а студенти – його рушійною силою!

Поширення напрямів освітньої діяльності

Хронологія відкриття

Підготовка бакалаврів та магістрів

Спеціальність	Спеціалізація (програма)*	Рік початку освітньої діяльності та назва спеціальності або спеціалізації (програми) при започаткуванні підготовки
014 Середня освіта	Фізика (б); Історія (б); Англійська та німецька мови та літератури (б)	2017 – «Середня освіта (Фізика)» 2022 – «Середня освіта (Історія)» 2022 – «Середня освіта (Англійська та німецька мови та літератури)»
017 Фізична культура і спорт	Фізична культура і спорт (б, м)	2014 – «Спорт»
028 Менеджмент соціокультурної діяльності	Менеджмент соціокультурної діяльності (б)	2016 – «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Освіта немає меж

Спеціальність	Спеціалізація (програма)*	Рік початку освітньої діяльності та назва спеціальності або спеціалізації (програми) при започаткуванні підготовки
032 Історія та археологія	Історія (б)	2018 – «Історія»
035 Філологія	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська (б, м)	1995 – «Переклад»
051 Економіка	Економічна кібернетика (б, м); Економічна кібернетика та бізнес-аналітика (б)	2000 – «Економічна кібернетика»
	Економіка і бізнес (б); Економіка та бізнес-інновації (м)	1991– «Економіка і управління в машинобудуванні»
052 Політологія	Політичні технології та аналітика (м)	2022 – «Політологія»
053 Психологія	Психологія (б); Організаційна психологія (м)	2016 – «Психологія»
061 Журналістика	Журналістика (б, м)	2004 – «Журналістика»
	Реклама і зв'язки з громадськістю (б)	2011 – «Реклама і зв'язки з громадськістю»
071 Облік і оподаткування	Облік і аудит (б); Облік і оподаткування (м)	1996 – «Облік і аудит»
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Банківська справа (б, м)	1998 – «Банківська справа»
	Фінанси (б, м); Державні та місцеві фінанси (б); Фінанси та облік в підприємстві (б); Фінанси і аудит підприємництва (м)	1993 – «Фінанси і кредит»

В атриумі Конгрес-
центру СумДУ

Спеціальність	Спеціалізація (програма)*	Рік початку освітньої діяльності та назва спеціальності або спеціалізації (програми) при започаткуванні підготовки
073 Менеджмент	Бізнес-адміністрування (м)	2006 – «Бізнес-адміністрування»
	Менеджмент (б); Менеджмент організацій і адміністрування (м)	1991 – «Організація виробництва»
	Управління проектами (м)	2010 – «Управління проектами»
	Організація і управління охороною здоров'я (м)	2020 – «Публічне управління та адміністрування»
075 Маркетинг	Маркетинг (б, м)	2002 – «Маркетинг»
076 Підприємництво та торгівля	Електронний бізнес, фінанси та комунікації (б); Електронний бізнес (б); Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (б); Підприємництво, торгівля та логістика (м)	2016 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
081 Право	Правознавство (м); Право (б)	1997 – «Правознавство»
	Інтелектуальна власність (м)	2012 – «Інтелектуальна власність»
101 Екологія	Екологія та охорона навколишнього середовища (б, м)	1993 – «Охорона навколишнього середовища і раціональне використання природних ресурсів»

Спеціальність	Спеціалізація (програма)*	Рік початку освітньої діяльності та назва спеціальності або спеціалізації (програми) при започаткуванні підготовки
102 Хімія	Прикладна хімія (б)	2018 – «Прикладна хімія»
113 Прикладна математика	Прикладна математика (м) Наука про дані та моделювання складних систем (б, м)	1994 – «Прикладна математика» 2019 – «Наука про дані та моделювання складних систем»
121 Інженерія програмного забезпечення	Кіберспорт та розробка комп'ютерних ігор (б)	2022 – «Інженерія програмного забезпечення»
122 Комп'ютерні науки	Інформатика (б, м)	2001 – «Інформатика»
	Інформаційні технології проектування (б, м)	1998 – «Інформаційні технології проектування»
	Інформаційно-комунікаційні технології (м)	2014 – «Інформаційно-комунікаційні технології»
125 Кібербезпека та захист інформації	Кібербезпека (б)	2016 – «Кібербезпека»
131 Прикладна механіка	Гідравлічні машини, гідроприводи та гідропневмоавтоматика (б, м)	1968 – «Гідравлічні машини і засоби автоматики»
	Комп'ютерний інжиніринг в механіці (б); Комп'ютерна механіка (м)	1992 – «Динаміка і міцність машин»
	Технології машинобудування (б, м)	1948 – «Технологія машинобудування, металорізальні верстати і інструменти»

Спеціальність	Спеціалізація (програма)*	Рік початку освітньої діяльності та назва спеціальності або спеціалізації (програми) при започаткуванні підготовки
132 Матеріалознавство	Прикладне матеріалознавство (б, м)	1999 – «Прикладне матеріалознавство»
133 Галузеве машинобудування	Металорізальні верстати та системи (б, м)	1948 – «Технологія машинобудування, металорізальні верстати і інструменти»
	Обладнання нафто- та газопереробних виробництв (б); Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів (б, м); Комп'ютерний інжиніринг обладнання хімічних виробництв (б)	1959 – «Машини і апарати хімічних виробництв»
141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка	Електротехнічні системи електроспоживання (б, м)	2004 – «Електротехнічні системи електроспоживання»
142 Енергетичне машинобудування	Компресори, пневмоагрегати та вакуумна техніка (б, м); Холодильні машини і установки (б, м); Опалення, вентиляція, кондиціювання повітря та штучний холод (б)	1974 – «Холодильні і компресорні машини і установки»
144 Теплоенергетика	Енергетичний менеджмент (б, м)	1999 – «Енергетичний менеджмент»

Спеціальність	Спеціалізація (програма)*	Рік початку освітньої діяльності та назва спеціальності або спеціалізації (програми) при започаткуванні підготовки
172 Електронні комунікації та радіотехніка	Мережеві та інтернет-технології (б)	2014 – «Телекомунікації»
174 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка	Комп'ютеризовані системи управління та робототехніка (б, м)	1987 – «Робототехнічні системи і комплекси»
175 Інформаційно-вимірювальні технології	Якість, стандартизація та сертифікація (м)	2001 – «Якість, стандартизація та сертифікація»
176 Мікро- та наносистемна техніка	Нанотехнології та біомедичні системи (б, м)	1998 – «Фізична та біомедична електроніка»
161 Хімічні технології та інженерія	Хімічна технологія високомолекулярних сполук (б, м)	2003 – «Хімічна технологія високомолекулярних сполук»
163 Біомедична інженерія	Біомедичні прилади та системи (м)	2016 – «Біомедична інженерія»
171 Електроніка	Електронні інформаційні системи (б, м)	1981 – «Промислова електроніка»
	Електронні системи та компоненти (б, м)	1988 – «Електронне машинобудування»
183 Технології захисту навколишнього середовища	Технології захисту навколишнього середовища (б,м)	1993 – «Охорона навколишнього середовища і раціональне використання природних ресурсів»
221 Стоматологія	Стоматологія (м)	2012 – «Стоматологія»
222 Медицина	Медицина (м)	1992 – «Лікарська справа»
		2011 – «Медико-профілактична справа»
223 Медсестринство	Екстрена медицина (б)	2019 – «Медсестринство»
227 Терапія та реабілітація	Фізична терапія (б, м)	2015 – «Здоров'я людини»
228 Педіатрія	Педіатрія (м)	2017 – «Педіатрія»
229 Громадське здоров'я	Громадське здоров'я (б, м)	2017 – «Громадське здоров'я»
231 Соціальна робота	Соціальна робота (б)	2015 – «Соціальна робота»
242 Туризм і рекреація	Туристичний бізнес та індустрія гостинності (б)	2022 – «Туристичний бізнес та індустрія гостинності»
281 Публічне управління та адміністрування	Публічне управління та адміністрування (б)	2016 – «Публічне управління та адміністрування»
	Адміністративний менеджмент (м)	2010 – «Адміністративний менеджмент»
	Державна служба (м)	2011 – «Державна служба»
292 Міжнародні економічні відносини	Міжнародний бізнес (м); Міжнародні економічні відносини (б)	2006 – «Міжнародна економіка»
293 Міжнародне право	Міжнародне право (б)	2018 – Міжнародне право

* – міждисциплінарні освітні програми

Підготовка молодших бакалаврів у коледжах і технікумах СумДУ

Назва спеціальності за Переліком 2015 року	Назва спеціальності при започаткуванні підготовки
015 Професійна освіта (Будівництво)	Будівництво та зварювання
017 Фізична культура і спорт	Фізична культура і спорт
073 Менеджмент	Менеджмент організацій
133 Галузеве машинобудування	Технологія обробки матеріалів на верстатах та автоматичних лініях; Хімічне і нафтове машинобудування
192 Будівництво та цивільна інженерія	Будівництво та експлуатація будівель і споруд; Будівництво та цивільна інженерія

Підготовка фахових молодших бакалаврів (молодших спеціалістів) у коледжах і технікумах СумДУ

Назва спеціальності	Назва спеціальності при започаткуванні підготовки
015 Професійна освіта	«Професійне навчання»
051 Економіка	«Економіка підприємства»
061 Журналістика	«Видавнича справа та редагування»
071 Облік і оподаткування	«Бухгалтерський облік»
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	«Бухгалтерський облік»; «Фінанси»
073 Менеджмент	«Організація виробництва»
076 Підприємництво та торгівля	«Економіка підприємства»; «Товарознавство та комерційна діяльність»
121 Інженерія програмного забезпечення	«Програмування для електронно-обчислювальної техніки і автоматизованих систем»
122 Комп'ютерні науки	«Експлуатація систем обробки інформації та прийняття рішень»
123 Комп'ютерна інженерія	«Обслуговування комп'ютерних та інтелектуальних систем і мереж»
133 Галузеве машинобудування	«Обробка матеріалів на верстатах та автоматичних лініях»; «Хімічне і нафтове машинобудування»; «Обслуговування та ремонт обладнання підприємств хімічної і нафтогазопереробної промисловості»
136 Металургія	«Ливарне виробництво чорних та кольорових металів»

141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка	«Монтаж і експлуатація електроустаткування підприємств і цивільних споруд»; «Механізація сільського господарства»
161 Хімічні технології та інженерія	«Виробництво обладнань з високоенергетичними і швидкодіючими сполуками»; «Виробництво твердих хімічних речовин»; «Виробництво кінофотоматеріалів і магнітних носіїв»
171 Електроніка	«Виробництво електронних та електричних засобів автоматизації»
174 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка	«Монтаж, обслуговування засобів і систем автоматизації технологічного виробництва»
186 Видавництво та поліграфія	«Друкарське виробництво»
192 Будівництво та цивільна інженерія	«Будівництво та експлуатація будівель і споруд»; «Будівництво, експлуатація і ремонт автомобільних доріг і аеродромів»; «Будівництво, обслуговування і ремонт залізничних колій»
193 Геодезія та землеустрій	«Землевпорядкування»
231 Соціальна робота	«Соціальна робота»
274 Автомобільний транспорт	«Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів»

Післядипломна підготовка фахівців у інтернатурі

- 2003 – у галузі знань «Охорона здоров'я» (при започаткуванні – «Лікувальна справа») за спеціалізаціями: «Акушерство і гінекологія», «Внутрішні хвороби», «Загальна практика-сімейна медицина», «Інфекційні хвороби», «Неврологія», «Ортопедія і травматологія», «Патологічна анатомія», «Педіатрія», «Пульмонологія-фтизіатрія», «Радіологія», «Хірургія»;
- 2018 – у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціалізацією «Стоматологія».

Підвищення кваліфікації

(у відповідності до ліцензії університету на провадження освітньої діяльності)

- 1995 – підвищення кваліфікації у галузях знань «Соціальні та поведінкові науки», «Управління та адміністрування» (при започаткуванні – «Економіка та підприємництво», «Менеджмент»);
- 2011 – підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних працівників за програмами з електронних засобів та дистанційних технологій навчання;
- 2011 – підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних працівників за програмами інноваційної педагогічної діяльності;
- 2011 – підвищення кваліфікації немедичних працівників з надання першої невідкладної медичної допомоги;
- 2016 – підвищення кваліфікації державних службовців у галузях знань «Управління та адміністрування», «Публічне управління та адміністрування».

Підвищення кваліфікації у клінічній ординатурі

- 1995 – «Акушерство і гінекологія», «Хірургія»;
- 1996 – «Педіатрія»;
- 1997 – «Дерматовенерологія» (при започаткуванні – «Шкірні та венеричні хвороби»);
- 1998 – «Анестезіологія» (при започаткуванні – «Анестезіологія та інтенсивна терапія»), «Інфекційні хвороби», «Неврологія» (при започаткуванні – «Нервові хвороби»), «Ортопедія і травматологія»;
- 1999 – «Онкологія», «Офтальмологія»;
- 2003 – «Патологічна анатомія», «Психіатрія», «Загальна практика – сімейна медицина» (при започаткуванні – «Сімейна медицина»), «Терапія», «Фтизіатрія»;
- 2010 – «Гастроентерологія», «Дитяча хірургія», «Дитячі інфекційні хвороби», «Ендокринологія», «Кардіологія», «Неонатологія», «Отоларингологія», «Проктологія», «Пульмонологія», «Судова медицина» (при започаткуванні – «Судово-медична медицина»), «Урологія».

Підвищення кваліфікації лікарів

- 2006 – на циклах тематичного удосконалення: «Акушерство і гінекологія», «Загальна практика – сімейна медицина», «Інфекційні хвороби», «Педіатрія», «Терапія», «Хірургічні хвороби»;
- 2008 – на передатестаційних циклах: «Педіатрія», «Терапія»;
- 2011 – на курсах стажування: «Загальна практика – сімейна медицина», «Інфекційні хвороби», «Педіатрія», «Терапія», «Хірургія»;
- 2011 – на передатестаційних курсах: «Загальна практика – сімейна медицина», «Інфекційні хвороби», «Хірургія»;
- 2013 – на курсах спеціалізації: «Загальна практика – сімейна медицина»;
- 2013 – на передатестаційних циклах: «Акушерство і гінекологія»;
- 2019 – на циклах тематичного удосконалення: «Стоматологія».

Військова підготовка

- 1995 – військова підготовка студентів закладів вищої освіти за програмою офіцерів запасу;
- 2002-2011 – військово-медична підготовка студентів закладів вищої освіти за програмою офіцерів запасу.

Професійно–технічне навчання, перепідготовка, Підвищення кваліфікації

- 2002 – у базовому закладі вищої освіти: «Оператор комп'ютерного набору», «Оператор комп'ютерної верстки»;
- 2004 – у базовому закладі вищої освіти: «Водій автотранспортних засобів» – категорія В;
- 2004 – «Водій автотранспортних засобів» – категорія С; з 2020 року – категорії А, В, С;
- 2011 – у базовому закладі вищої освіти – «Охоронник»;
- 2012-2018 – «Апаратник виробництва технічної продукції», «Електрогазозварник», «Електрозварник ручного зварювання», «Електромонтер з обслуговування електроустаткування», «Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування», «Кондитер», «Кухар», «Лаборант хіміко-бактеріологічного аналізу», «Оператор комп'ютерного набору», «Офіціант», «Секретар керівника (організації, підприємства, установи)», «Слюсар-ремонтник», «Маляр, муляр», «Столяр будівельний, тесляр», «Тракторист-машиніст сільськогосподарського (лісгосподарського) виробництва (категорії А, В, С)», «Штукатур»;
- 2019 – у базовому закладі вищої освіти – «Електрозварник ручного зварювання», «Офіціант».

Підготовка докторів філософії

Спеціальність	Освітньо-наукові програми	Рік початку освітньо-наукової діяльності та назва спеціальності при започаткуванні підготовки
017 Фізична культура і спорт	Фізична культура і спорт	2017 – «Фізична культура і спорт»
033 Філософія	Філософія	2010 – «Соціальна філософія та філософія історії»
035 Філологія	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська	2019 – «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
051 Економіка	Економіка	1991 – «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища»
061 Журналістика	Журналістика	2011 – «Теорія та історія соціальних комунікацій»
071 Облік та оподаткування	Облік та оподаткування	2017 – «Облік та оподаткування»
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Фінанси, банківська справа та страхування	2012 – «Гроші, фінанси і кредит»
073 Менеджмент	Менеджмент	2003 – «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»
075 Маркетинг	Маркетинг	
076 Підприємництво та торгівля	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
081 Право	Право	2012 – «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»
091 Біологія та біохімія	Біологія	2012 – «Мікробіологія»
104 Фізика та астрономія	Фізика та астрономія	1991 – «Фізика твердого тіла» 1991 – «Теоретична фізика»
105 Прикладна фізика та наноматеріали	Прикладна фізика та наноматеріали	1991 – «Фізика твердого тіла» 1999 – «Фізика приладів, елементів і систем» 2013 – «Біофізика»

Спеціальність	Освітньо-наукові програми	Рік початку освітньо-наукової діяльності та назва спеціальності при започаткуванні підготовки
113 Прикладна математика	Прикладна математика	2010 – «Механіка деформівного твердого тіла»
122 Комп'ютерні науки	Комп'ютерні науки та інформаційні технології	1991 – «Інформаційні технології»
132 Матеріалознавство	Матеріалознавство	1991 – «Динаміка та міцність машин» 2001 – «Процеси механічної обробки, верстати та інструменти»
133 Галузеве машинобудування	Галузеве машинобудування	1991 – «Гідравлічні машини та гідропнеumoагрегати» 1991 – «Технологія машинобудування»
161 Хімічні технології та інженерія	Хімічні технології та інженерія	1991 – «Машини та апарати хімічних виробництв» 2001 – «Процеси та обладнання хімічної технології» 2011 – «Хімічна технологія палива і паливно-мастильних матеріалів»
175 Інформаційно-вимірювальні технології	Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка	2011 – «Стандартизація, сертифікація та метрологічна забезпечення»
183 Технології захисту навколишнього середовища	Технології захисту навколишнього середовища	2006 – «Екологічна безпека»
221 Стоматологія	Стоматологія	2018 – «Стоматологія»
222 Медицина	Медицина	2002 – «Внутрішні хвороби» 2002 – «Хірургія» 2002 – «Нормальна анатомія» 2010 – «Інфекційні хвороби» 2010 – «Патологічна фізіологія» 2012 – «Акушерство та гінекологія» 2012 – «Загальна практика – сімейна медицина» 2013 – «Патологічна анатомія» 2013 – «Токсикологія»
228 Педіатрія	Педіатрія	1999 – «Педіатрія»

Підготовка докторів наук

Спеціальність	Рік відкриття та назва спеціальності, за якою було за-початковано підготовку докторів наук
033 Філософія	2016 – «Філософія»
051 Економіка	1991 – «Економіка природокористування та охоро-ни навколишнього середовища» 2001 – «Економіка та управління національним гос-подарством»
072 Фінанси, банківська справа та страхування	2016 – «Фінанси, банківська справа та страхування»
073 Менеджмент	2003 – «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»
075 Маркетинг	
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
081 Право	2014 – «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» 2016 – «Право»
091 Біологія	2017 – Біологія
104 Фізика та астрономія	1995 – «Фізика твердого тіла» 2002 – «Фізична електроніка» 2013 – «Фізика приладів, елементів і систем»
105 Прикладна фізика та наноматеріали	1995 – «Фізика твердого тіла» 2013 – «Фізика приладів, елементів і систем»
132 Матеріалознавство	2016 – «Матеріалознавство»
133 Галузеве машинобудування	1996 – «Гідравлічні машини та гідропневмоагрега-ти»
161 Хімічні технології та інженерія	2012 – «Процеси та обладнання хімічної технології»
183 Технології захисту навколишнього середовища	2016 – Технології захисту навколишнього серед-овища
222 Медицина	2010 – «Нормальна анатомія» 2012 – «Хірургія» 2012 – «Педіатрія» 2014 – «Патологічна фізіологія» 2015 – «Патологічна анатомія»

Наша адреса

Сумський державний університет
40007, м. Суми,
вул. Римського-Корсакова, 2
<http://www.sumdu.edu.ua>

ректор:
+380 542 68-77-55,
rector@sumdu.edu.ua

голова вченої ради
+38 0542 687755
rector@sumdu.edu.ua

перший проректор:
+380 542 64-04-99
s.lieonov@uabs.sumdu.edu.ua

відділ документно-інформаційних
комунікацій та контролю
факс +380 542 33-40-58
kanc@sumdu.edu.ua

приймальна комісія:
+380 542 68-77-74
secretary@pk.sumdu.edu.ua

Зміст

Активний осередок відбудови України	
Анатолій Васильєв	6
Василь Карпуша	7
Моя альма-матер. Гімн Сумського державного університету.....	8
75-річчю Сумського державного університету присвячується.	
Поетичні твори переможців літературного конкурсу.....	10

Візитівка перша. Безперервний розвиток

Меридіани вражень. Пряма мова про університет	14
Із історії освіти на Сумщині	20
Сумський державний університет: кроки становлення та розвитку	29
Сучасне обличчя Сумського державного університету	46
Викладачі та науковці – гордість Сумського державного університету.....	51

Візитівка друга. Вагомість результатів

Навчальний процес. Наші випускники – наша гордість.....	56
Науково-дослідна робота	67
Міжнародна діяльність	78
Інформаційне забезпечення діяльності	85
Бібліотечна і видавнича діяльність.....	90
Інформатизація і технічне забезпечення.....	96
Позанавчальна робота	101
Фізична культура й спорт	106
Соціальне обличчя Сумського державного університету.....	112

Візитівка третя. Джерела мудрості та знань

Факультет технічних систем та енергоефективних технологій	122
Факультет електроніки та інформаційних технологій	131
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту	140
Медичний інститут	150
Інститут права	160
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій	166
Кафедра військової підготовки	174
Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання	178
Освіта упродовж життя. Центр професійної та післядипломної освіти	182
Навчально-науковий центр підготовки кадрів вищої кваліфікації	187
Центр розвитку кадрового потенціалу	190
Департамент міжнародної освіти	193
Доуніверситетська освіта	197

Візитівка четверта. Поширення діяльності

Класичний фаховий коледж Сумського державного університету	202
Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ	206
Машинобудівний коледж СумДУ	209
Шосткинський інститут СумДУ	212
Шосткинський фаховий коледж імені Івана Кожедуба СумДУ	214
Громадські організації	217
Поширення напрямів освітньої діяльності	224

Науково-популярне довідкове видання

Сумський державний університет: історія та сучасність:
75 років на освітянській та науковій ниві;
30 років у статусі класичного

Видання четверте, перероблене

Технічне редагування та візуалізація
Володимир Садівничий, Світлана Савченко

Підписано до друку 07.09.2023 р.
Папір крейдований. Гарнітура «Segoe UI Variable». Друк офсетний.
Формат 84x100¹/₁₆. Обл.-вид. арк. 21,05. Ум. друк. арк. 23,33.
Наклад 1500 пр.

Додрукарську підготовку
здійснено в центрі «PR-консалтинг»
кафедри журналістики та філології
Сумського державного університету,
Тел. +380 542 33-02-25; +380 542 68-78-50
Ел. пошта: info@journ.sumdu.edu.ua

Видавець:
Сумський державний університет
40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру ДК № 3062 від 17.12.2007.